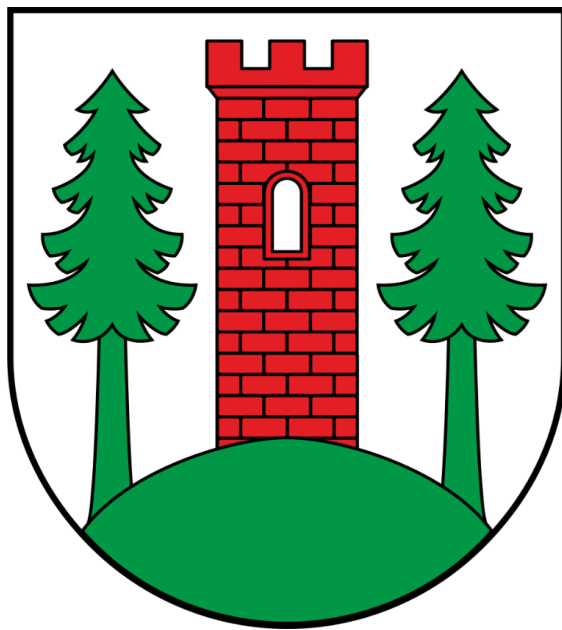

2024

RAPORT O STANIE GMINY CZARNY BÓR

URZĄD GMINY CZARNY BÓR

ul. Główna 18
58-379 Czarny Bór
tel. 74 8450 139
fax. 74 8450 006
www.czarny-bor.pl
e-mail: sekretariat@czarny-bor.pl

Opracowanie:
Instytut Maxa Webera Sp. z o.o. we współpracy z Urzędem Gminy Czarny Bór

maj 2025

WSTĘP

Szanowni Radni i Mieszkańcy,

Przedkładam Państwu „Raport o stanie Gminy Czarny Bór za 2024 rok”, który przygotowany został zgodnie z art. 28aa ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. W myśl zapisów tej ustawy wójt co roku do dnia 31 maja przedstawia Radzie Gminy „Raport o stanie gminy”, który obejmuje podsumowanie jego działalności w roku poprzednim, w szczególności realizację polityk, programów i strategii realizowanych przez gminę i jej jednostki organizacyjne, uchwał Rady Gminy i funduszu sołectkiego.

Rok 2024 w gminie Czarny Bór to czas realizacji wielu inwestycji, ale także kontynuacja tych rozpoczętych rok wcześniej oraz sformalizowanie w formie umów tych zadań, które rozpoczną się w 2025 roku. To również czas ważnych wydarzeń w kontekście gminy jako wspólnoty. Mam tu na myśli kwietniowe wybory samorządowe i uchwalenie nowego herbu gminy i symboli w czerwcu ubiegłego roku. Gmina Czarny Bór w 2024 r. wydała na inwestycję kwotę blisko 19 mln zł. 70% tej kwoty pochodzi ze środków zewnętrznych. Źródła środków zewnętrznych, m.in.: Rządowy Fundusz Polski Ład Program Inwestycji Strategicznych, Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych, Rządowy Program Odbudowy Zabytków i wiele innych. Na modernizację i remonty dróg oraz infrastruktury drogowej gmina wydała ponad 9 mln. zł, przy pozyskanych środkach zewnętrznych na poziomie 7 mln zł. Udało się zrobić nowe nawierzchnie w Czarnym Borze, przy ul. Krótkiej, Jasnej, Cmentarnej, Nadzecznej oraz odcinki dróg w Jaczkowie, Witkowie i Grzędach. Zakończyliśmy również prace związane z zagospodarowaniem przestrzeni publicznej przy ul. Głównej i Skalników. Pozwoli to na bezpieczne korzystanie mieszkańcom z gminnych placówek oświatowych.

W trakcie realizacji są cztery bardzo duże inwestycje społeczne. Mam tu na myśli budowę gminnego żłobka, którego uruchomienie pozwoli na kompleksową edukację mieszkańców gminy od żłobka poprzez przedszkole po szkołę podstawową. Kolejne dwie inwestycje to budowa świetlicy wiejskiej w Borównie oraz budynku zaplecza socjalno-sportowego na stadionie w Czarnym Borze. Oddanie do użytku świetlicy w Borównie będzie dopełnieniem bazy gminnych jednostek społeczno-kulturalnych we wszystkich sołectwach. Natomiast uruchomienie ośrodka na stadionie pozwoli na korzystanie sportowcom i turystom z obiektu w komfortowych warunkach. Budowa nowego budynku punktu obsługi mieszkańca wraz z niezbędną infrastrukturą drogową, parkingową oraz terenami zielonymi pozwoli na to, aby osoby niepełnosprawne i starsze mogły załatwić bieżące sprawy w sposób dostępny i komfortowy.

W trosce o gminne zabytki czarnoborski samorząd pozyskał środki z Rządowego Programu Odbudowy Zabytków na kwotę ponad 1,4 mln zł. Dzięki temu wsparciu finansowemu udało się przeprowadzić remont oficyny budynku zespołu pałacowego w Czarnym Borze - siedziby Dolnośląskiego Centrum Leczenia Uzależnień. Przeprowadzono również remonty trzech obiektów sakralnych, a mianowicie w kościoła pw. Św. Jadwigi w Grzędach, kościoła pw. Najświętszej Maryi Panny w Witkowie oraz kościoła pw. Matki Boskiej Częstochowskiej w Jaczkowie. W ostatnim przypadku zabytek otrzymał dotację z budżetu gminy na mocy Uchwały Rady Gminy.

W zakresie ochrony środowiska działania gminy podejmowane są na kilku polach. W 2024 r. zakończyliśmy wymianę energooszczędnego oświetlenia ulicznego na terenie Gminy Czarny Bór. Szacujemy, że wymienionych zostało blisko 700 opraw na nowe w technologii led. Udało się zrealizować tą inwestycję na kwotę ponad 4,3 mln zł, dzięki pozyskanym środkom zewnętrznym na poziomie blisko 3,9 mln zł. Czarnoborski samorząd kontynuuje współpracę w ramach Spółdzielni Energetycznej Sudecka Energia, której jest członkiem razem z Gminą Kamienna Góra oraz Przedsiębiorstwem Gospodarki Komunalnej SANIKOM. Powołanie tego typu podmiotu jako pierwszego w kraju ma na celu aplikowanie o środki zewnętrzne w celu uniezależnienia energetycznego. To w przyszłości będzie generowało korzyści w postaci samowystarczalności energetycznej, a także oszczędności znacznych wydatków z budżetu gmin na energię, które będzie można przeznaczyć na inne cele, m.in. na realizację inwestycji. Samorząd również systematycznie wyodrębnia w swoim budżecie środki na wymianę źródeł ciepła na

ekologiczne w ramach Gminnego Programu Wymiany Pieców. Korzystamy oczywiście z Programów ogólnopolskich we współpracy z Wojewódzkim i Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej: Czyste Powietrze i Ciepłe Mieszkanie.

Ważne wydarzenia dla gminnej wspólnoty

W kwietniu ubiegłego roku odbyły się wybory samorządowe. Zostałem wybrany na czwartą kadencję, a 14 radnych zrzeszonych w Komitecie Urzędującego Włodarza zdobyło mandaty radnych na 15-osobowy skład rady gminy.

Gmina Czarny Bór, jako jednostka samorządu terytorialnego, posiadała herb Gminy ustanowiony na mocy Uchwały Rady Gminy Czarny Bór z dnia 1 marca 1996 r. Opracowany wówczas herb nie został zatwierdzony i istotnie odbiegał od wymogów heraldycznych dotyczących znaków terytorialnych. Biorąc pod uwagę potrzebę wyróżnienia Gminy, jako wspólnoty samorządowej na tle innych gmin, ułatwienia jej promocji oraz w celu sprostania wymogom heraldyki, weksylologii i miejscowej tradycji historycznej Gmina Czarny Bór zleciła opracowanie projektu herbu, flagi, banneru, flagi stolikowej, pieczęci gminy, pieczęci wójta, pieczęci rady gminy, łańcucha wójta gminy, łańcucha przewodniczącego rady gminy, sztandaru i Odznaki Honorowej Gminy Czarny Bór. Opracowanie tych projektów zlecono w listopadzie 2021 roku wybitnym specjalistom w tej dziedzinie Panom Robertowi Fidura i Kamilowi Wójcikowskiemu. Przedłożone projekty symboli gminy uzyskały pozytywną opinię Komisji Heraldycznej na mocy Uchwały z 24 listopada 2023 r. W czerwcu 2024 r. na mocy Uchwał Rady Gminy Czarny Bór przyjęto nowy herb oraz insygnia, a w tym: flagę, banner, flagę stolikową, pieczęć gminy, wójta i rady gminy, łańcuch wójta i przewodniczącego rady gminy, sztandar oraz odznakę honorową. Uroczysta Sesja Rady Gminy podczas, której zaprezentowano i przekazano insygnia odbyła się 8 listopada 2024 r.

W połowie września gminę Czarny Bór nawiedziła powódź, która dokonała wiele zniszczeń zarówno w budynkach prywatnych, jak i infrastrukturze gminnej. Poszkodowanych zostało blisko 100 gospodarstw domowych, a straty w gminnych obiektach, drogach i mostach oszacowano na kwotę blisko 8 mln zł. Środki wypłacone w ramach pomocy finansowej wyniosły w sumie 2 mln zł.

Ale gmina Czarny Bór to nie tylko inwestycje to także przeprowadzone eventy, zorganizowane warsztaty, zajęcia i koncerty. Pierwszy raz w historii 81 edycja Tour de Pologne – etap 1. Wrocław-Karpacz przebiegała przez naszą gminę i przy Bibliotece+ Centrum Kultury zlokalizowana była premia lotna LOTTO. Gmina Czarny Bór po raz kolejny była organizatorem Mistrzostw Polski w Biathlonie na nartorolkach.

Gmina może poszczycić się organizacją jednej z najbardziej rozpoznawalnych imprez w regionie, a mianowicie Dolnośląskiego Święta Pieroga i Dożynek Gminnych. Tradycyjnie, w pierwszą niedzielę września stadion sportowy w Czarnym Borze zgromadził tysiące mieszkańców powiatu wałbrzyskiego i kamiennogórskiego oraz turystów z regionu.

Rok 2024 rok w gminie ludzi z pasją to również kulturalne jubileusze i podsumowania. W październiku obchodziliśmy 75-lecie funkcjonowania biblioteki w gminie oraz 10-lecie nowej siedziby tej instytucji. Natomiast pod koniec roku odbył się Koncert Kapeli Góralskiej Janicki zwieńczający Jubileusz 25-lecia działalności.

W drugim półroczu 2024 r. gmina zawarła umowy z wykonawcami na kolejne zadania. Modernizacji ulegnie budynek Gminnego Zespołu Szkolno-Przesełonego w Czarnym Borze, nowemu zagospodarowaniu ulegnie Skwer Olimpijczyków, a kolejne drogi poddane zostaną przebudowie w Grzędach Borównie i Czarnym Borze. Wartość inwestycji wynikająca z już podpisanych umów to blisko 10 mln zł, przy pozyskanych środkach zewnętrznych na prawie 7 mln zł.

*Wójt Gminy
Adam Górecki*

SPIS TREŚCI

WSTĘP	4
1. GMINA CZARNY BÓR	6
1.1. WÓJT GMINY	7
1.2. RADA GMINY	7
1.3. DOKUMENTY STRATEGICZNE I PROGRAMOWE	7
2. GOSPODARKA FINANSOWA	9
2.1. WYKONANIE BUDŻETU	9
2.2. INFORMACJA Z WYKONANIA WIELOLETNIEJ PROGNOZY FINANSOWEJ	21
2.3. BUDŻET PARTYCYPACYJNY	22
2.4. STAN MIENIA	23
3. DZIAŁANIA I INWESTYCJE 2024	25
3.1. OCHRONA ŚRODOWISKA I GOSPODARKA KOMUNALNA	25
Realizacja programów	26
→ Plan gospodarki niskoemisyjnej na lata 2014-2020 z perspektywą do 2030 r. dla Gminy Czarny Bór z uwzględnieniem zapisów części wspólnej Planu dla Aglomeracji Wałbrzyskiej	26
→ Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Czarny Bór na lata 2014-2032	27
→ Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Czarny Bór w 2024 roku	27
3.2. OŚWIATA I WYCHOWANIE	28
3.3. KULTURA I OCHRONA DZIEDZICTWA NARODOWEGO	29
3.4. TURYSTYKA, SPORT I REKREACJA	34
3.5. TRANSPORT I ŁĄCZNOŚĆ	35
3.6. GOSPODARKA I PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ	37
3.7. PLANOWANIE PRZESTRZENNE	39
3.8. GOSPODARKA MIESZKANIOWA	40
3.9. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE I OCHRONA PRZECIWOPOŻAROWA	40
3.10. OCHRONA ZDROWIA	41
Realizacja programów	41
→ Program Przeciwdziałania Alkoholizmowi i Narkomanii na terenie Gminy Czarny Bór na 2024 rok	41
3.11. POMOC SPOŁECZNA I RODZINA	42
Realizacja programów	45
→ Strategia rozwiązywania problemów społecznych Gminy Czarny Bór na lata 2019-2029	45
→ Program wspierania rodziny w Gminie Czarny Bór na lata 2022-2024	46
→ Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie w Gminie Czarny Bór na lata 2023-2026	48
→ Wieloletni program osłonowy Gminy Czarny Bór w zakresie dożywiania dzieci i młodzieży na lata 2024-2028	50
3.12. WSPÓŁPRACA WEWNĘTRZNA I ZEWNĘTRZNA	51
Realizacja programów	52
→ Program współpracy Gminy Czarny Bór z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na 2024 rok	52
3.13. ADMINISTRACJA PUBLICZNA I PROMOCJA	52
ZAŁĄCZNIKI	57
Załącznik 1. Realizacja Uchwał Rady Gminy Czarny Bór z 2024 roku	57
Załącznik 2. Realizacja Strategii Rozwoju Aglomeracji Wałbrzyskiej	59
Załącznik 3. Realizacja Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego południowej i zachodniej części Dolnego Śląska	59
Załącznik 4. Realizacja Strategii Rozwoju Gminy Czarny Bór na lata 2020-2027	56
SPIS TABEL	61

1. GMINA CZARNY BÓR

Gmina Czarny Bór położona jest w południowej części województwa dolnośląskiego, w zachodniej części powiatu wałbrzyskiego. Graniczy od północy z gminami Marciszów i Stare Bogaczowice, od wschodu z gminą Boguszków-Gorce, od południa z gminą Mieroszów oraz od zachodu z gminą Kamienna Góra. Zlokalizowana jest około 93 km od stolicy regionu – miasta Wrocławia, w strefie przygranicznej z Republiką Czeską w odległości około 12 km od przejścia granicznego w Lubawce i Golińsku, w pobliżu głównych miast: Kamienna Góra (8,7 km), Wałbrzych (16 km), Jelenia Góra (43 km), a od czeskiego Trutnowa dzieli ją około 38 km. Zewnętrzne połączenia komunikacyjne gminy zapewnia droga wojewódzka nr 367 relacji: Jelenia Góra – Kamienna Góra – Wałbrzych, stanowiąca główną oś komunikacyjną na kierunku wschód-zachód i mająca podstawowe znaczenie dla powiązań komunikacyjnych w skali lokalnej i regionalnej. Na osi północ-południe powiązania komunikacyjne gminy umożliwia droga powiatowa relacji: Jaczków – Grzędy. Przez obszar gminy przebiega także linia kolejowa nr 274, relacji: Wrocław – Wałbrzych – Jelenia Góra – Zgorzelec, z przystankiem w Witkowie. Położenie w strefie przygranicznej zapewnia gminie obsługę lotnisk cywilnych, zlokalizowanych na terenie województwa dolnośląskiego i Republiki Czeskiej. W promieniu zasięgu około 110 km i maksymalnym czasie dojazdu do 2 h znajdują się dwa międzynarodowe porty lotnicze: Wrocław-Strachowice oraz Airport-Pardubice.

Gmina Czarny Bór, w swoich granicach administracyjnych, zajmuje powierzchnię 6 640 ha, co stanowi 15,4% powiatu wałbrzyskiego. Strukturę osadniczą tworzy Czarny Bór – największa miejscowość na obszarze gminy, będąca ośrodkiem administracji i usług (2 030 mieszkańców) oraz 5 miejscowości: Witków (932 osoby), Borówno (542 osób), Grzędy (499 osoby), Jaczków (455 osób) oraz Grzędy Górne (176 osób). W 2024 roku gminę zamieszkiwało ogółem 4 634 osób, w tym 56 zameldowanych na pobyt czasowy i urodziły się tu 24 dzieci.

Schemat 1. Położenie gminy na tle Polski, województwa dolnośląskiego i powiatu wałbrzyskiego [2024].

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.wikipedia.org.

Tabela 1. Liczba ludności (zameldowanych na pobyt stały i czasowy) wg stanu na 31.12.2024.

Lp.	Nazwa miejscowości	Liczba ludności zameldowanych na pobyt stały [os.]	Liczba ludności zameldowanych na pobyt czasowy [os.]	Liczba urodzonych dzieci [os.]
1.	Borówno	542	2	1
2.	Czarny Bór	2030	35	13
3.	Grzędy	499	4	2
4.	Grzędy Górne	176	0	1
5.	Jaczków	455	10	5
6.	Witków	932	5	2
	OGÓŁEM:	4634	56	24

1.1. WÓJT GMINY

Wójt Gminy stanowi organ wykonawczy Rady Gminy. Zgodnie z ustawą wykonuje on uchwały Rady oraz zadania gminy określone przepisami prawa, m.in.: gospodarowanie mieniem gminy, wykonywanie budżetu, przygotowywanie projektów uchwał rady gminy, opracowywanie programów rozwoju w trybie określonym w przepisach o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, określanie sposobu wykonywania uchwał.

Wójt Gminy nadzoruje zadania realizowane przez przydzielone im referaty Urzędu Gminy i pośrednio podporządkowane gminne jednostki organizacyjne¹ oraz wydzielone stanowiska. W 2024 roku w skład kierownictwa Urzędu Gminy Czarny Bór wchodziło **3 członków: Wójt Gminy** – Adam Górecki, **Zastępca Wójta Gminy/Sekretarz Gminy** – Tomasz Gromala, **Skarbnik Gminy** – Paweł Twardowski. Wójt Gminy Czarny Bór – Adam Górecki pełni swoją funkcję od trzech kadencji. W wyborach w 2024 roku otrzymał poparcie na poziomie 73,66 %.

W 2024 roku Wójt Gminy Czarny Bór wydał **138 zarządzeń** (rejestr zarządzeń dostępny jest na Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Gminy Czarny Bór: <https://bip.czarny-bor.pl/dokumenty/5879>).

1.2. RADA GMINY

Rada Gminy pełni rolę organu stanowiącego i kontrolnego na terenie Gminy Czarny Bór. W ramach swoich kompetencji podejmuje ona uchwały o charakterze prawnym, w tym przepisy gminne, budżet gminy, uchwały o wyborze członków organów gminy. Do właściwości rady należą wszystkie sprawy będące w zakresie działania gminy, o ile ustawy nie stanowią inaczej. Organizację wewnętrzną oraz tryb pracy rady i jej organów określa statut gminy.

Skład Rady Gminy Czarny Bór kadencji 2024-2029:

Skład Rady Gminy Czarny Bór kadencji:

1. Marzena Łatka - Przewodnicząca Rady Gminy
2. Krystyna Stawiarska - Wiceprzewodnicząca Rady Gminy
3. Katarzyna Ladenberger - Radna Gminy
4. Mirosław Białek - Radny Gminy
5. Stanisław Stąpor - Radny Gminy
6. Andrzej Florian - Radny Gminy
7. Monika Romanik - Radna Gminy
8. Wiesława Wilk - Radna Gminy
9. Tomasz Kosek - Radny Gminy
10. Barbara Osiadły - Radna Gminy
11. Bolesław Kalisz - Radny Gminy
12. Artur Mazurek - Radny Gminy
13. Waldemar Poręba - Radny Gminy
14. Katarzyna Rolka – Radna Gminy
15. Dorota Kaziuk - Radna Gminy

Ilość sesji i podjętych uchwał: ilość sesji - 14; ilość podjętych uchwał – 77

W 2024 roku Rada Gminy Czarny Bór obradowała na 14 sesjach i podjęła 77 uchwał. Przy Radzie Gminy funkcjonowało 6 komisji: Komisja Rewizyjna; Komisja Skarg, Wniosków i Petycji; Komisja Budżetu, Strategii Rozwoju i Promocji Gminy; Komisja Oświaty, Kultury, Sportu i Zdrowia; Komisja Spraw Społecznych, Rolnictwa i Ochrony Środowiska.

1.3. DOKUMENTY STRATEGICZNE I PROGRAMOWE

W 2024 roku na terenie Gminy Czarny Bór obowiązywały następujące dokumenty strategiczne i programowe:

¹ Biblioteka + Centrum Kultury w Czarnym Borze, Gminny Zespół Szkolno-Przedszkolny w Czarnym Borze, Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnym Borze.

Tabela 2. Dokumenty strategiczne i programowe obowiązujące na terenie Gminy Czarny Bór w 2024 roku.

OBSZAR	STRATEGIE, POLITYKI, PLANY, PROGRAMY	
	Nazwa dokumentu	Uchwała przyjmująca
DOKUMENTY STRATEGICZNE	Strategia rozwoju gminy Czarny Bór na lata 2020-2027	Uchwała Nr XXIX/147/2020 Rady Gminy Czarny Bór z dnia 29 września 2020 r.
OCHRONA ŚRODOWISKA	Plan gospodarki niskoemisyjnej na lata 2014-2020 z perspektywą do 2030 r. dla gminy Czarny Bór z uwzględnieniem zapisów części wspólnej Planu dla Aglomeracji Wałbrzyskiej	Uchwała Nr XI/60/2015 Rady Gminy Czarny Bór z dnia 24 września 2015 r.
	Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Czarny Bór na lata 2014-2032	Uchwała Nr XLVI/230/2014 Rady Gminy Czarny Bór z dnia 7 listopada 2014 r.
	Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Czarny Bór w 2024 roku	Uchwała Nr LXXXI/422/2024 Rady Gminy Czarny Bór z 27 lutego 2024 r.
KULTURA	Gminna Ewidencja Zabytków	Zarządzenie Nr 74/2018 Wójta Gminy Czarny Bór z dnia 7 czerwca 2018 r.
OCHRONA ZDROWIA	Gminny Program Przeciwdziałania Alkoholizmowi i Narkomanii na terenie Gminy Czarny Bór na 2024 rok	Uchwała Nr LXXIX/400/2023 Rady Gminy Czarny Bór z dnia 21 grudnia 2023 r.
POMOC SPOŁECZNA	Gminny program wspierania rodziny w Gminie Czarny Bór na lata 2022-2024	Uchwała Nr XLVIII/244/2021 Rady Gminy Czarny Bór z dnia 21 grudnia 2021 r.
	Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie w Gminie Czarny Bór na lata 2023-2026	Uchwała Nr LXII/321/2022 Rady Gminy Czarny Bór z dnia 20 grudnia 2022 r.
	Wieloletni program osłonowy Gminy Czarny Bór w zakresie dożywiania dzieci i młodzieży na lata 2024-2028	Uchwała Nr LXXVIII/394/2023 Rady Gminy Czarny Bór z dnia 2023 r.
	Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czarny Bór na lata 2019-2029	Uchwała Nr X/51/2019 Rady Gminy Czarny Bór z dnia 30 maja 2019 r.
WSPÓŁPRACA WEWNĘTRZNA I ZEWNĘTRZNA	Program Współpracy Gminy Czarny Bór z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2024	Uchwała Nr LXXVIII/391/2023 Rady Gminy Czarny Bór z dnia 28 listopada 2023 r.
	Strategia Rozwoju Aglomeracji Wałbrzyskiej z perspektywą do 2030 r.	Uchwała Nr LI/263/2018 Rady Gminy Czarny Bór z dnia 30 sierpnia 2018 r.
	Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego południowej i zachodniej części Dolnego Śląska, zwanej „Strategia Rozwoju Sudety 2030”	Uchwała Nr III/12/2018 Rady Gminy Czarny Bór z dnia 20 grudnia 2018 r.
GOSPODARKA FINANSOWA	Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Czarny Bór	Uchwała Nr LXXIX/410/2023 Rady Gminy Czarny Bór z dnia 21 grudnia 2023 r.
Inne wymienić		

2. GOSPODARKA FINANSOWA

2.1. WYKONANIE BUDŻETU

Budżet Gminy Czarny Bór na 2024 roku uchwalony został Uchwałą Nr LXXIX/409/2023 Rady Gminy Czarny Bór z dnia 21.12.2023 roku i zakładał:

• uzyskanie dochodów	w kwocie	59 000 000,00 zł;
• realizację wydatków	na poziomie	65 000 000,00 zł;
• pozyskanie przychodów	w kwocie	9 300 000,00 zł;
• realizację rozchodów	na poziomie	3 300 000,00 zł.

Różnica między planem dochodów a planem wydatków wynosiła 6 000 000,00 zł i stanowiła planowany deficyt budżetu Czarny Bór na 2024 rok. Planowana na 2024 rok wartość przychodów stanowiła źródło pokrycia powstałego deficytu a w pozostałej części została przeznaczona na rozchody.

W 2024 roku dokonano łącznie 35 zmian budżetu, z czego 12 uchwałami Rady Gminy Czarny Bór i 23 zarządzeniami Wójta Gminy Czarny Bór.

Na dzień 31 grudnia 2024 roku budżet Gminy Czarny Bór zamknął się planowanym deficytem budżetowym w kwocie 701 811,43 zł stanowiącym różnicę między planem dochodów a planem wydatków. W niniejszym sprawozdaniu wykonanie odnosi się do planowanych wartości na dzień 31 grudnia 2024 roku. Skorygowanie pierwotnie ustalonych wielkości budżetowych było wynikiem m.in.:

- zwiększenia przez Ministerstwo Finansów kwoty subwencji ogólnej dla gminy,
- zwiększenia przez Ministerstwo Finansów kwoty udziałów w PIT,
- zwiększenia planu dotacji celowych otrzymanych z budżetu państwa na realizację zadań zleconych oraz na dofinansowanie realizacji zadań własnych gminy,
- uzyskania dodatkowych środków z budżetu państwa oraz innych jst w związku z usuwaniem skutków powodzi jaka wystąpiła na terenie gminy we wrześniu 2024 r.,
- zmniejszenia planowanych do uzyskania dotacji z Rządowego Funduszu Polski Ład Program Inwestycji Strategicznych, w związku z przesunięciem realizacji zadań objętych dofinansowaniem na kolejny rok budżetowy;
- pozyskania środków z budżetu UE na realizację zadań objętych dofinansowaniem, w tym w formie refundacji części wydatków poniesionych w latach ubiegłych,
- uzyskaniem dofinansowania realizacji zadań inwestycyjnych od innych jst,
- zmniejszeniem planowanych dochodów ze sprzedaży mienia.

Syntetyczne zestawienie wartości dochodów, wydatków, wyniku budżetu oraz przychodów i rozchodów wg planu na koniec 2024 roku, oraz ich wykonanie za 2024 rok roku ujęto w poniższej tabeli.

Tabela 3. Podstawowe dane budżetowe Gminy Czarny Bór za 2024 rok.

Wyszczególnienie	Plan pierwotny	Plan po zmianach	Wykonanie za 2024 rok	Realizacja planu (w %)
Dochody	59 000 000,00	50 962 364,70	47 875 168,24	93,94%
Wydatki	65 000 000,00	51 664 176,13	46 252 787,52	89,53%
Wynik	-6 000 000,00	-701 811,43	1 622 380,72	-
Przychody	9 300 000,00	4 001 811,43	9 941 434,97	248,42%
Rozchody	3 300 000,00	3 300 000,00	3 300 000,00	100,00%

Źródło: Sprawozdanie z wykonania budżetu gminy Czarny Bór za 2024 rok, Załącznik Nr 1 do Zarządzenia Nr 31/2025 Wójta Gminy Czarny Bór z dnia 31.03.2025 r.

Dochody

Wykonanie planu dochodów budżetu gminy w 2024 roku wyniosło 47 875 168,24 zł, a ich realizacja stanowiła 93,94% planu wynoszącego 50 962 364,70 zł. Realizację planu dochodów w 2024 roku z podziałem na rodzaje dochodów i ich udział w dochodach ogółem przedstawiają tabele poniżej..

Tabela 4. Realizacja planu dochodów w 2024 roku w Gminie Czarny Bór.

Wyszczególnienie	Plan pierwotny	Plan po zmianach	Wykonanie za 2024 rok	Realizacja planu po zmianach (w %)	Udział (w %)
Dochody bieżące	26 700 000,00	35 112 148,17	34 586 950,69	98,50%	72,24%
Dochody majątkowe	32 300 000,00	15 850 216,53	13 288 217,55	83,84%	27,76%
DOCHODY OGÓŁEM	59 000 000,00	50 962 364,70	47 875 168,24	93,94%	100,00%

Źródło: Sprawozdanie z wykonania budżetu gminy Czarny Bór za 2024 rok, Załącznik Nr 1 do Zarządzenia Nr 31/2025 Wójta Gminy Czarny Bór z dnia 31.03.2025 r.

Tabela 5. Realizacja dochodów w 2024 roku w Gminie Czarny Bór według działów klasyfikacji budżetowej.

Dział	Wyszczególnienie	Wykonanie za 2024 rok	Realizacja planu (w %)	Udział w dochodach ogółem (w %)
756	Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	13 217 524,36	98,67%	27,61%
758	Różne rozliczenia	13 216 979,25	100,00%	27,61%
900	Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	5 483 697,76	99,42%	11,45%
855	Rodzina	4 758 524,09	99,43%	9,94%
600	Transport i łączność	2 764 268,54	61,24%	5,77%
852	Pomoc społeczna	2 754 768,24	94,26%	5,75%
921	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	2 259 825,49	100,00%	4,72%
700	Gospodarka mieszkaniowa	1 995 126,45	75,54%	4,17%
801	Oświata i wychowanie	886 943,41	99,30%	1,85%
010	Rolnictwo i łowiectwo	237 724,42	100,00%	0,50%
750	Administracja publiczna	123 923,34	60,76%	0,26%
751	Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	108 979,84	91,31%	0,23%
854	Edukacyjna opieka wychowawcza	29 818,71	57,12%	0,06%
926	Kultura fizyczna	15 125,78	22,92%	0,03%
710	Działalność usługowa	12 832,00	101,44%	0,03%
754	Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	8 131,56	99,99%	0,02%
050	Rybołówstwo i rybactwo	660,00	94,29%	< 0,01%
851	Ochrona zdrowia	315,00	100,00%	< 0,01%
630	Turystyka	0,00	0,00%	0,00%
752	Obrona narodowa	0,00	-	0,00%
DOCHODY OGÓŁEM		47 875 168,24	93,94%	100,00%

Źródło: Sprawozdanie z wykonania budżetu gminy Czarny Bór za 2024 rok, Załącznik Nr 1 do Zarządzenia Nr 31/2025 Wójta Gminy Czarny Bór z dnia 31.03.2025 r.

W **strukturze dochodów** znaczący udział (72,24%) odgrywają dochody bieżące, które w 2024 roku zostały wykonane na poziomie 34 586 950,69 zł, tj. w 98,50% w stosunku do planu wynoszącego 35 112 148,17 zł. Dochody majątkowe w 2024 roku przy wykonaniu na poziomie 13 288 217,55 zł, stanowiły 27,76% ogólnej kwoty dochodów, przy stopniu realizacji ich planu na poziomie 83,84%.

Największy udział w wykonanych dochodach ogółem (27,61%) mają dochody zrealizowane w dziale 756 Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem. W dziale tym umiejscowiono w szczególności wpływy z podstawowych podatków i opłat lokalnych (takich jak m.in. podatek od nieruchomości, podatek rolny leśny, podatek od środków transportowych, jak również podatek od czynności cywilno-prawnych czy też opłata eksploatacyjna), których wykonanie wyniosło 98,67%.

Stopień realizacji podstawowych źródeł dochodów budżetu Gminy Czarny Bór na koniec 2024 roku przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6. Podstawowe źródła dochodów budżetu Gminy Czarny Bór w 2024 roku.

L.p.	Wyszczególnienie	Plan po zmianach	Wykonanie za 2024 rok	Wykonanie w %	Udział % w dochodach ogółem
1.	dochody własne	32 304 380,21	29 440 304,71	91,13	61,49
2.	subwencja ogólna	12 226 581,00	12 226 581,00	100,00	25,54
3.	dotacje celowe z budżetu państwa	6 431 403,49	6 208 282,53	96,53	12,97

RAZEM:	50 962 364,70	47 875 168,24	93,34	100,00
---------------	----------------------	----------------------	--------------	---------------

Źródło: Sprawozdanie z wykonania budżetu gminy Czarny Bór za 2024 rok, Załącznik Nr 1 do Zarządzenia Nr 31/2025 Wójta Gminy Czarny Bór z dnia 31.03.2025 r.

Najistotniejsze **źródło dochodów budżetu** Gminy Czarny Bór w 2024 roku stanowiły dochody własne, których udział na koniec roku w dochodach ogółem wyniósł 61,49%. Kolejnym co do wielkości udziału źródłem dochodów budżetowych była subwencja ogólna z udziałem 25,54%. Dotacje celowe z budżetu państwa w 2024 roku stanowiły natomiast 12,97%.

Tabela 7. Wykonanie dochodów własnych Gminy Czarny Bór w 2024 roku według źródeł.

Lp.	Źródło dochodów własnych	Plan po zmianach na 2024 r.	Wykonanie za 2024 rok	Wykonanie w %
1.	Udział w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa	6 553 770,00	6 553 770,00	100,00
2.	Wpływy z podatków	5 444 100,00	5 263 130,40	103,59
3.	Wpływy z opłat	3 247 697,91	3 210 789,17	98,86
4.	Wpływy z majątku	1 986 102,00	1 340 389,59	67,49
5.	5,0% dochodów uzyskiwanych na rzecz budżetu państwa	12 001,55	13 073,01	108,93
6.	wpływy z odsetek	124 423,81	124 588,47	100,13
7.	dotacje od innych jednostek samorządu terytorialnego	551 953,60	547 947,10	99,27
8.	pozostałe dochody	14 384 331,34	12 386 616,97	86,11
OGÓŁEM DOCHODY WŁASNE		32 304 380,21	29 440 304,71	91,13

Źródło: Sprawozdanie z wykonania budżetu gminy Czarny Bór za 2024 rok, Załącznik Nr 1 do Zarządzenia Nr 31/2025 Wójta Gminy Czarny Bór z dnia 31.03.2025 r.

Największy poziom dotacji i dochodów celowych Gmina w 2024 roku uzyskała na realizację zadań w obszarze następujących działów:

- Pomoc społeczna 2 743 747,84 zł;
- Rodzina 2 603 224,44 zł;
- Oświata i wychowanie 539 110,08 zł;
- Rolnictwo i łowiectwo 178 990,77 zł.

Dochody z subwencji w 2024 roku zostały zaplanowane na poziomie 12 226 581,00 zł, natomiast zrealizowane w kwocie 12 226 581,00 zł, co stanowi 100,00% realizacji planu, przy czym:

- dochody z subwencji oświatowej wyniosły 7 798 289,00 zł;
- dochody stanowiące uzupełnienie subwencji ogólnej 2 624 857,00 zł;
- dochody z subwencji wyrównawczej 1 511 194,00 zł;
- dochody z subwencji rozwojowej 282 697,00 zł;
- dochody z subwencji równoważącej 9 544,00 zł.

Należności

Należności z tytułu dochodów budżetowych ogółem gminy Czarny Bór na koniec 2024 roku, wyniosły 2 613 969,20 zł, z czego: należności wymagalne opiewały na kwotę: 2 090 926,50 zł. Zestawienie należności wymagalnych z tytułu poszczególnych rodzajów należności budżetowych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 8. Należności wymagalne Gminy Czarny Bór na dzień 31.12.2024 roku.

Tytuł należności wymagalnych	§	Kwota	Udział %
-podatek od nieruchomości	0310	284 846,71	13,62
-podatek rolny	0320	11 800,23	0,57
-podatek leśny	0330	78,96	0,01
-podatek od środków transportowych	0340	20 727,70	0,99
-podatek opłacany w formie karty podatkowej	0350	3 595,00	0,17
-opłata za gospodarowanie odpadami	0490	138 758,97	6,64
-pozostałe opłaty (planistyczna, adiacencka)	0490	1 120,87	0,05
-podatek od czynności cywilno-prawnych	0500	1 832,76	0,09

Tytuł należności wymagalnych	§	Kwota	Udział %
-opłata roczna za użytkowanie wieczyste	0550	1 305,11	0,06
-pozostałe opłaty (pobyt w przedszkolu i wyżywienie)	0660, 0670	4 378,61	0,21
-dochody z majątku gminy (czynsz dzierżawny, najem lokali)	0750	490 994,14	23,48
-dochody z tytułu sprzedaży mienia gminy	0770, 0870	26 971,55	1,29
-dochody ze świadczenia usług (sprzedaż wody, odbiór ścieków, pozostałe)	0830	235 630,42	11,27
-należne gminie wpływy z tytułu funduszu alimentacyjnego	2360	847 498,26	40,53
-pozostałe	0360, 0970, 0760, 6299	21 387,21	1,02
NALEŻNOŚCI WYMAGALNE OGÓŁEM:		2 090 926,50	100,00

Źródło: Sprawozdanie z wykonania budżetu gminy Czarny Bór za 2024 rok, Załącznik Nr 1 do Zarządzenia Nr 31/2025 Wójta Gminy Czarny Bór z dnia 31.03.2025 r.

Najistotniejszą pozycją należności są wpływy z tytułu funduszu alimentacyjnego (40,53%). Na ściągłość tych zaległości samorząd gminy nie ma niestety bezpośredniego wpływu. Na dzień 31.12.2024 r. wobec dłużników alimentacyjnych prowadzone przez komorników sądowych było 74 postępowania egzekucyjne: 66 dotyczących funduszu alimentacyjnego i 8 dotyczących zaliczki alimentacyjnej. W 2024 r. wszczęto 3 nowe postępowania egzekucyjne.

Zobowiązania

Na dzień 31.12.2024 r. zobowiązania bieżące (krótkoterminowe) gminy opiewały na łączną 1 059 657,37 zł. Na powyższą kwotę zobowiązań składają się zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz zobowiązania z tytułu dodatkowego wynagrodzenia rocznego wraz z pochodnymi składkami na ubezpieczenia społeczne. Wymagalne zobowiązania bieżące (krótkoterminowe) nie wystąpiły. Łączne zobowiązania długoterminowe Gminy, z tytułu zaciągniętych kredytów na koniec grudnia 2024 r. wyniosły 4 700 000,00 zł. Na koniec grudnia 2024 r. nie wystąpiły wymagalne zobowiązania długoterminowe. Szczegółowe zestawienie zaciągniętych kredytów zawiera poniższa tabela.

Tabela 9. Zobowiązania długoterminowe Gminy Czarny Bór na koniec 2024 roku.

L.p.	Rodzaj kredytu	Bank udzielający	Rok zaciągnięcia	Planowany termin spłaty	Kwota kredytu/pożyczki zgodnie z Umową	Kwota pozostała do spłaty na koniec 2024 roku
1.	Kredyt długoterminowy przeznaczony na sfinansowanie planowanego deficytu budżetu w 2023 roku - powstałego w wyniku konieczności sfinansowania wkładu własnego do projektu dofinansowanego ze środków UE pod nazwą: Budowa strefy aktywności gospodarczej w Czarnym Borze	Bank Spółdzielczy w Kamiennej Górze	2023	31.07.2026	5 000 000,00	3 000 000,00
2.	Kredyt długoterminowy przeznaczony na sfinansowanie planowanego deficytu budżetu w 2023 roku	Bank Spółdzielczy w Kamiennej Górze	2023	31.12.2026	3 000 000,00	1 700 000,00
OGÓŁEM:						4 700 000,00

Źródło: Sprawozdanie z wykonania budżetu gminy Czarny Bór za 2024 rok, Załącznik Nr 1 do Zarządzenia Nr 31/2025 Wójta Gminy Czarny Bór z dnia 31.03.2025 r.

Przychody i rozchody

Pierwotnie planowane kwoty przychodów na 2024 rok w kwocie 9 300 000,00 zł obejmowały: przychody z kredytów i pożyczek w wysokości 3 000 000,00 zł, nadwyżkę budżetową z lat ubiegłych w kwocie 300 000,00 zł oraz środki z lat ubiegłych, pozostające na rachunku budżetu na koniec 2023 roku i wynikające ze szczególnych zasad rozliczenia tychże środków (m.in. środki Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych,

środki z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19) w wysokości 6 000 000,00 zł. W ciągu 2024 roku wprowadzono odpowiednie korekty polegające na zwiększeniu i zmniejszeniu poszczególnych kategorii przychodów budżetu gminy. Zestawienie zmian wprowadzonych do planu przychodów budżetu gminy w 2024 roku przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Wykonanie planu przychodów budżetu gminy Czarny Bór w 2024 roku.

L.p.	Nazwa	Plan pierwotny	Plan po zmianach	Wykonanie za 2024 rok	Wykorzystano na sfinansowanie wydatków w 2024 r.
	Środki pieniężne na rachunku budżetu wynikające ze szczególnych zasad ich rozliczenia (§905)	6 000 000,00	1 117 629,79	7 557 253,33	1 085 162,70
	Przychody jednostek samorządu terytorialnego z wynikających z rozliczenia środków określonych w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy i dotacji na realizację programu, projektu lub zadania dofinansowanego z udziałem tych środków (§906)	0,00	500 000,00	500 000,00	500 000,00
	Wolne środki, o których mowa w art. 217 ust. 2 pkt 6 ustawy o fp (§950)	0,00	442 746,67	442 746,67	0,00
	Przychody z zaciągniętych pożyczek i kredytów na rynku krajowym (§952)	3 000 000,00	0,00	0,00	0,00
	Nadwyżka z lat ubiegłych (§957)	300 000,00	1 941 434,97	1 941 434,97	0,00
	PRZYCHODY OGÓŁEM	9 300 000,00	4 001 811,43	9 941 434,97	1 585 162,70

Źródło: Sprawozdanie z wykonania budżetu gminy Czarny Bór za 2024 rok, Załącznik Nr 1 do Zarządzenia Nr 31/2025 Wójta Gminy Czarny Bór z dnia 31.03.2025 r.

Rozchody budżetu Gminy w 2024 roku zrealizowano w pełnej kwocie jaką planowano tj. 3 300 000,00 zł. Kwota ta obejmuje spłaty zaciągniętych w latach ubiegłych kredytów długoterminowych.

Tabela 11. Rozchody budżetu Gminy Czarny Bór wg stanu na dzień 31.12.2024 r.

Wyszczególnienie:	Plan rozchodów po zmianach	Wykonanie rozchodów za 2024 rok
Spłaty kredytów i pożyczek, w tym:	3 300 000,00	3 300 000,00
kredyt długoterminowy zaciągnięty w BS w Kamiennej Górze, zaciągnięty na pokrycie planowanego deficytu budżetu w 2023 roku	1 300 000,00	1 300 000,00
kredyt długoterminowy zaciągnięty w BS w Kamiennej Górze, zaciągnięty na sfinansowanie wkładu własnego do projektu dofinansowanego ze środków UE: Budowa Strefy Aktywności Gospodarczej w Czarnym Borze	2 000 000,00	2 000 000,00
OGÓŁEM:	3 300 000,00	3 300 000,00

Źródło: Sprawozdanie z wykonania budżetu gminy Czarny Bór za 2024 rok, Załącznik Nr 1 do Zarządzenia Nr 31/2025 Wójta Gminy Czarny Bór z dnia 31.03.2025 r.

Wydatki

Wydatki budżetu Gminy w 2024 roku wyniosły 46 252 787,52 zł, a ich realizacja wyniosła 89,53% planu wynoszącego 51 664 176,13 zł. Realizację planu wydatków w 2024 roku przedstawiają tabele poniżej.

Tabela 12. Realizacja planu wydatków w Gminie Czarny Bór w 2024 roku.

Wyszczególnienie	Plan pierwotny	Plan po zmianach	Wykonanie za 2024 rok	Realizacja planu po zmianach (w %)	Udział (w %)
Wydatki bieżące	25 000 000,00	29 859 611,44	27 634 839,29	92,55%	59,75%
Wydatki majątkowe	40 000 000,00	21 804 564,69	18 617 948,23	85,39%	40,25%
WYDATKI OGÓŁEM	65 000 000,00	51 664 176,13	46 252 787,52	89,53%	100,00%

Źródło: Sprawozdanie z wykonania budżetu gminy Czarny Bór za 2024 rok, Załącznik Nr 1 do Zarządzenia Nr 31/2025 Wójta Gminy Czarny Bór z dnia 31.03.2025 r.

Na koniec 2024 r. wydatki bieżące stanowiły 59,75% łącznej kwoty wydatków budżetu gminy, natomiast wydatki majątkowe – 40,25%. Jednocześnie należy w tym miejscu mieć na uwadze stopień realizacji planowanych wydatków majątkowych i wydatków bieżących na poziomie odpowiednio: 85,39% i 92,55%. Tak istotny udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem spowodowany był realizacją dużych zadań inwestycyjnych, na które uzyskano dofinansowanie ze środków zewnętrznych. Część wydatków i należnych gminie kwot dofinansowania z ww. Funduszu zrealizowano w 2024 roku, natomiast pozostałe wartości zostaną zrealizowane w 2025 r.

Należy w tym miejscu zauważyć, że na wysokość wydatków bieżących a tym samym dochodów bieżących miała także wpływ sytuacja związana z powodzią jaka wystąpiła na terenie gminy we wrześniu 2024 roku.

Realizację planu **wydatków ogółem na koniec 2024 r.** w podziale na działy klasyfikacji budżetowej przedstawia poniższa tabela:

Tabela 13. Realizacja wydatków ogółem w Gminie Czarny Bór w 2024 roku według działów klasyfikacji budżetowej.

Dział	Nazwa działu	Plan pierwotny (w zł)	Plan po zmianach (w zł)	Wykonanie za 2024 r. (w zł)	Realizacja planu po zmianach (w %)	Udział (w %)
801	Oświata i wychowanie	10 700 000,00	9 960 834,20	9 846 105,55	98,85%	21,29%
900	Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	7 398 381,00	7 566 705,43	7 031 817,43	92,93%	15,20%
855	Rodzina	8 414 700,00	6 959 923,60	6 199 190,99	89,07%	13,40%
750	Administracja publiczna	8 789 611,00	6 694 287,11	6 011 038,49	89,79%	13,00%
600	Transport i łączność	8 799 716,51	6 959 026,21	5 625 039,10	80,83%	12,16%
852	Pomoc społeczna	1 556 592,00	4 147 195,03	3 797 925,91	91,58%	8,21%
921	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	10 105 053,00	3 930 113,00	3 749 705,08	95,41%	8,11%
926	Kultura fizyczna	6 845 679,49	2 599 311,85	1 769 235,44	68,07%	3,83%
700	Gospodarka mieszkaniowa	855 000,00	1 090 000,00	832 298,16	76,36%	1,80%
757	Obsługa długu publicznego	700 000,00	470 000,00	447 390,20	95,19%	0,97%
754	Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	157 000,00	228 780,00	199 051,12	87,01%	0,43%
010	Rolnictwo i łowiectwo	3 000,00	181 990,77	181 955,60	99,98%	0,39%
851	Ochrona zdrowia	90 000,00	164 175,93	162 020,14	98,69%	0,35%
630	Turystyka	56 000,00	128 678,00	122 806,65	95,44%	0,27%
710	Działalność usługowa	179 000,00	141 650,00	114 654,43	80,94%	0,25%
751	Urzędy naczelných organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	1 067,00	119 355,00	108 979,84	91,31%	0,24%
854	Edukacyjna opieka wychowawcza	59 000,00	102 150,00	48 173,39	47,16%	0,10%
020	Leśnictwo	40 000,00	10 000,00	5 400,00	54,00%	0,01%
400	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	0,00	10 000,00	0,00	0,00%	0,00%
752	Obrona narodowa	200,00	0,00	0,00	-	0,00%
758	Różne rozliczenia	250 000,00	200 000,00	0,00	0,00%	0,00%
WYDATKI OGÓŁEM		65 000 000,00	51 664 176,13	46 252 787,52	89,53%	100,00%

Źródło: Sprawozdanie z wykonania budżetu gminy Czarny Bór za 2024 rok, Załącznik Nr 1 do Zarządzenia Nr 31/2025 Wójta Gminy Czarny Bór z dnia 31.03.2025 r.

Najistotniejszą pozycję wydatków budżetowych z udziałem 21,29% stanowią wydatki w dziale Oświata i wychowanie. Wydatki na zadania związane z gospodarką komunalną i ochroną środowiska w 2024 roku, znalazły się na drugim miejscu, z udziałem na poziomie 15,20%. Wpływ na taką pozycję miało umiejscowienie w tym dziale dużego wartościowo zadania inwestycyjnego związanego z budową energooszczędnego

oświetlenia ulicznego na terenie gminy. Kolejną co do wielkości pozycją są wydatki w dziale Rodzina z udziałem 13,40%, na które składają się w szczególności wydatki bieżące związane z realizacją zadań zleconych powierzonych gminie, jak również wydatki inwestycyjne związane z budową żłobka gminnego.

W 2024 roku **wydatki bieżące** zostały wykonane na poziomie 27 634 839,29 zł, tj. w 92,55% w stosunku do planu po zmianach wynoszącego 29 859 611,44 zł

Wydatki majątkowe Czarny Bór w 2024 roku zostały wykonane na poziomie 18 617 948,23 zł, tj. w 85,39% w stosunku do planu po zmianach wynoszącego 21 804 564,69 zł. Wartości zrealizowanych w 2024 roku wydatków majątkowych według działów przedstawia tabela poniżej.

Tabela 14. Realizacja planu wydatków majątkowych w Gminie Czarny Bór w 2024 roku wg działów klasyfikacji budżetowej.

Dział	Wyszczególnienie	Plan pierwotny (w zł)	Plan po zmianach (w zł)	Wykonanie za 2024 rok (w zł)	Realizacja planu po zmianach (w %)	Udział (w %)
900	Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	5 004 881,00	5 007 847,49	4 859 787,44	97,04%	26,10%
600	Transport i łączność	7 762 216,51	5 862 126,71	4 729 155,16	80,67%	25,40%
855	Rodzina	6 100 000,00	4 256 839,79	3 573 168,83	83,94%	19,19%
921	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	9 078 053,00	2 768 613,00	2 634 679,50	95,16%	14,15%
750	Administracja publiczna	3 500 000,00	1 366 833,44	1 173 394,91	85,85%	6,30%
926	Kultura fizyczna	6 254 849,49	1 884 626,26	1 136 623,48	60,31%	6,10%
700	Gospodarka mieszkaniowa	250 000,00	430 000,00	316 668,50	73,64%	1,70%
630	Turystyka	50 000,00	122 678,00	122 410,41	99,78%	0,66%
801	Oświata i wychowanie	2 000 000,00	50 000,00	27 060,00	54,12%	0,15%
851	Ochrona zdrowia	0,00	25 000,00	25 000,00	100,00%	0,13%
754	Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	0,00	20 000,00	20 000,00	100,00%	0,11%
400	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	0,00	10 000,00	0,00	0,00%	0,00%
Razem wydatki majątkowe		40 000 000,00	21 804 564,69	18 617 948,23	85,39%	100,00%

Źródło: Sprawozdanie z wykonania budżetu gminy Czarny Bór za 2024 rok, Załącznik Nr 1 do Zarządzenia Nr 31/2025 Wójta Gminy Czarny Bór z dnia 31.03.2025 r.

Jak wynika z powyższej tabeli wśród wydatków majątkowych dokonanych w 2024 r. dominowały wydatki w dziale: Gospodarka komunalna i ochrona środowiska z udziałem na poziomie 26,10%, Transport i łączność z udziałem na poziomie 25,40% i Rodzina z udziałem 19,19%. Taki rozkład wydatków majątkowych związany jest odpowiednio: z zakończonymi pracami na zadaniu związanym z budową energooszczędnego oświetlenia ulicznego na terenie gminy (dział 900), robotami budowlanymi na infrastrukturze drogowej (dział 600) oraz pracami związanymi z budową żłobka (dział 855).

Tabela 15. Realizacja planu zadań inwestycyjnych w 2024 roku w Gminie Czarny Bór.

Dział	Wyszczególnienie	Plan pierwotny	Plan na 2024 r. po zmianach	Wykonanie za 2024 rok	Stopień realizacji w %	Etap realizacji na dzień sprawozdawczy	Zaangażowanie środków zewnętrznych
400	budowa elektrowni pv o mocy 150 kw w miejscowości Czarny Bór, wraz z trafostacją, magazynem energii oraz przygotowaniem dokumentacji projektowej	0,00	10 000,00	0,00	0,00	Zadanie na etapie wnioskowania o dofinansowanie	-
600	budowa ciągu pieszo-rowerowego, integracja z systemem transportu zbiorowego	850 000,00	0,00	0,00	-	Zadanie w trakcie realizacji, planowane zakończenie w 2025 r.	FPC-19 / RFIL 0,00 zł
600	budowa i przebudowa infrastruktury drogowej w gminie czarny bór	3 700 000,00	1 980 000,00	1 103 607,42	55,74	Zadanie w trakcie realizacji, planowane zakończenie w 2025 r.	RFPL: PIS 895 271,75 zł

Dział	Wyszczególnienie	Plan pierwotny	Plan na 2024 r. po zmianach	Wykonanie za 2024 rok	Stopień realizacji w %	Etap realizacji na dzień sprawozdawczy	Zaangażowanie środków zewnętrznych
600	przebudowa (modernizacja) infrastruktury drogowej w gminie Czarny Bór przy ulicy Skalników oraz głównej	1 138 503,00	1 002 958,89	1 001 112,99	99,82	Zadanie Zakończone	RFPL: PIS 902 212,89 zł
600	przebudowa ciągu pieszego wzdłuż drogi wojewódzkiej 367 na odcinku między ulicą zamkową a ulicą słoneczną w czarnym borze – w ramach zadania udostępnienie turystyczne ruin zamku lubno w czarnym borze dofinansowanego z rfil	0,00	20 000,00	2 952,71	14,76	Zadanie w trakcie realizacji, planowane zakończenie w 2025 r.	FPC-19 / RFIL 52,71 zł
600	przebudowa drogi dojazdowej do gruntów rolnych na dz. nr 126 w Jaczkowie	0,00	836 000,00	835 822,83	99,98	Zadanie zakończone	UMWD 441 600,00 zł
600	przebudowa drogi gminnej – ul. Kamiennogórska w Czarnym Borze w zakresie wydzielania drogi pieszo – rowerowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą – w ramach zadania udostępnienie turystyczne ruin zamku Lubno w Czarnym Borze dofinansowanego z RFIL	0,00	20 000,00	0,00	0,00	Zadanie w trakcie realizacji, planowane zakończenie w 2025 r.	FPC-19 / RFIL 0,00 zł
600	przebudowa drogi gminnej nr 114751d - ul. Cmentarna w Czarny Bórze	0,00	982 000,00	980 002,46	99,80	Zadanie zakończone	Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg 683 393,31 zł
600	przebudowa drogi na dz. nr 465 - ul. Jasna w Czarny Bórze	0,00	102 100,00	102 052,38	99,95	Zadanie zakończone	-
600	przebudowa dróg gminnych	2 023 713,51	79 667,82	52 426,88	65,81	Zadanie zakończone	-
600	przebudowa ul. Nadrzecznej w Czarny Bórze	0,00	619 400,00	619 392,64	100,00	Zadanie zakończone	Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg 430 991,84 zł
600	zagospodarowanie terenu po byłej drodze wojewódzkiej nr 367	50 000,00	0,00	0,00	-	Zmiana nazwy zadania / przesunięcie środków	-
600	rozwój zrównoważonej mobilności miejskiej poprzez budowę centrów przesiadkowych i P&R wraz z infrastrukturą towarzyszącą oraz rozbudowę systemu its na terenie gmin Aglomeracji Wałbrzyskiej - Wałbrzych, Boguszów-Gorce, Czarny Bór, Dobromierz, Głuszyca, Jedlina-Zdrój, Mieroszów, Szczawno-Zdrój, Stare Bogaczowice, Walim, Świebodzice	0,00	20 000,00	72,62	0,36	Zadanie na etapie wnioskowania o dofinansowanie	-
600	niskoemisyjna, inteligentna i dostępna mobilność w Aglomeracji Wałbrzyskiej poprzez budowę węzła przesiadkowego oraz utworzenie systemu its - na terenie gminy	0,00	200 000,00	31 712,23	15,86	Zadanie na etapie wnioskowania	-

Dział	Wyszczególnienie	Plan pierwotny	Plan na 2024 r. po zmianach	Wykonanie za 2024 rok	Stopień realizacji w %	Etap realizacji na dzień sprawozdawczy	Zaangażowanie środków zewnętrznych
	miejskiej Kamienna Góra, gminy wiejskiej Kamienna Góra, miasta i gminy Lubawka oraz gminy Czarny Bór					o dofinansowanie	
630	budowa dróg rowerowych łączących obszary aktywności gospodarczej w gminach: Boguszków-Gorce, Czarny Bór, miasto Kamienna Góra, Kamienna Góra, Lubawka, Mieroszów w celu redukcji niskiej emisji	50 000,00	0,00	0,00	-	Częściowy zakres zadania będzie realizowany w ramach innej inwestycji	-
630	rozwój infrastruktury turystycznej poprzez utworzenie wypożyczalni sprzętu turystycznego	0,00	122 678,00	122 410,41	99,78	Zadanie zakończone	UE (EFRR - PROW) 68 820,16 zł
700	budowa mieszkań komunalnych w Czarny Bórze	150 000,00	170 000,00	159 900,00	94,06	Zadanie na etapie wnioskowania o dofinansowanie	-
700	wykonanie instalacji gazowej w komunalnych lokalach mieszkalnych	100 000,00	50 000,00	44 299,50	88,60	Zadanie zakończone	-
700	renowacja zwiększająca efektywność energetyczną budynków użyteczności publicznej w Witkowie	0,00	150 000,00	101 399,00	67,60	Zadanie w trakcie realizacji, planowane zakończenie w 2025 r.	UE (FEDS) 27 068,32 zł Budżet państwa 3 866,88 zł
700	transformacja energetyczna budynków mieszkalnych w celu ograniczenia niskiej emisji w obszarze ZIT WOF – projekt partnerski	0,00	60 000,00	11 070,00	18,45	Zadanie na etapie wnioskowania o dofinansowanie	UE (FEDS) 27 068,32 zł
750	budowa punktu obsługi mieszkańca	3 500 000,00	1 110 981,04	1 059 908,39	95,40	Zadanie w trakcie realizacji, planowane zakończenie w 2026 r.	RFPL: PIS 0,00 zł FPC-19 Środki z nagrody w konkursie Rosnąca Odporność 1 010 981,04 zł
750	cyberbezpieczny samorząd - zwiększenie poziomu cyberbezpieczeństwa w gminie Czarny Bórze	0,00	135 398,00	0,00	0,00	Zadanie w trakcie realizacji, planowane zakończenie w 2025 r.	UE (FERC) 0,00 zł Budżet państwa 0,00 zł
750	ograniczenie niskiej emisji na terenie gminy Czarny Bór i Stare Bogaczowice poprzez poprawę	0,00	52 890,00	52 890,00	100,00	Zadanie na etapie	UE (FEDS)

Dział	Wyszczególnienie	Plan pierwotny	Plan na 2024 r. po zmianach	Wykonanie za 2024 rok	Stopień realizacji w %	Etap realizacji na dzień sprawozdawczy	Zaangażowanie środków zewnętrznych
	efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej					wnioskowania o dofinansowanie	30 100,00 zł
750	zakup insygniów władzy samorządowej	0,00	50 000,00	43 032,12	86,06	Zadanie zakończone	-
750	zakup choinki wolnostojącej	0,00	17 564,40	17 564,40	100,00	Zadanie zakończone	-
754	dofinansowanie zakupu radiowozu policyjnego	0,00	20 000,00	20 000,00	100,00	Zadanie zakończone	-
801	modernizacja budynków gminnego zespołu szkolno-przedszkolnego w Czarny Bórze	2 000 000,00	50 000,00	27 060,00	54,12	Zadanie w trakcie realizacji robót budowlanych, planowane zakończenie robót w 2025 r.	RFpŁ: PIS 0,00
851	pomoc finansowa w formie dotacji celowej dla powiatu kamiennogórskiego z przeznaczeniem na dofinansowanie zakupu sprzętu medycznego w postaci lamp operacyjnych dla powiatowego centrum zdrowia w Kamiennej Górze sp. z o.o.	0,00	25 000,00	25 000,00	100,00	Zadanie zakończone	-
855	budowa żłobka gminnego w Czarny Bórze	6 100 000,00	4 256 839,79	3 573 168,83	83,94	Zadanie w trakcie realizacji robót budowlanych, planowane zakończenie robót w 2025 r.	FPC-19 / RFIL 0,00 zł RFpŁ: PIS 2 139 000,04 zł UE + budż.państwa (KPO) 1 306 839,79 zł
900	rozbudowa kanalizacji na terenie gminy Czarny Bórze	900 000,00	0,00	0,00	-	Zadanie na etapie opracowania dokumentacji projektowej, planowane wykonanie i zakończenie robót w 2025 r.	Środki z subwencji przekazanej w 2021 roku 0,00 zł
900	ciepłe mieszkanie	257 500,00	81 462,00	81 462,00	100,00	Zadanie w trakcie realizacji, zebrano wnioski od mieszkańców	NFOŚiGW 81 462,00 zł

Dział	Wyszczególnienie	Plan pierwotny	Plan na 2024 r. po zmianach	Wykonanie za 2024 rok	Stopień realizacji w %	Etap realizacji na dzień sprawozdawczy	Zaangażowanie środków zewnętrznych
						w, w części przypadków wypłacono dofinansowanie	
900	dofinansowanie kosztów wymiany źródeł ciepła dla mieszkańców gminy	100 000,00	155 000,00	114 290,93	73,74	Zadanie zakończone	Środki z opłat za korzystanie ze środowiska 10 305,78
900	budowa energooszczędnego oświetlenia ulicznego na terenie gminy Czarny Bór	3 647 381,00	4 441 536,00	4 422 408,42	99,57	Zadanie zakończone	RFPL: PIS 3 899 997,00 zł
900	budowa oświetlenia przy ul. Skalników w Czarnym Borze	0,00	20 000,00	0,00	0,00	Zadanie w trakcie realizacji robót budowlanych, planowane zakończenie robót w 2025 r.	-
900	modernizacja infrastruktury oświetleniowej na terenie gminy Czarny Bór	0,00	170 000,00	155 651,60	91,56	Zadanie zakończone	RFPL: PIS (RP) 76 000,00 zł
900	zagospodarowanie miejsc użyteczności publicznej (FSS GRZĘDY)	0,00	39 849,49	39 849,49	100,00	Zadanie zakończone	FSS Grzędy: 39 849,49
900	budowa bazy transportowo-magazynowej dla potrzeb gminy Czarny Bór na terenie pogórnym przy ul. Głównej w Czarnym Borze	0,00	80 000,00	46 125,00	57,66	Zadanie na etapie wnioskowania o dofinansowanie	-
900	zakup sprzętu do realizacji zadań komunalnych na terenie gminy	100 000,00	20 000,00	0,00	0,00	Realizacja zadania przełożona na 2025 r.	-
921	budowa świetlicy wiejskiej w Borównie	4 660 000,00	2 513 800,00	2 498 437,50	99,39	Zadanie w trakcie realizacji robót budowlanych, planowane zakończenie robót w 2025 r.	RFPL: PIS 2 113 800,00 zł
921	ograniczenie niskiej emisji na terenie gminy Czarny Bór i stare bogaczowice poprzez poprawę efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej	0,00	27 060,00	27 060,00	100,00	Zadanie na etapie wnioskowania o dofinansowanie	-
921	RPOZ - dotacja na remont tynków i malatur wewnętrznych ścian nawy głównej i przedsionka zabytkowego kościoła PW. Świętej Jadwigi w Grzędach	0,00	105 000,00	105 000,00	100,00	Zadanie zakończone	Rządowy Program Ochrony Zabytków

Dział	Wyszczególnienie	Plan pierwotny	Plan na 2024 r. po zmianach	Wykonanie za 2024 rok	Stopień realizacji w %	Etap realizacji na dzień sprawozdawczy	Zaangażowanie środków zewnętrznych
							102 900,00 zł
921	udostępnienie turystyczne ruin zamku Lubno w Czarny Bórze	4 418 053,00	122 753,00	4 182,00	3,41	Zadanie w trakcie realizacji robót budowlanych, planowane zakończenie robót w 2025 r.	FPC-19 / RFIL 0,00 zł
926	kompleksowa modernizacja boiska sportowego w Witkowie (FSS WITKÓW)	40 000,00	40 000,00	27 750,00	69,38	Zadanie zakończone	-
926	rozbudowa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej w Czarny Bórze	3 625 000,00	1 548 800,00	998 760,00	64,49	Zadanie w trakcie realizacji robót budowlanych, planowane zakończenie robót w 2025 r.	RFPL: PIS 989 535,00 zł
926	rozbudowa obiektów rekreacyjnych i sportowych wraz z zapleczem	850 000,00	87 826,26	24 558,48	27,96	Zadanie w trakcie realizacji robót budowlanych, planowane zakończenie robót w 2025 r.	FPC-19 / RFIL 0,00 zł
926	rozbudowa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej na terenie gminy Czarny Bór	1 700 000,00	200 000,00	78 105,00	39,05	Zadanie w trakcie realizacji robót budowlanych, planowane zakończenie robót w 2025 r.	RFPL: PIS 0,00 zł
926	utwardzenie terenu na dz. nr 258/4 w Grzędach	0,00	8 000,00	7 450,00	93,13	Zadanie zakończone	-
926	zagospodarowanie miejsc użyteczności publicznej (FSS GRZĘDY)	39 849,49	0,00	0,00	-	Zmiana przedsięwzięcia (przesunięcia do rozdziału 90015)	-
	Razem wydatki majątkowe	40 000 000,00	21 804 564,69	18 617 948,23	85,39		

Źródło: Sprawozdanie z wykonania budżetu gminy Czarny Bór za 2024 rok, Załącznik Nr 1 do Zarządzenia Nr 31/2025 Wójta Gminy Czarny Bór z dnia 31.03.2025 r.

Gmina Czarny Bór w 2024 roku poniosła nakłady na realizację 38 z 48 planowanych zadań inwestycyjnych. 6 zadań na które nie poniesiono nakładów planowane jest do realizacji w szczególności po uzyskaniu dofinansowania ich środkami ze źródeł zewnętrznych lub ich realizację odsunięto w czasie na kolejne lata budżetowe. Spośród 38 zadań inwestycyjnych na które ponoszono nakłady, do końca ubiegłego roku udało się zakończyć 19 z nich. Zakończenie faktycznej realizacji w 2024 roku niektórych z zadań wiąże się jednak z procedurą końcowego rozliczenia, w wyniku której gmina otrzyma dopiero część dofinansowania w formie refundacji poniesionych wydatków.

Wynik budżetu

Pierwotnie planowany w Uchwale Budżetowej na 2024 rok wynik budżetu opiewał na kwotę -6 000 000 zł i stanowił deficyt budżetowy. Po dokonaniu zmian w budżecie na koniec 2024 roku planowany deficyt budżetu opiewał na kwotę 701 811,43 zł. W skutek ostatecznie zrealizowanych dochodów i wydatków budżetowych budżet gminy **na koniec 2024 r. zamknął się nadwyżką budżetową w kwocie 1 622 380,72 zł.**

Podsumowanie

Dokonując analizy przedstawionych w sprawozdaniu danych, można uznać, że pomimo trudności jakie w ostatnich latach związane były z szeroko pojętą sytuacją geopolityczną i gospodarczą na świecie, w tym konfliktem zbrojnym na terenie Ukrainy, rosnącymi cenami surowców i materiałów budowlanych oraz powodzią na terenie gminy we wrześniu 2024 r. sytuację finansową Gminy należy uznać za dobrą. Realizacja planowanych dochodów, wydatków ukształtowała się na zadowalającym poziomie.

Większość zadań inwestycyjnych planowanych na 2024 r. udało się zakończyć a zadania wieloletnie są na etapie realizacji i będą kontynuowane w kolejnych latach budżetowych. Ponadto udało się pozyskać środki zewnętrzne, które w połączeniu z efektywnym zarządzaniem finansami gminy zapewniają zdolność do finansowania inwestycji.

Przy dokonywaniu wydatków wzięto pod uwagę, z jednej strony konieczność zapewnienia odpowiedniej wysokości środków niezbędnych do prowadzenia działalności, a z drugiej strony zasadę racjonalności gospodarowania i dysponowania środkami publicznymi. Pozytywnie należałoby również ocenić fakt, że wykonując skonstruowany plan budżetu na 2024 rok, udało się zrealizować umiejscowione w nim najpilniejsze pozycje wynikające m.in. z postulatów i wniosków zgłoszonych na spotkaniach z mieszkańcami gminy, konsultacjach z sołtysami, biorąc pod uwagę hierarchię potrzeb i możliwości finansowe gminy.

2.2. INFORMACJA Z WYKONANIA WIELOLETNIEJ PROGNOZY FINANSOWEJ

Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Czarny Bór obowiązująca od początku 2024 roku została przyjęta Uchwałą Nr LXXIX/410/2023 Rady Gminy Czarny Bór z dnia 21 grudnia 2023 r. Ostatnia zmiana Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Czarny Bór została przyjęta Zarządzeniem Nr 140/2024 Wójta Gminy Czarny Bór z dnia 31 grudnia 2024 r.

Najważniejsze zmiany, jakie następowały w 2024 w zakresie WPF, obejmowały dostosowanie planu dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów do zmian wynikających ze zmian budżetowych (zapewnienie zgodności w zakresie wyniku i związanych z nim kwot przychodów i rozchodów oraz długu jednostki samorządu terytorialnego, o której mowa w art. 229 ustawy o finansach publicznych) jak również zmiany wieloletnich przedsięwzięć. Wprowadzane zmiany nie skutkowały koniecznością wydłużenia horyzontu czasowego prognozy.

Podstawą opracowania niniejszej informacji była Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Czarny Bór na lata 2024-2027 oraz dane sprawozdawcze z wykonania budżetu Gminy Czarny Bór za IV kwartał 2024 roku

Plan dochodów ogółem Gminy Czarny Bór na dzień 31.12.2024 r. wyniósł 50 962 364,70 zł, zaś wykonanie po IV kwartale 2024 roku wynosiło 47 875 168,24 zł, tj. 93,94%.

Plan wydatków ogółem Gminy Czarny Bór na dzień 31.12.2024 r. wyniósł 51 664 176,13 zł, zaś wykonanie po IV kwartale 2024 r. wynosiło 46 252 787,52 zł, tj. 89,53%.

Wynik budżetu ogółem na koniec 2024 r. wyniósł 1 622 380,72 zł i stanowił dodatnią różnicę między zrealizowanymi dochodami a wydatkami budżetu gminy (nadwyżkę budżetową). W pierwotnej uchwale WPF wynik budżetu ogółem Gminy Czarny Bór w 2024 roku zaplanowano deficyt budżetowy na poziomie 6 000 000,00 zł. Po dokonanych w ciągu roku zmianach wartość planowanego na koniec 2024 roku deficytu wynosiła 701 811,43 zł. Oznacza to, że w stosunku do wartości planowanych wynik budżetu na koniec roku

zrealizowano w większej niż planowano kwocie, co spowodowało zmianę kategorii wyniku z deficytu budżetowego na **nadwyżkę budżetową**.

Przychody budżetu na dzień 31.12.2024 r. zrealizowano na łączną kwotę 9 941 434,97 zł. Rozchody budżetu na dzień 31.12.2024 r. planowano na łączną kwotę 3 300 000,00 zł, z tytułu spłaty kredytów zaciągniętych w latach ubiegłych i została wartość ta została wykonana w 100%. Kwota długu na koniec 2024 roku wyniosła 4 700 000,00 zł. W pierwotnej uchwale WPF kwotę długu ogółem Gminy Czarny Bór na koniec 2024 roku planowano na poziomie 7 700 000,00 zł. Oznacza to, że w stosunku do wartości planowanych kwota zadłużenia na koniec roku zmniejszyła się.

W kwocie długu Gminy Czarny Bór na koniec 2024 r. uwzględniono wartość zaciągniętych w 2023 roku dwóch kredytów bankowych na łączną kwotę 8 000 000,00 zł.

Relacja łącznej kwoty długu Gminy Czarny Bór na koniec 2024 roku w relacji do dochodów ogółem pomniejszonych o dotacje i środki o podobnym charakterze oraz powiększonych o przychody z tytułów określonych w art. 217 ust. 2 pkt 4-8 ustawy o finansach publicznych, nieprzeznaczone na sfinansowanie deficytu wyniosła 12,11%.

W 2024 r. zrealizowano dodatnią różnicę pomiędzy dochodami i wydatkami bieżącymi. W związku z powyższym, Gmina Czarny Bór zachowała relację określoną w art. 242 ust. 1 ustawy o finansach publicznych. Planowana nadwyżka wyniosła 5 252 536,73 zł, natomiast faktyczne jej wykonanie za 2024 rok wyniosło 6 952 111,40 zł.

Podsumowanie:

Przyjęte w Wieloletniej Prognozie Finansowej Gminy Czarny Bór wartości w poszczególnych kategoriach są prognozowane, w sposób racjonalny z zachowaniem zasady ostrożności. Trudność w szacowaniu wartości przyjmowanych w WPF sprawiały na pewno ciągle zmiany przepisów prawa, niejednokrotnie znacznie wpływające na prognozowane wartości, tak po stronie dochodów jak i wydatków budżetowych. Ponadto występujące w latach 2020-2023 czynniki zewnętrzne takie jak przede wszystkim: sytuacja związana z pandemią koronawirusa SARS-CoV-2, wybuch konfliktu zbrojnego na terenie Ukrainy czy też kryzys na rynku surowców energetycznych, oraz duży wzrost poziomu inflacji miały wpływ na sytuację finansową każdej jednostki samorządu terytorialnego także w 2024 roku. Wzrost stóp procentowych powodował zwiększenie kosztów obsługi zadłużenia a wzrost cen towarów i usług powodował znaczne wzrosty wydatków budżetowych zarówno tych majątkowych jak i bieżących. **Dodatkowo w 2024 roku na terenie gminy wystąpiła powódź, której skutki będą odczuwalne jeszcze w kolejnych latach. Na powyższe czynniki zewnętrzne samorząd gminy nie ma niestety bezpośredniego wpływu.**

Pomimo opisanych powyżej trudności, w okresie objętym wieloletnią prognozą finansową zachowane były i są wszelkie uregulowania wynikające z zapisów ustawy o finansach publicznych, a odpowiedni margines bezpieczeństwa w przyjętych założeniach budżetowych w okresie prognozowania pozwala na bezpieczne prowadzenie polityki finansowej gminy i realizację jej zadań.

2.3. BUDŻET PARTYCYPACYJNY

Fundusz sołecki stanowi odpowiednik Budżetu Obywatelskiego w miastach. Cel wydatkowania środków określany jest przez mieszkańców, w drodze uchwały, podczas zebrań wiejskich. Mieszkańcy gminy decydowali, jak chcą rozdysonować środki przyznane przez Gminę i wyliczone według algorytmu. W 2024 roku na realizację zadań w ramach funduszu sołeckiego wydatkowano ogółem kwotę **149.558,26 zł**.

W 2024 roku Gmina Czarny Bór realizowała przedsięwzięcia w ramach funduszu sołeckiego na podstawie stosownych wniosków poszczególnych sołectw składanych przy projektowaniu budżetu gminy zgodnie z postanowieniami ustawy z dnia 21.02.2014 r. o funduszu sołeckim (Dz.U. z 2014 r., poz. 301 ze zm.). Zakres rzeczowy i wysokość wydatków poniesionych w ramach funduszu sołeckiego w Gminie Czarny Bór w 2024 roku przedstawia poniższa tabela.

Tabela 16. Wydatki w ramach funduszu sołeckiego Gminy Czarny Bór w 2024 roku.

Sołectwo	Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji według wniosku sołectwa		Kwota planu w zł	z tego:		Wykonanie za 2024 r.	z tego		Klasyfikacja
				wydatki bieżące	wydatki majątkowe		wydatki bieżące	wydatki majątkowe	
Borówno	OGÓŁEM		47.066,17	47.066,17	0,00	10.869,91	10.869,91	0,00	---
	1	Wypożyczenie świetlicy w Borównie	37.066,17	37.066,17	0,00	917,18	917,18	0,00	92109.4210
	2		10.000,00	3.800,00	0,00	9.952,73	3 752,73	0,00	75075.4210

		Dofinansowanie imprez i uroczystości w sołectwie Borównie		4.000,00	0,00		4.000,00	0,00	75075.42 20
				2.200,00	0,00		2.200,00	0,00	75075.43 00
Grzędy	OGÓŁEM		45.849,49	6.000,00	39.849,49	43.821,53	3.972,04	39.849,49	---
	1	Dofinansowanie do imprez i uroczystości w sołectwie Grzędy	3.500,00	700,00	0,00	3.500,00	700,00	0,00	75075.41 90
				700,00	0,00		700,00	0,00	75075.42 10
				2.100,00	0,00		2.100,00	0,00	75075.42 20
	2	Utrzymanie sprzętu koszącego	2.500,00	2.500,00	0,00	472,04	472,04	0,00	92695.42 10
	3	Zagospodarowanie miejsc użyteczności publicznej	39.849,49	0,00	39.849,49	39.849,49	0,00	39.849,49	90015.60 50
Grzędy Górne	OGÓŁEM		24.077,39	24.077,39	0,00	21.660,44	21.660,44	0,00	---
	1	Zagospodarowanie miejsc użyteczności publicznej (boisko, plac zabaw)	24.077,39	4.550,00	0,00	21.660,44	2.295,69	0,00	92601.42 10
				12.000,00	0,00		12.000,00	0,00	92601.43 00
				7.527,39	0,00		7.364,75	0,00	92695.42 10
Jaczków	OGÓŁEM		42.647,71	42.647,71	0,00	42.634,92	42.634,92	0,00	---
	1	Zagospodarowanie miejsc użyteczności publicznej w Jaczkowie	42.647,71	6.340,00	0,00	42.634,92	6.340,00	0,00	75412.43 00
				14.807,71	0,00		14.794,92	0,00	92695.42 10
				21.500,00	0,00		21.500,00	0,00	92695.43 00
Witków	OGÓŁEM		64.035,60	24.035,60	40.000,00	30.571,46	2.821,46	27.750,00	---
	1	Kompleksowa modernizacja boiska sportowego w Witkowie	40.000,00	0,00	40.000,00	27.750,00	0,00	27.750,00	92601.60 50
	2	Bieżące utrzymanie to- toi i traktorka	4.035,60	2.000,00	0,00	2.821,46	1.356,98	0,00	92695.42 10
				2.035,60	0,00		1.464,48	0,00	92695.43 00
	3	Zagospodarowanie małej infrastruktury	20.000,00	20.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	92695.43 00
RAZEM			223.676,36	143.826,87	79.849,49	149.558,26	81.958,77	67.599,49	---

Źródło: Sprawozdanie z wykonania budżetu gminy Czarny Bór za 2024 rok, Załącznik Nr 1 do Zarządzenia Nr 31/2025 Wójta Gminy Czarny Bór z dnia 31.03.2025 r.

2.4. STAN MIENIA

Zgodnie ze stanem na 31.12.2024 r., Gmina Czarny Bór dysponowała: 510,2639 ha gruntów rolnych, budowlanych, rekreacyjnych i innych; 71 budynkami, w tym 51 budynkami mieszkalnymi; 1 oczyszczalnią ścieków; 6 obiektami sportowymi i 1 halą sportową oraz 65,283 km dróg gminnych. W użytkowaniu wieczystym znajduje się 65,0 ha gruntów, w tym: 0,1 ha w użytkowaniu wieczystym osób fizycznych i 64,9 ha w użytkowaniu wieczystym Mineral Polska Sp. z o.o. w Czarnym Borze oraz Wałbrzyskiego Związku Wodociągów i Kanalizacji. W ciągu 2024 roku nastąpiły zmiany w stanie mienia gminnego poprzez: zmniejszenie powierzchni gruntów o 1,78 ha w tym o: 0,63 ha grunty rolne i 1,15 ha działki budowlane.

Tabela 17. Informacja o stanie mienia komunalnego Gminy Czarny Bór na dzień 31.12.2024 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Stan na :		Zwiększenia (+) Zmniejszenia (-) stanu w roku budżetowym	Sposób zagospodarowania				
		31.12.2023	31.12.2024		w bezpośrednim zarządzie gminy	w zarządzie jednostki komunalnej	dzierżawa najem leasing	wieczyste użytkowanie	inne formy
1.	Grunty ogółem (ha), w tym :	510,26	508,48	-1,78	195,48	18,0	230,0	65,0	-
	- rolne	242,2	241,57	-0,63	13,47	-	228,1	-	-
	- działki budowlane	34,56	33,41	-1,15	31,41	-	1,9	0,1	-

	- tereny rekreacyjne	14,8	14,8	-	14,8	-	-	-	-
	- pozostałe	202,4	202,4	-	119,5	18,0	-	64,9	-
	- lasy	16,3	16,3	-	16,3	-	-	-	-
2.	Parki	-	-	-	-	-	-	-	-
3.	Budynki (ogółem)	71	71	-	18	13	2	-	38
	- mieszkalne	51	51	-	-	13	-	-	38
	- obiekty szkolne	4	4	-	4	-	-	-	-
	- obiekty kulturalne	6	6	-	6	-	-	-	-
	- obiekty służby zdrowia	1	1	-	1	-	-	-	-
	- pozostałe obiekty użyt. publicznej	6	6	-	6	-	-	-	-
	- inne	3	3	-	1	-	2	-	-
4.	Budowle i urządzenia techniczne								
	- wodociągi (szt.)	0	0	-	-	0	-	-	-
	--- długość (w km)	0	0	-	-	0	-	-	-
	- oczyszczalnie ścieków (szt.)	1	1	-	-	-	-	-	-
	- wysypiska (szt.)	-	-	-	-	-	-	-	-
	- drogi gminne (ulice) dł. km	39,46	39,46	-	39,46	-	-	-	-
	- obiekty sportowe	6	6	-	6	-	-	-	-

Źródło: Sprawozdanie z wykonania budżetu gminy Czarny Bór za 2024 rok, Załącznik Nr 1 do Zarządzenia Nr 31/2025 Wójta Gminy Czarny Bór z dnia 31.03.2025 r.

3. DZIAŁANIA I INWESTYCJE 2024

GINA CZARNY BÓR DLA ŚRODOWISKA

3.1. OCHRONA ŚRODOWISKA I GOSPODARKA KOMUNALNA

Gmina Czarny Bór od kilku lat konsekwentnie realizuje działania proekologiczne zarówno ze środków z własnego budżetu oraz przy dofinansowaniu zewnętrznym. Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej, w tym Gminnego Zespołu Szkolno-Przedszkolnego, Ośrodka Pomocy Społecznej, Gminnego Ośrodka Kultury w Witkowie, montaż instalacji fotowoltaicznych na budynku Urzędu Gminy, świetlicy w Borównie i Jaczkowie oraz montaż ogniw fotowoltaicznych i pompy ciepła w nowej świetlicy w Grzędach przynoszą wymierne rezultaty. Gmina Czarny Bór posiada dobrze rozwiniętą sieć wodociągową, która składa się z niezależnych systemów wodociągowych dla wsi: Czarny Bór i Borówno, Witków i Jaczków, Grzędy i Grzędy Górne. Przez teren gminy przebiega wodociąg magistralny relacji Marciszów – Wałbrzych, zaopatrujący wsie Witków i Jaczków oraz miasto Wałbrzych. Od 2017 roku zarządcą i właścicielem sieci jest Wałbrzyski Związek Wodociągów i Kanalizacji w Wałbrzychu (WZWik). W system kanalizacji wyposażone są wsie Czarny Bór i częściowo Borówno. Systematycznie trwa również wymiana nieekologicznych źródeł ogrzewania i usuwanie azbestu z terenu gminy. Na te cele udało się pozyskać dofinansowanie z zewnętrznych źródeł, w tym z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu. Warto również wspomnieć o udziale w Programie „Gmina Przyjazna Pszczołom” i lokalizacji budek lęgowych dla ptaków, nietoperzy, trzmieli i pszczoły murarki, które zostały rozmieszczone w gminnych lasach i zadrzewieniach.

Na terenie gminy Czarny Bór gospodarka opadami komunalnymi oparta jest na selektywnej zbiórce i odbiorze odpadów. Opłata za gospodarowanie odpadami komunalnymi pobierana przez Gminę Czarny Bór od właścicieli nieruchomości zamieszkałych obliczana jest jako iloczyn: obowiązującej stawki za gospodarowanie odpadami komunalnymi i liczby osób zamieszkujących daną nieruchomość. Na dzień 31.12.2024 r. zgodnie z Uchwałą nr NR X/46/2024 Rady Gminy Czarny Bór z dnia 26 listopada 2024 r. w sprawie wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, określenia stawki opłaty podwyższonej oraz zwolnienia z części opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi obowiązującą stawka w wysokości 39 zł miesięcznie od osoby zamieszkującej daną nieruchomość. Ustala się zwolnienie z części opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi dla właścicieli nieruchomości zabudowanych budynkami mieszkalnymi jednorodzinnymi kompostujących bioodpady, stanowiące odpady komunalne, w kompostowniku przydomowym, w wysokości 2% miesięcznej opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Ustala się stawkę podwyższonej opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, jeżeli właściciel nieruchomości nie wypełnia obowiązku zbierania odpadów komunalnych w sposób selektywny w wysokości 78 zł miesięcznie od osoby zamieszkującej daną nieruchomość.

Inwestycje i działania 2024

Na **ochronę środowiska i gospodarkę komunalną** w 2024 roku Gmina przeznaczyła ogółem 7 031 817,43 zł, w tym 4 859 787,44 zł na następujące inwestycje majątkowe:

- **Dofinansowanie kosztów wymiany źródeł ciepła dla mieszkańców gminy (100 000 zł)** – w 2024 roku w ramach **Gminnego programu wymiany pieców**² dofinansowano wymianę pieców węglowych na ekologiczne, zadanie jest w trakcie realizacji i będzie kontynuowane w kolejnych latach,
- **Budowa energooszczędnego oświetlenia ulicznego na terenie Gminy Czarny Bór (4 422 408,42 zł)** – zadanie zakończone, dofinansowane z Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych,

OCHRONA ŚRODOWISKA
I GOSPODARKA KOMUNALNA:

7 031 817,43 zł

² Uchwała nr LXXVIII/392/2023 z dnia 28 listopada 2023r. w sprawie zasad udzielania dotacji celowych na inwestycje z zakresu ochrony środowiska.

- **Budowa bazy transportowo-magazynowej** dla potrzeb gminy Czarny Bór na terenie pogórnym przy ul. Głównej w Czarnym Borze (46 125,00 zł) - Zadanie na etapie wnioskowania o dofinansowanie
- **Modernizacja infrastruktury oświetleniowej** na terenie gminy Czarny Bór (155 651,60 zł) -Zadanie zakończone.
- **Zagospodarowanie Miejsc Użyteczności Publicznej** (39 849,49 zł)- Zadanie zakończone.
- **Dofinansowanie** kosztów w ramach programu **Ciepłe Mieszkanie** (81 462,00 zł) - Zadanie w trakcie realizacji, zebrano wnioski od mieszkańców, w części przypadków wypłacono dofinansowanie.

W ramach działań proekologicznych gmina, podobnie jak w latach poprzednich, przeprowadziła nabór w Gminnym Programie Wymiany Pieców. W 2024 r. 14 beneficjentów otrzymało wsparcie na wymianę ogrzewania na ekologiczne źródło ciepła. Na mocy zawartego porozumienia z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej uruchomiono także kolejną edycję Programu Ciepłe mieszkanie. Od początku funkcjonowania w gminie Czarny Bór (tj. luty 2023) podpisano 19 umów, w 2024 r. zrealizowano i wypłacono 4 dofinansowania, pozostałe są w trakcie realizacji.

W Programie Czyste Powietrze realizowanym we współpracy z WFOŚiGW od początku funkcjonowania złożono 146 wniosków, zawarto 114 umów, zrealizowano i wypłacono 72 umowy na kwotę ponad 1,2 mln zł (dane na dzień 30.09.2024). W 2024 r. zmodernizowano także ogrzewanie w lokalach mieszkalnych w budynkach komunalnych na kwotę ponad 80.000,00 zł.

Wydatki bieżące w ramach działu zostały zaplanowane w kwocie 2 558 857,94 zł, zaś zrealizowane w kwocie 2 172 029,99 zł, w rezultacie stopień realizacji wydatków bieżących wyniósł 84,88%. i obejmowały one m.in.:

- *Gospodarka odpadami komunalnymi* wydatkowano kwotę 1 547 342,75 zł, co stanowi 96,71% planu rocznego wynoszącego 1 600 000,00 zł;
Powyższe wydatki dotyczą gminnego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, których szczegółowy opis zamieszczono w dalszej części niniejszej informacji;
- *Utrzymanie zieleni w miastach i gminach* wydatkowano kwotę 22 486,37 zł, co stanowi 89,95% planu rocznego wynoszącego 25 000,00 zł;
- *Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu* wydatkowano kwotę 12 233,23 zł, co stanowi 94,10% planu rocznego wynoszącego 13 000,00 zł;. Wydatki dokonane w tym rozdziale związane są z realizacją programu dofinansowanego ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej pod nazwą *Czyste Powietrze*;
- *Oświetlenie ulic, placów i dróg* wydatkowano kwotę 410 757,68 zł, co stanowi 63,19% planu rocznego wynoszącego 650 000,00 zł, Wydatki dokonane w tym rozdziale obejmują koszty zakupu i dystrybucji energii elektrycznej wykorzystywanej w celach oświetleniowych jak również wydatki związane z eksploatacją sieci oświetlenia ulicznego na terenie gminy;
- *Pozostała działalność* wydatkowano kwotę 179 209,96 zł, co stanowi 66,16% planu rocznego wynoszącego 270 857,94 zł.

Realizacja programów

- **Plan gospodarki niskoemisyjnej na lata 2014-2020 z perspektywą do 2030 r. dla Gminy Czarny Bór z uwzględnieniem zapisów części wspólnej Planu dla Aglomeracji Wałbrzyskiej**

Cele strategiczne Programu Gospodarki Niskoemisyjnej (PGN) na lata 2014-2020 z perspektywą do 2030 roku dla gminy Czarny Bór uwzględniają zapisy określone w pakiecie klimatyczno-energetycznym do roku 2030 tj.: redukcję emisji gazów cieplarnianych, zwiększenie udziału energii pochodzącej z źródeł odnawialnych oraz redukcję zużycia energii finalnej, co ma zostać zrealizowane poprzez podniesienie efektywności energetycznej, a także poprawę jakości powietrza zgodnie z Programem ochrony powietrza dla stref województwa dolnośląskiego, w których stwierdzone zostały ponadnormatywne poziomy substancji w powietrzu, a w szczególności dla strefy dolnośląskiej. W ramach realizacji planu na wymianę ogrzewania w ramach naboru z Gminnego Programu Wymiany Pieców zostały przyznane dotacje na ekologiczne źródło

Program Ciepłe Mieszkanie w Gminie Czarny Bór

ciepło. Wszystkie wnioski zostały ocenione pozytywnie, a w ramach złożonych wniosków zostanie zamontowywanych 10 kotłów na pelet, 5 kotłów gazowych oraz 2 pompy ciepła.

→ **Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Czarny Bór na lata 2014-2032**

Celem Programu jest bezpieczne usunięcie azbestu i wyrobów zawierających azbest z obszaru Gminy Czarny Bór. Środki finansowe w drodze konkursu związanego z realizacją gminnych programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest przydziela Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu. Efekty realizacji programu w 2024 roku przedstawione zostały w tabeli poniżej:

Tabela 18. Realizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Czarny Bór na lata 2014-2032 w 2024 roku.

Lp.	Wskaźnik monitoringu	Jednostka	2024
1.	Ilość wyrobów zawierających azbest w przeliczeniu na m2 powierzchni gminy przed rozpoczęciem realizacji Programu	Mg/m2/rok	0,005
2.	Ilość wyrobów zawierających azbest w przeliczeniu na m2 powierzchni gminy w latach 2014-2032	Mg/m2/rok	0,006
3.	Procentowa ilość usuniętych odpadów zawierających azbest w stosunku do ilości zinwentaryzowanej w latach realizacji Programu	%	15,97
4.	Procentowa ilość usuniętych odpadów zawierających azbest w stosunku do ilości zinwentaryzowanej w latach realizacji Programu	%	15,97
5.	Nakłady ogółem poniesione na usunięcie odpadów zawierających azbest	PLN/rok	0,00
6.	Wysokość dofinansowania udzielona przez gminę	PLN/rok	0,00
7.	Ilość zlikwidowanych dzikich składowisk odpadów zawierających azbest i koszty ich likwidacji	szt./Mg/m2/rok PLN/rok	0

Źródło: Dane Gminy Czarny Bór.

→ **Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Czarny Bór w 2024 roku**

Cele Programu to zapobieganie bezdomności zwierząt, w szczególności psów i kotów, na terenie Gminy Czarny Bór oraz opieka nad zwierzętami bezdomnymi, ograniczanie populacji bezdomnych zwierząt poprzez sterylizację i kastrację zwierząt, sprawowanie opieki nad kotami wolno żyjącymi, w tym ich dokarmianie, poszukiwanie nowych właścicieli dla bezdomnych zwierząt, odławianie bezdomnych zwierząt, zapewnienie całodobowej opieki weterynaryjnej w przypadkach zdarzeń drogowych z udziałem zwierząt oraz edukacja mieszkańców Gminy w zakresie opieki nad zwierzętami poprzez promowanie prawidłowych postaw i zachowań człowieka w stosunku do zwierząt. Realizatorem Programu jest Gmina Czarny Bór we współpracy ze: schroniskiem dla zwierząt i lekarzem weterynarii / zakładem leczniczym dla zwierząt, z którymi została zawarta umowa, organizacjami społecznymi, których statutowym celem działania jest ochrona zwierząt, Rewirem Dzielnicowych Policji oraz Ochotniczymi Strażami Pożarnymi z terenu Gminy, a także Powiatowym Inspektorem Weterynarii w Wałbrzychu. Efekty realizacji programu w 2024 roku przedstawione zostały w tabelach poniżej:

Tabela 19. Realizacja Programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Czarny Bór w 2024 roku.

Lp.	Nazwa	2024
1.	liczba odłowionych zwierząt	3
2.	liczba zwierząt, którym zapewniono miejsce w schronisku	3
3.	liczba zwierząt wysterylizowanych/wykastrowanych w schronisku	2
4.	liczba uśpionych ślepych miotów	0
5.	liczba zwierząt, którym udzielono opieki weterynaryjnej w przypadku zdarzeń drogowych	0
6.	liczba zwierząt gospodarskich, którym zapewniono miejsce	0
7.	liczba zwierząt bezdomnych, przygarniętych przez mieszkańców gminy, którym wykonano zabieg sterylizacji i kastracji na koszt gminy	7

Lp.	Rodzaj działania	Wykonanie wydatków [zł]
1.	odławianie, zapewnienie bezdomnym zwierzętom miejsca w schronisku, obowiązkową sterylizację lub kastrację w schronisku	21 156,00
2.	opieka nad wolno żyjącymi kotami, w tym ich dokarmianie	0
3.	usypianie ślepych miotów	0
4.	opieka weterynaryjna w przypadkach zdarzeń drogowych	8 400,00
5.	zapewnienie miejsc dla zwierząt gospodarskich	0
6.	zabiegi sterylizacji i kastracji bezdomnych zwierząt przygarniętych przez mieszkańców	2 215,00
	OGÓŁEM:	31 771,00

Źródło: Dane Gminy Czarny Bór.

GMINA CZARNY BÓR DLA MIESZKAŃCÓW

3.2. OŚWIATA I WYCHOWANIE

Jednostką organizacyjną prowadzącą działalność w zakresie oświaty i wychowania na terenie Gminy Czarny Bór jest Gminny Zespół Szkolno-Przedszkolny w Czarnym Borze (ul. Sportowa 44), w którego skład wchodzi:

- Gminne Przedszkole Samorządowe MELAFIREK (ul. Skalników 5a),
- Szkoła Podstawowa w Czarnym Borze (ul. Główna 19),
- Szkoła Podstawowa w Czarnym Borze – Filia w Witkowie (Witków 89).

W 2024 roku do Gminnego Przedszkola Samorządowego w Czarnym Borze uczęszczało 160 przedszkolaków, a w Szkole Podstawowej w Czarnym Borze naukę pobierało 427 uczniów. Średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty osiągnięte w Gminie Czarny Bór w 2024 roku były wyższe niż przeciętnie w powiecie wałbrzyskim i prezentowały się następująco:

Tabela 20. Średnie wyniki szkół z egzaminu ósmoklasisty w 2024 roku.

Gmina - nazwa	język polski		matematyka		język angielski	
	liczba zdających	wynik średni (%)	liczba zdających	wynik średni (%)	liczba zdających	wynik średni (%)
Czarny Bór	16	45,625	16	32,25	16	51

Źródło: Mapa Wyników Egzaminów.

Inwestycje i działania 2024

OŚWIATA I WYCHOWANIE:

9 819 045,55 zł

W 2024 roku w Gminie Czarny Bór na **oświatę i wychowanie** przeznaczono 9 819 045,55 zł, a środki te rozdysponowano następująco:

- **Szkoły podstawowe** wydatkowano kwotę 6 039 351,67 zł, w tym m.in.:
 - wynagrodzenia osobowe nauczycieli w kwocie 3 261 718,06 zł;
 - wynagrodzenia osobowe pracowników w kwocie 770 034,09 zł;
 - zakup energii w kwocie 178 808,10 zł;
 - zakup materiałów i wyposażenia w kwocie 121 739,62 zł;
 - zakup środków dydaktycznych i książek w kwocie 7 652,46 zł;
 - nagrody konkursowe w kwocie 4 249,13 zł;
 - podróże służbowe krajowe w kwocie 4 209,24 zł;
- **Oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych** wydatkowano kwotę 8 586,91 zł w tym m.in.:
 - dodatkowe wynagrodzenie roczne nauczycieli w kwocie 4 688,00 zł;
 - dodatkowe wynagrodzenie roczne w kwocie 2 489,29 zł;
- **Przedszkola** wydatkowano kwotę 2 368 123,26 zł, w tym m.in.:
 - wynagrodzenia osobowe nauczycieli w kwocie 962 624,87 zł;
 - wynagrodzenia osobowe pracowników w kwocie 435 507,61 zł;

- zakup środków żywności w kwocie 216 766,11 zł;
- zakup materiałów i wyposażenia w kwocie 56 102,83 zł;
- zakup energii w kwocie 42 088,30 zł;
- **Świetlice szkolne** wydatkowano kwotę 337 946,54 zł, w tym m.in.: na wynagrodzenia osobowe nauczycieli w kwocie 267 185,65 zł;
- **Dowożenie uczniów do szkół** wydatkowano kwotę 427 686,90 zł;
- **Dokształcanie i doskonalenie nauczycieli** wydatkowano kwotę 5 574,70 zł;
- **Realizacja zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych i innych formach wychowania przedszkolnego** wydatkowano kwotę 156 158,94 zł, w tym m.in.:
 - wynagrodzenia osobowe nauczycieli w kwocie 81 452,81 zł;
 - wynagrodzenia osobowe pracowników w kwocie 38 835,72 zł;
 - zakup środków dydaktycznych i książek w kwocie 3 464,17 zł;
- **Realizacja zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci i młodzieży w szkołach podstawowych** wydatkowano kwotę 276 315,51 zł, w tym m.in.: na wynagrodzenia osobowe nauczycieli w kwocie 221 077,62 zł;
- **Zapewnienie uczniom prawa do bezpłatnego dostępu do podręczników, materiałów edukacyjnych lub materiałów ćwiczeniowych** wydatkowano kwotę 57 385,24 zł, w tym m.in.: na zakup środków dydaktycznych i książek w kwocie 56 829,11 zł;
- **Pozostała działalność** wydatkowano kwotę 141 915,88 zł

W działaniu oświaty umiejscowiono wydatki związane z realizacją projektu pod nazwą *Podróże z Klasą* na realizację którego otrzymano dotację z budżetu państwa w wysokości 30.000 zł.

W 2024 roku na **edukacyjną opiekę wychowawczą** wydatkowano 48 173,39 zł a środki te przeznaczono na:

- **Pomoc materialna dla uczniów o charakterze socjalnym** wydatkowano kwotę 33 523,39 zł, w tym m.in.: stypendia dla uczniów (18 523,39 zł), inne formy pomocy dla uczniów (15 000,00 zł).

Niniejsza wartość została wydatkowana na stypendia socjalne i stypendia specjalne dla 33 uczniów.;

- **Pomoc materialna dla uczniów o charakterze motywacyjnym** wydatkowano 14 650,00 zł, kwotę wydano w formie stypendiów dla uczniów Gminnego Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Czarnym Borze za osiągnięcia naukowe i sportowe – na zakończenie I semestru wypłacono stypendia dla 61 uczniów i na zakończenie II semestru dla 69 uczniów.

3.3. KULTURA I OCHRONA DZIEDZICTWA NARODOWEGO

Instytucją prowadzącą działalność w zakresie kultury na terenie gminy jest samodzielna samorządowa instytucja kultury **Biblioteka+ Centrum Kultury w Czarnym Borze** (ul. Sportowa 43). W strukturze Centrum Bibliotecznego-Kulturalnego znajdują się: Biblioteka Publiczna w Czarnym Borze oraz Centrum Kultury w Czarnym Borze, w ramach którego działają świetlice wiejskie w: Czarnym Borze, Borównie, Grzędach, Jaczkowie i Witkowie. Budynek Biblioteki+ Centrum Kultury w Czarnym Borze jest przystosowany do obsługi osób niepełnosprawnych. Placówka główna dysponuje: salą biblioteczną, pracownią komputerową, bibliotecznym kącikiem malucha, salą zabaw, salą widowiskową wyposażoną w sprzęt sceniczny i multimedialny oraz 2 pracowniami warsztatowo-szkoleniowymi. W okresie letnim

funkcjonuje „Letnia czytelnia”, wyposażona w 25 leżaków, umożliwiającą korzystanie z usług placówki na świeżym powietrzu.

Inwestycje i działania 2024

Na zadania z zakresu **kultury i ochrony dziedzictwa narodowego** w 2024 roku wydatkowano ogółem 3 749 705,08 zł, w tym zrealizowano wydatki majątkowe na kwotę 2 634 679,50 zł obejmujące takie inwestycje jak:

- **Budowa świetlicy wiejskiej w Borównie (2 498 437,50 zł).** Zadanie obejmuje budowę budynku pełniącego funkcję świetlicy wiejskiej wraz zagospodarowaniem terenu i infrastrukturą techniczną w miejscowości Borówno. Inwestycja została dofinansowana z programu Rządowy Fundusz Polski Ład. Program Inwestycji Strategicznych oraz z budżetu gminy Czarny Bór. Zadanie w trakcie realizacji, planowane zakończenie prac w 2025 roku,
- **Ograniczenie niskiej emisji na terenie gminy Czarny Bór i Stare Bogaczowice poprzez poprawę efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej (27 060,00 zł)** – zadanie na etapie wnioskowania o dofinansowanie,
- **Dotacja na remont tynków i malatur wewnętrznych ścian nawy głównej i przedsionka zabytkowego kościoła pw. Świętej Jadwigi w Grzędach (105 000,00 zł)** – zadanie zakończone,

Podczas nadzwyczajnej sesji Rady Gminy Czarny Bór, która odbyła się 8 listopada 2024 r., została uczczona 106. rocznica odzyskania przez Polskę niepodległości oraz zostały zaprezentowane: nowy herb oraz symbole Gminy Czarny Bór.

→ Remonty zabytków

Gmina Czarny Bór pozyskała dofinansowanie z Rządowego Programu Ochrony Zabytków w kwocie ponad 1,4 mln zł, przy wkładzie własnym na poziomie 2%. Beneficjentami środków zostały podmioty, które zarządzają gminnymi zabytkami.

Wydatki bieżące na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego obejmowały kwotę 1 115 025,58 zł i zostały przeznaczone na:

- **Domy i ośrodki kultury, świetlice i kluby** wydatkowano kwotę 14 525,58 zł, co stanowi 23,81% planu rocznego wynoszącego 61 000,00 zł,
- **Biblioteki** wydatkowano kwotę 1 023 500,00 zł, co stanowi 100,00% planu,
- **Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami** wydatkowano kwotę 50 000,00 zł, co stanowi 100,00% planu rocznego; powyższa kwota została wydatkowana na dotację celową z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie prac remontowych i konserwatorskich obiektów zabytkowych (remont elewacji Kościoła pw. Matki Boskiej Częstochowskiej w Jaczkowie),

Tabela 21. Dotacje dla jednostek spoza sektora finansów publicznych na ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami na terenie Gminy Czarny Bór przekazane w 2024 roku.

Lp.	Nazwa	Kwota [zł]
1.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Świętej Rodziny w Gostkowie na realizację zadania pt. „Kontynuacja remontu kościoła w Jaczkowie - II etap remontu elewacji”.	50.000

→ Źródło: Sprawozdanie z wykonania budżetu gminy Czarny Bór za 2024 rok, Załącznik Nr 1 do Zarządzenia Nr 31/2025 Wójta Gminy Czarny Bór z dnia 31.03.2025 r.

→ Pozostałe instytucje kultury wydatkowano kwotę 27 000,00 zł, co stanowi 100,00% planu.

Tabela 22. Wykaz imprez kulturalnych i rekreacyjnych zorganizowanych na terenie Gminy Czarny Bór w 2024 roku.

Lp.	Nazwa:
1	Noworoczny Pokaz Artystyczny (grup artystycznych)
2	Organizacja zajęć dla dzieci podczas Ferii zimowych

3	Koncert Noworoczny Aquartet
4	Organizacja imprezy na rzecz 33 Finału WOŚP
5	Spotkanie Dyskusyjnego Klubu Książki
6	Gminny Bal Seniora
7	Warsztaty teatralne dla dzieci z Sewerynem Mrożkiewiczem, aktorem Teatru Lalki i Aktora w Wałbrzychu
8	Inauguracja wiosennego semestru 7 roku działalności UTW
9	XIII Gminny Dzień Kobiet
10	Konkurs Recytatorski „PEGAZIK” – etap gminny
11	Wizyta słuchaczy UTW w Filharmonii Sudeckiej na koncercie „Wiosna w Gruzji”
12	Inauguracja projektu „Świetlicowo zaprogramowani” – warsztaty z robotyki – projekt dofinansowano ze środków ARP
13	Warsztaty wielkanocne
14	Spotkanie Dyskusyjnego Klubu Książki
15	Warsztaty dla młodzieży – kartki wielkanocne
16	Rozstrzygnięcie konkursu na WIELKANOCNE JAJO
17	Konkurs Palm Wielkanocnych
18	Lekcje biblioteczne dla uczniów GZS-P – 3 spotkania
19	Rozstrzygnięcie konkursu na WIELKANOCNE JAJO
20	Międzynarodowy Dzień Książki dla Dzieci - animacje biblioteczne
21	Wizyta słuchaczy UTW w Muzeum Tkactwa w Kamiennej Górze
22	Wizyta studyjna i warsztaty w Bibliotece w Wiązowie (BLISKO)
23	Wernisaż wystawy fotografii Jana Wałkowiaka
24	Wykład dla UTW Roberta Głowczyka – muzealnika, kulturoznawcy
25	Gminny Bal Seniora
26	Spotkanie Dyskusyjnego Klubu Książki
27	Zajęcia dla dzieci w ramach konkursu „Klimat na dobrą książkę”
28	Lekcje biblioteczne dla uczniów GZS-P – 2 spotkania
29	Spotkanie Dyskusyjnego Klubu Książki;
30	Szkolenie z partnerstwa w ramach programu BLISKO;
31	Ogólnopolski Tydzień Bibliotek
32	Koncert z okazji Tygodnia Bibliotek grupy wokalne „NUTKI KAWKI”
33	Dzień Bibliotekarza i Pracownika Kultury
34	Warsztaty z pisarką i terapeutką Ewą Nowak (dla dzieci i młodzieży) w ramach programu BLISKO
35	Spotkanie autorskie z pisarką Moniką Bisek – Grąż w ramach programu BLISKO
36	Występ zespołu „NUTKI KAWKI” w Muzeum Porcelany w Wałbrzychu w ramach Literackiego Pikniku
37	Koncert poezji śpiewanej w wykonaniu zespołu IMAGINACJA w ramach programu BLISKO
38	Wystawa papierowej wikliny grupy Eko-wypłoty papierowy upcykling w ramach programu BLISKO
39	Warsztaty biblioteczne dla dzieci w wieku przedszkolnym
40	Spotkanie Dyskusyjnego Klubu Książki;
41	Spotkanie autorskie z pisarką Agnieszką Lingas – Łoniewską i jej córką – Magdaleną Łoniewską w ramach DKK
42	Tydzień z Michałem Śmielakiem – promocja książek na Facebooku, mini konkursy
43	Liga MTB XC Aglomeracji Wałbrzyskiej nad Zalewem w Grzędach
44	Występ Teatru i MORELE Bęc! na OGÓLNOPOLSKIM FESTIWALU - Dziecięco-młodzieżowe konfrontacje teatralne Teatrów w Jeleniej Górze (II Miejsce)
45	Muzyczny Dzień Mamy – mini koncert zespołu NUTKI KAWKI
46	Koncert Kameralny „Wielka sława to żart – najsłynniejsze przeboje operetkowe i musicalowe”
47	Lekcje biblioteczne dla uczniów GZS-P – 2 spotkania
48	Gminny Dzień Dziecka
49	Wykład dla UTW „Odporność psychiczna” Magdalena Lizoń
50	Zakończenie sezonu artystycznego: Premiera spektaklu „ Goń mnie Alicjo” grupy teatralnej „I Morele Bęc!”, Pokaz taneczny Grupy Dzikie Densy
51	Podsumowanie roku akademickiego w Czarnoborskim Uniwersytecie III Wieku
52	Spotkanie autorskie z pisarzem Marcinem Koziołem
53	Wizyta studyjna i szkolenie w Rawie Mazowieckiej w ramach programu BLISKO
54	Spotkanie Dyskusyjnego Klubu Książki
55	Spotkanie autorskie z Grzegorzem Kasdepkem w ramach programu BLISKO
56	Warsztaty papierowej wikliny – grupa Eko-wypłoty papierowy upcykling z GBP w Wiązowie w ramach programu BLISKO
57	Współorganizacja LOTNEJ PREMII LOTTO TOUR DE POLOGNE w Czarnym Borze – oprawa muzyczna, występy Nutki Kawkki i Grzędowianki, dmuchańce i animacje dla dzieci

58	Dożynki i XX Jubileuszowe Święto Pieroga
 	
59	Warsztaty grafitti w ramach programu BLISKO
60	Inauguracja projektu „Oddech dla mamy” w ramach programu „Działaj Lokalnie”
61	Spotkanie Dyskusyjnego Klubu Książki
62	Szkolenia partnerskie w ramach BLISKO: „Promocja czytelnictwa w bibliotece” oraz „Wykorzystanie filmu i animacji filmowej w działaniach bibliotecznych” w ramach programu BLISKO
63	Spotkanie autorskie z dziennikarzem, podróżnikiem, osobowością telewizyjną - Przemkiem Kossakowskim w ramach programu BLISKO
64	Wizyta studyjna w Bibliotece Publicznej w Ziębicach w ramach programu BLISKO
65	Dzień Przedszkolaka – animacje biblioteczne
66	Warsztaty z robotyki (realizowane przez Bibliotekę + Centrum Kultury w Czarnym Borze w ramach projektu "Świetlicowo zaprogramowani" dofinansowanego ze środków Partnera Strategicznego Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna "INVEST-PARK")
67	Szkolenie „Jak się nie dać wypaleniu zawodowemu” w ramach programu BLISKO
68	Inauguracja nowego 8 roku akademickiego UTW – Konferencja BLISKO
69	Warsztaty fotograficzne – „Cyjanotypia – nowe spojrzenie na rolę fotografii w bibliotece” w ramach programu BLISKO
70	Udział zespołu „Grzędowianki” w Powiatowym Przeglądzie Chórów Senioralnych podczas I Powiatowej Biesiady Seniorów
71	Warsztaty malarskie dla seniorów. Arteterapia w bibliotece – 4 spotkania w ramach programu BLISKO
72	Warsztaty reportażu dla młodzieży. Kamera. Akcja! – 4 spotkania w ramach programu BLISKO
73	Warsztaty fotograficzne. Młodzież i aparat. – 4 spotkania w ramach programu BLISKO
74	Spotkanie Dyskusyjnego Klubu Książki
75	Regionalne warsztaty rękodzieła. Pachnące świece i zawieszki sojowe w ramach programu BLISKO
76	Literackie warsztaty z pisarką, Renatą Piątkowską – spotkanie autorskie w ramach programu BLISKO
77	Występ Teatru I Morele Bęc! na 45 Jubileuszowym Ogólnopolskim Festiwalu Teatru Młodych Działwa w Łodzi (II Nagroda)
78	Udział UTW w Koncercie filmowym w „Filharmonii Sudeckiej w Wałbrzychu”
79	Lekcje biblioteczne – 2 spotkania
80	Gminne obchody Dnia Seniora - Happy Jędrowski Show
81	Jubileusz 75- biblioteki i 10-lecie nowej siedziby B+CK oraz podsumowanie 1 roku projektu "Biblioteka Ludzi z Pasją" w ramach programu BLISKO
82	Dzień Postaci z Bajek – zajęcia biblioteczne;
83	Konferencja regionalna BLISKO „Biblioteka Ludzi z Pasją” i wykład pt. „Subregion Wałbrzyski – kultura i moda na przestrzeni wieków” dla UTW w ramach programu BLISKO;
84	Zajęcia Jogi dla mam w ramach projektu „Oddech dla mamy”;
85	Spotkania z psychologiem w ramach projektu „Oddech dla mamy”;
86	Gminne obchody Dnia Niepodległości;
87	Zajęcia Aktywny Maluch w ramach projektu „Oddech dla mamy”;
88	Dzień Pluszowego Misia- animacje biblioteczne;
89	Występ Zespołu NUTKI KAWKI podczas Festiwalu Piosenki Turystyczno-Poetyckiej im. Ryszarda Kozłowskiego, który odbył się w Teatrze Lalki i Aktora w Wałbrzychu (dwie nagrody)
90	Koncert kameralny ZIOM Orchestra - Ziębicka Orkiestra Mandolinistów pod batutą Dariusza Dżugana
91	Senioralny Bal Przebierańców UTW i KGW
92	Spotkanie Dyskusyjnego Klubu Książki

93	Lekcje biblioteczne – 2 spotkania
94	Warsztaty z ruchu rozwijającego w ramach projektu „Oddech dla mamy”
95	Mikołaj w Gminie Czarny Bór
96	Warsztaty bożonarodzeniowe w B+CK i na świetlicach wiejskich
97	Spotkanie Dyskusyjnego Klubu Książki
98	Podsumowanie projektu „Oddech dla mamy”
99	Warsztaty dla UTW (sprawy ZUS, bezpieczeństwo, nr alarmowy)
100	Wykład dla UTW dr Waldemara Sęczyka (historia najnowsza Polski)
101	Wigilia UTW

Źródło: Dane Gminy Czarny Bór.

W 2024 roku **Biblioteka+ Centrum Kultury w Czarnym Borze** odbyła wizyty studyjne w ramach programu BLISKO w poszukiwaniu inspiracji i wymiany doświadczeń odwiedzili nas także "koledzy po fachu" z Dolnego Śląska (Miejska Biblioteka Publiczna Zdrojoteka w Szczawnie-Zdroju), z Mazowsza (Miejska Biblioteka Publiczna w Kobyłce im. SR Szpotańskiego, Miejska Biblioteka Publiczna w Wołominie im. Zofii Nałkowskiej) oraz z Wielkopolski (Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Szamotuły), a także Miejska Biblioteka Publiczna w Dobczycach oraz ich projektowi partnerzy z powiatu myślenickiego.

→ Projekty i pozyskane dofinansowania, sponsorzy przez Bibliotekę+ Centrum Kultury w Czarnym Borze

- „**Biblioteka Ludzi z Pasją**” w ramach programu **BLISKO (2024-2025)**, stanowiącego element **Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0** na lata 2021-2025. – **kwota dofinansowania na lata 2024 i 2025 - 132 000,00 zł;**
- „**Mała książka – wielki człowiek**” - uczestnictwo w projekcie przyczyniło się do zwiększenia zainteresowania biblioteką, wzrostem wypożyczeń książek oraz udostępnień na miejscu;
- „**Dyskusyjny Klub Książki**” - dofinansowanie spotkania autorskiego z Agnieszką Lingas - Łoniewską – **DOLNOŚLĄSKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA im. Tadeusza Mikulskiego we Wrocławiu**
- „**Świetlicowo zaprogramowani**” – cykl zajęć z robotyki oraz nauk ścisłych dla dzieci ze świetlic wiejskich - dofinansowanego ze środków **Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej „INVEST-PARK**
- **Zakup nowości wydawniczych** w ramach Kierunku interwencji 1.1. Zakup i zdalny dostęp do nowości wydawniczych **Priorytetu 1. Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0** na lata 2021–2025 - edycja 2024 .
- „**Oddech dla Mamy**” – cykl warsztatów dla niemowląt i dzieci przedszkolnych oraz ich rodziców wspomagających wszechstronny rozwój dziecka i dobrostan psychiczny rodzica - dofinansowano ze środków programu **Działaj Lokalnie Polsko - Amerykańskiej Akademii Wolności** realizowanego przez **Akademię Filantropii w Polsce** oraz **ODL Stowarzyszenie "Granica" w Lubawce**.

→ **Cykliczne działania biblioteki**

- **Zabawy dla dzieci i młodzieży**
- **Uniwersytet III Wieku**
- **Koło Gospodyń Wiejskich w Czarnym Borze**
- **Stowarzyszenie Atrakcyjni**
- **Zespół ludowy Grzędowianki** działający w Grzędach
- **Zespół Śpiewaczy Radość**, działający w Witkowie
- **Klub Seniorów** działający w Witkowie
- **Dyskusyjny Klub Książki**

3.4. TURYSTYKA, SPORT I REKREACJA

Walory turystyczne i rekreacyjne gminy Czarny Bór są uwarunkowane zasobami przyrodniczymi i krajobrazowymi, dziedzictwem kulturowym oraz przygranicznym położeniem. Na terenie gminy istnieją dogodne warunki do rozwoju turystyki krajoznawczej i pobytowej, w tym weekendowej. Tradycje sportowe oraz długi okres zalegania pokrywy śnieżnej predestynują gminę do uprawiania sportów zimowych, zwłaszcza narciarstwa biegowego. Góryste obszary oraz rozwinięta sieć dróg stwarza także dobre warunki do uprawiania turystyki pieszej i rowerowej. Jedną z największych atrakcji turystycznych w gminie, jak i najbliższej okolicy, stanowi otwarta w 2018 roku wieża widokowa na Trójkarbie – najwyższy tego typu obiekt na Pogórzu Sudeckim o wysokości 27,5 m. Bazę sportową i rekreacyjną gminy tworzą takie obiekty jak: pełnowymiarowa hala sportowa i stadion sportowy wraz ze strzelnicą biathlonową w Czarnym Borze, boiska wielofunkcyjne ze sztuczną nawierzchnią w Czarnym Borze i w Witkowie oraz boiska sportowe z nawierzchnią naturalną wraz z zapleciami w miejscowościach: Borówno, Grzędy, Jaczków i Witków. Na uwagę zasługuje również nartorolkostrada.

KULTURA FIZYCZNA:

1 769 235,44 zł**Inwestycje i działania 2024**

W 2024 roku na **kulturę fizyczną** przeznaczono ogółem 1 769 235,44 zł, w tym zrealizowano inwestycje sportowo-rekreacyjne na kwotę 1 136 623,48 zł takie jak:

- **Rozbudowa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej w Czarnym Borze** (998 760,00 zł). Przedsięwzięcie to obejmuje rozbudowę obiektów sportowo rekreacyjnych w Czarnym Borze. W ramach prac rozbudowane zostanie zaplecze obsługujące trasy narciarskie, biegowe, nartorolkowe oraz boisko sportowe w Czarnym Borze. Budynek o powierzchni około 400 m² będzie pełnił funkcję szatni, kawiarni, wypożyczalni sprzętu sportowego, rekreacyjnego oraz turystycznego. Obiekt będzie posiadał zaplecze socjalne oraz magazynowe, przystosowany będzie dla osób niepełnosprawnych. Obiekt wyposażony będzie w ekologiczne źródło ciepła oraz instalację fotowoltaiczną. W ramach zagospodarowania terenu powstaną miejsca parkingowa wraz z miejscami do obsługi pojazdów typu „camper”. Zadanie częściowo zakończone. Na realizację tego zadania Gmina uzyskała dofinansowanie z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych. Zakończenie tego przedsięwzięcia planuje się na rok 2025.
- **Rozbudowa obiektów rekreacyjnych i sportowych wraz z zapleczem** (24 558,48 zł). W ramach tego przedsięwzięcia wykonane się prace polegające na rozbudowie terenów rekreacyjnych i sportowych w gminie Czarny Bór w zakresie budowy sieci wodnej i kanalizacyjnej, budowę miejsc parkingowych z miejscem do ładowania pojazdów elektrycznych oraz miejscem dla pojazdów typu „camper”, budowę powierzchni magazynowej, gastronomicznej oraz usługowej (wypożyczalnia sprzętu sportowego oraz rekreacyjnego). Zakończenie tego przedsięwzięcia planuje się na rok 2025.

Wydatki bieżące na kulturę fizyczną zrealizowane w kwocie 632 611,96 zł, zostały przeznaczone na:

- **Obiekty sportowe (219 696,66 zł)**, w tym m.in. na: zakup energii, zakup usług remontowych, zakup materiałów i wyposażenia ,

- **Zadania w zakresie kultury fizycznej (247 000,00 zł)**, w tym na: dotacje celowe z budżetu jednostki samorządu terytorialnego, udzielone w trybie art. 221 ustawy, na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji organizacjom prowadzącym działalność pożytku publicznego (210 400,00 zł) i **stypendia sportowe dla uczniów (36 600,00 zł)**,
- **Pozostała działalność wydatkowano kwotą 165 915,30 zł.**

W 2024 roku na terenie Gminy Czarny Bór zorganizowano liczne imprezy i wydarzenia sportowe i rekreacyjne, w tym m.in.:

- Turniej Piłki Nożnej o Puchar Wójta Gminy Czarny Bór,
- Zawody narciarskie na trasach biegowych w Jaczkowie,
- Rodzinny Rajd Rowerowy po Górach Wałbrzyskich,
- Letni Piknik Sportowo-Rekreacyjny z animacjami dla dzieci,
- Gminne Mistrzostwa Nordic Walking,
- Zawody Mistrzostw Polski na nartorolkach,
- oraz warsztaty i treningi otwarte dla mieszkańców, promujące zdrowy styl życia i integrację międzypokoleniową.

W 2024 roku na **turystykę** przeznaczono 114 654,43 zł, w tym bieżące utrzymanie obiektów turystycznych oraz wydatki majątkowe, w łącznej wysokości 76 572,18 zł takie jak:

- **Rozwój infrastruktury turystycznej poprzez utworzenie wypożyczalni sprzętu turystycznego (122 410, 41 zł)** wykonanie w 99,78 %. Zadanie zakończone.

Wydatki bieżące zrealizowane w kwocie 396,24 zł, stopień realizacji wydatków bieżących wyniósł 6,60%.

3.5. TRANSPORT I ŁĄCZNOŚĆ

Inwestycje i działania 2024

W 2024 roku na realizację inwestycji i działań z zakresu transportu i łączności Gmina wydatkowała 5 625 039,10 zł, w tym wykonano następujące zadania inwestycyjne na kwotę 4 729 155,16 zł:

TRANSPORT I ŁĄCZNOŚĆ:
5 625 039,10 zł

- **Remont ul. Krótkiej w Czarnym Borze.** W ramach inwestycji drogowej została wyremontowana droga o długości 0,135 km. Zakres prac drogowych polegał na: położeniu nowej nawierzchni jezdni z nawierzchni bitumicznej, odwodnienie drogi. Zadanie zakończone.
Cała wartość zadania wyniosła: 181 315,41 złotych brutto.
- **Przebudowa drogi na dz. nr 465 – ul. Jasna w Czarnym Borze.**
W ramach inwestycji drogowej została przebudowana droga o długości 77m. Zakres prac drogowych polegał na: położeniu nowej nawierzchni jezdni z kostki betonowej, odwodnienie drogi. Zadanie zakończone.
Cała wartość zadania wyniosła: 102 052,38 złotych brutto.
- **Przebudowa drogi gminnej nr 114751D – ul. Cmentarna w Czarnym Borze.**
W ramach inwestycji drogowej została przebudowana droga o długości 0,271 km. Zakres prac drogowych polegał na: położeniu nowej nawierzchni jezdni z nawierzchni bitumicznej, ułożenie chodnika, odwodnienie drogi, utworzenie miejsc postojowych przy cmentarzu. Przebudowa drogi odbyła się dzięki otrzymanemu dofinansowaniu w ramach "Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg" w kwocie 683 393,31 złotych brutto.
Cała wartość zadania wyniosła: 976 276,17 złotych brutto.
- **Przebudowa ul. Nadrzecznej w Czarnym Borze.** W ramach inwestycji drogowej została przebudowana droga o długości 0,6 km. Zakres prac drogowych polegał na: położeniu nowej nawierzchni jezdni z nawierzchni bitumicznej, ułożenie chodnika, odwodnienie drogi. Zadanie zakończone.
Przebudowa drogi odbyła się dzięki otrzymanemu dofinansowaniu w ramach "Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg" w kwocie 430 991,84 złotych brutto.
Cała wartość zadania wyniosła: 615 702,64 złotych brutto.
- **Przebudowa (modernizacja) infrastruktury drogowej w gminie Czarny Bór przy ul. Skalników oraz Głównej”.**
W ramach inwestycji wykonano przebudowę placów, parkingów przy ul. Głównej (szkoła) i ul. Skalników (przedszkole). Na przedmiotowych placach wykonano nasadzenia drzewek, roślin, montaż urządzeń zabawowych. W ramach przebudowy placów wykonano ułożenie kostki betonowej, remont schodów, montaż balustrad.
Inwestycja została wykonana dzięki wsparciu Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 i objętego Promesą dofinansowania inwestycji z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych nr Edycja3PGR/2021/3503/Polski Ład w kwocie: 2 187 113,79 złotych.
Cała wartość zadania: 2 337 822,55 złotych brutto.
- **Przebudowa drogi na dz. nr 568 w Witkowie.**
Zakończyła się inwestycja w miejscowości Witków przy posesjach 6-8, gdzie przebudowywany został odcinek o długości 0,126 km. W ramach robót budowlanych wykonano przebudowę nawierzchni drogi. Całość zadania wyniosła: 191 874,30 złotych. Wykonawcą robót była spółka: Budosprzet – Wałbrzych Sp. z o.o. z/s w Wałbrzychu.
Inwestycje drogowe dofinansowane z Polskiego Ładu Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych. Edycja8/2023/7163/Polski Ład: Budowa i przebudowa infrastruktury drogowej w gminie Czarny Bór.
- **Przebudowa drogi dojazdowej do gruntów rolnych na dz. nr 126 w Jaczkowie.**
W ramach inwestycji drogowej została przebudowana droga o długości 0,920km. Zakres prac drogowych polegał na: położeniu nowej nawierzchni jezdni z nawierzchni bitumicznej, utwardzeniu poboczy. Zadanie jest realizowane w ramach otrzymanego dofinansowania przez Samorząd Województwa Dolnośląskiego w kwocie 441 600,00 złotych.

Cała wartość zadania wyniosła: 832 922,83 złotych brutto.

→ **Modernizacja infrastruktury oświetleniowej na terenie Gminy Czarny Bór.**

W ramach inwestycji wykonano modernizację starej energochłonnej infrastruktury oświetleniowej na terenie gminy i wymieniono 50 opraw energochłonnych na energooszczędne oprawy LED zlokalizowanych przy ul. Głównej w Czarnym Borze. Inwestycja została wykonana dzięki otrzymanej Promesy dofinansowania inwestycji z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych Nr Edycja9RP/2023/1729/PolskiŁad – Rozświetlamy Polskę w kwocie: 76 000,00 złotych.

Cała wartość zadania wyniosła: 155 651,60 złotych brutto.

→ **Remont drogi na dz. nr 55 w Grzędach.**

Gmina Czarny Bór w ramach otrzymanej pomocy finansowej w formie dotacji celowej na usuwanie skutków powodzi od Marszałka Województwa Dolnośląskiego, wyremontowała odcinek drogi gminnej w miejscowości Grzędy od nr posesji 48 do 56 na długości blisko 200 m. W ramach przeprowadzonych prac została położona nowa nawierzchnia asfaltowa i wykonane pobocza. Wartość robót wyniosła 143.335,84 złotych, przy dofinansowaniu ze środków Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego w kwocie 100.000,00 złotych.

W ramach **wydatków bieżących** w kwocie 895 883,94 zł poniesiono wydatki na drogi publiczne gminne (735 101,46 zł), w tym na zakup usług remontowych (216 370,41 zł) oraz materiałów i wyposażenia (65 811,71 zł), a także funkcjonowanie przystanków komunikacyjnych (9 526,64 zł) i usuwanie skutków klęsk żywiołowych wydatkowano kwotę 148 255,84 zł.

3.6. GOSPODARKA I PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

Inwestycje i działania 2024

W 2024 roku w ramach wspierania i rozwoju przedsiębiorczości na terenie Gminy Czarny Bór zrealizowane zostały m.in. takie działania jak:

→ **Otwarcie strefy aktywności gospodarczej w Czarnym Borze.**

W oficjalnym otwarciu Strefy Aktywności Gospodarczej, które odbyło się 14 marca 2024 r., wzięli udział samorządowcy,

przedstawiciele instytucji, radni gminy, kierownicy gminnych jednostek organizacyjnych, sołtysi, przedstawiciele organizacji pozarządowych oraz wykonawcy inwestycji

Przedmiotowy projekt realizowany jest w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego 2014-2020 w ramach osi priorytetowej 1 Przedsiębiorstwa i innowacje, Działania 1.3 Rozwój przedsiębiorczości, Poddziałania 4 - 1.3.4 Rozwój przedsiębiorczości - ZIT AW (schemat A Przygotowanie terenów inwestycyjnych) i współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej - Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Projekt polega na utworzeniu terenów inwestycyjnych o pow. 5,92 ha w Czarnym Borze. Projekt przewiduje wykonanie robót drogowych (droga publiczna i komunikacja wewnętrzna), robót wod-kan (sieć wodociągowa, sieć kanalizacji sanitarnej wraz z lokalną oczyszczalnią ścieków, kanalizacja deszczowa ze zbiornikiem retencyjnym), robót elektrycznych (oświetlenie drogowe), sieci światłowodowej i makroniwelację. Uwzględniono przygotowanie dokumentacji projektu, nadzór inwestorski i archeologiczny, zarządzanie projektem i promocję projektu oraz promocję terenów inwestycyjnych.

Cel główny projektu: zapewnienie lepszych warunków dla rozwoju MŚP w Gminie Czarny Bór poprzez przygotowanie terenów inwestycyjnych.

Odbiorcami projektu będą przedsiębiorcy, którzy będą zainteresowani zakupem uzbrojonych dzięki projektowi działek inwestycyjnych, na których będą lokalizowali swoje inwestycje gospodarcze. Działalność Wnioskodawcy będzie koncentrowała się na pozyskaniu inwestorów celem obłożenia terenów inwestycyjnych oraz wsparciu ich działalności gospodarczej poprzez stosowanie ulg stanowiących zachętę do inwestowania w Gminie Czarny Bór. Wytworzona w ramach projektu infrastruktura będzie udostępniana odbiorcom w oparciu o otwarte, przejrzyste i niedyskryminujące zasady. Za atrakcyjnością udostępnionych przez Gminę Czarny Bór terenów inwestycyjnych przemawia: położenie i dobra komunikacja (droga wojewódzka nr 367 do granicy kraju, bliskość do S3 oraz drogi krajowej nr 5), rozbudowa infrastruktura techniczna, ulgi podatkowe w ramach Polskiej Strefy Inwestycji.

Gmina pozyskała na uzbrojenie terenów inwestycyjnych wsparcie finansowane w ramach realizacji zadania pn. Zapewnienie lepszych warunków dla rozwoju MŚP w Gminie Czarny Bór poprzez przygotowanie terenów inwestycyjnych z Programu Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Aglomeracji Wałbrzyskiej w kwocie ponad 7 mln zł, przy całkowitych kosztach na poziomie około 14 mln zł.

→ Warsztaty dotyczące Wałbrzyskiego Klastra Energii i Wodoru

30 lipca 2024 roku w Czarnym Borze odbyły się warsztaty poświęcone społecznemu udziałowi w tworzeniu Konceptcji Rozwoju Wałbrzyskiego Klastra Energii i Wodoru. Wydarzenie to miało na celu edukację oraz zaangażowanie społeczności w proces transformacji energetycznej regionu, promując rozwój odnawialnych źródeł energii i energetyki obywatelskiej.

→ Udział w ogólnopolskiej akcji „Masz Głos”

Gmina Czarny Bór wzięła udział w akcji „Masz Głos” Fundacji Batorego, która wspiera lokalne inicjatywy społeczne. Program ten oferuje grupom mieszkańców i organizacjom społecznym wsparcie w realizacji projektów na rzecz społeczności lokalnej, w tym doradztwo, szkolenia oraz możliwość uzyskania mikrograntów. Dzięki tym inicjatywom Gmina Czarny Bór aktywnie wspiera rozwój przedsiębiorczości, edukacji oraz zaangażowanie obywatelskie, tworząc sprzyjające warunki dla lokalnych przedsiębiorców i mieszkańców.

WARSZTATY

Aktywne uczestnictwo
w procesie kształtowania
Konceptcji Rozwoju
Wałbrzyskiego Klastra
Energii i Wodoru - w ramach
Krajowego Planu Odbudowy
i Zwiększania Odporności -
Inwestycja B2.2.2 Instalacje
OZE realizowane przez
społeczności energetyczne.

30.07.2024
10:00
Biblioteka
Centrum Kultury
w Czarnym Borze
Ul. Sportowa 43
58-379 Czarny Bór

Stowarzyszenie Energii i Wodoru Wklaster

Zaprasza:

- Włodarz Gmin
- Pracowników merytorycznych ds. środowiska, transformacji energetycznej oraz OZE
- Członków Wklastera
- Przedsiębiorców
- Konsumentów energii
- Producentów energii

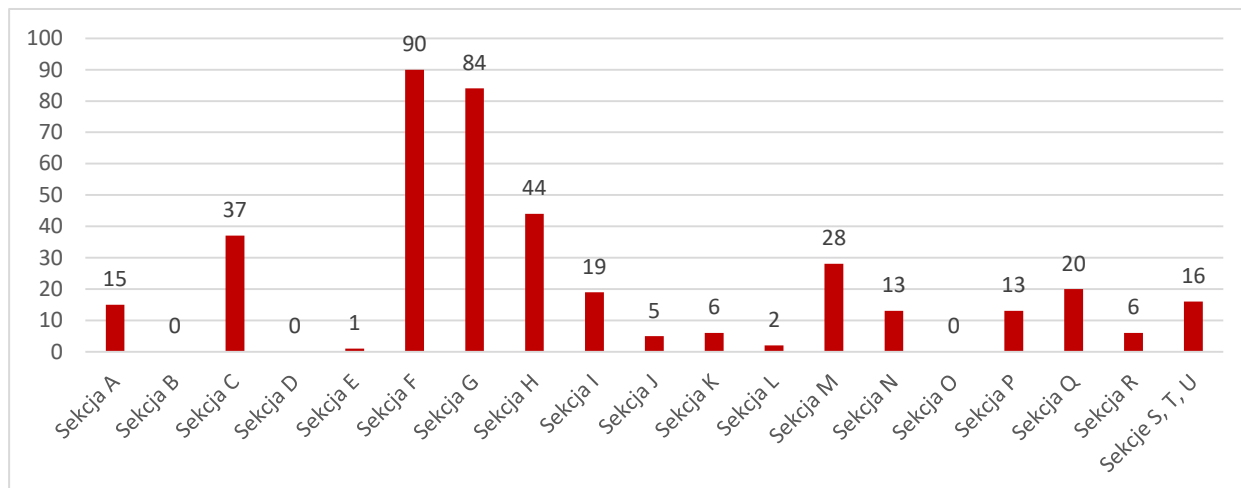
Potwierdzenie udziału do
26.07.2024 na adres e-mail

Liczba miejsc jest ograniczona,
gwarancją uczestnictwa jest
wiadomość zwrotna

koordynator@wklaster.eu
+48 727 939 871

W 2024 roku na terenie Gminy Czarny Bór działalność prowadziło 399 podmiotów wpisanych do rejestru REGON. Największa ich liczba prowadziła działalność w zakresie budownictwa (90 podmiotów) oraz handlu hurtowego, detalicznego i naprawy pojazdów (84 podmiotów).

Wykres 1. Podmioty gospodarcze prowadzące działalność na terenie Gminy Czarny Bór w 2024 roku.

Sekcja A – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
 Sekcja B – Górnictwo i wydobywanie
 Sekcja C – Przetwórstwo przemysłowe
 Sekcja D – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
 Sekcja E – Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
 Sekcja F – Budownictwo
 Sekcja G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
 Sekcja H – Transport i gospodarka magazynowa
 Sekcja I – Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
 Sekcja J – Informacja i komunikacja
 Sekcja K – Działalność finansowa i ubezpieczeniowa

Sekcja L – Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
 Sekcja M – Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
 Sekcja N – Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
 Sekcja O – Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne
 Sekcja P – Edukacja
 Sekcja Q – Opieka zdrowotna i pomoc społeczna
 Sekcja R – Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją
 Sekcja S – Pozostała działalność usługowa
 Sekcja T – Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby
 Sekcja U – Organizacje i zespoły eksterytorialne

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

3.7. PLANOWANIE PRZESTRZENNE

Kierunki rozwoju przestrzennego Gminy Czarny Bór określa dokument **zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Czarny Bór** przyjęty Uchwałą Nr XLV/232/2021 Rady Gminy Czarny Bór z dnia 5 listopada 2021 r. w sprawie uchwalenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Czarny Bór. W 2024 roku na terenie gminy obowiązywało 8 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w tym 2 wydano w 2024 roku.

Tabela 23. Wykaz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obowiązujących w 2024 roku.

Lp.	Wykaz obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego:	Powierzchnia [km ²]
1.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla wsi Czarny Bór i Borówno ,	0,24
2.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego wsi Witków o Jaczków	23,01
3.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego wsi Czarny Bór i Borówno - obszar „A”	14.20
4.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla wsi Witków	0,67
5.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Jaczków	0,24

Lp.	Wykaz obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego:	Powierzchnia [km ²]
6.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Witków i Jaczków	23,01
7.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Czarny Bór dla obszaru nr 6 w granicy ewidencyjnej obrębu Grzędy Górne	5,49
8.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Czarny Bór dla obszaru nr 1 w granicy ewidencyjnej obrębu Jaczków	12,50

Źródło: opracowanie na podstawie danych GUS i Urzędu Gminy Czarny Bór.

3.8. GOSPODARKA MIESZKANIOWA

Inwestycje i działania 2024

W 2024 roku na **gospodarkę mieszkaniową** przeznaczono 832 298,16 zł, w tym zrealizowano wydatki majątkowe na kwotę 316 668,50 zł obejmujące m.in. takie inwestycje jak:

- **Budowa mieszkań komunalnych w Czarnym Borze** (159 900,00 zł).Zadanie na etapie wnioskowania o dofinansowanie,
- **Wykonanie instalacji gazowej w komunalnych lokalach mieszkalnych** (44 299,50 zł).Zadanie zakończone,
- **Renowacja zwiększająca efektywność energetyczną budynków użyteczności publicznej w Witkowie** (101 399,00 zł). Zadanie w trakcie realizacji, planowane zakończenie w 2025 r.,
- **Transformacja energetyczna budynków mieszkalnych w celu ograniczenia niskiej emisji w obszarze ZIT WOF – projekt partnerski** (11 070,00 zł).Zadanie na etapie wnioskowania o dofinansowanie.

GOSPODARKA
MIESZKANIOWA:

832 298,16 zł

Wydatki bieżące w ramach gospodarki mieszkaniowej zostały zrealizowane w kwocie 515 629,66 zł, a środki te przeznaczono na gospodarowanie mieszkaniowym zasobem gminy (426 255,10 zł) oraz gospodarkę gruntami i nieruchomościami (75 820,36 zł).

3.9. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE I OCHRONA PRZECIWPOŻAROWA

BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE
I OCHRONA PRZECIWPOŻAROWA:

199 051,12 zł

Za utrzymanie bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie Gminy Czarny Bór odpowiada **Komisariat Policji** w Boguszu Gorcach. W siedzibie Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarnym Borze zlokalizowany jest posterunek Policji, a na Rewir w gminie Czarny Bór przydzielonych jest dwóch dzielnicowych na teren Czarny Bór, Grzędy i Grzędy Górne oraz Borówno, Jaczków i Witków.

Ochotnicza Straż Pożarna (OSP) z jednostkami w: Czarnym Borze, Borównie, Grzędach, Jaczkowie i Witkowie zajmuje się prewencją i walką z pożarami oraz pozostałymi zagrożeniami dla zdrowia i życia ludzkiego, dobytku oraz środowiska naturalnego oraz odpowiada za usuwanie skutków klęsk żywiołowych i katastrof. W 5 jednostkach OSP na terenie gminy zrzeszonych jest ponad 100 strażaków.

Inwestycje i działania 2024

Na **bezpieczeństwo publiczne i ochronę przeciwpożarową** w 2024 roku wydatkowano ogółem 199 051,12 zł. W ramach działalności inwestycyjnej zrealizowano zadania na kwotę 20 000,00 zł obejmujące dofinansowanie zakupu radiowozu policyjnego (20 000,00 zł).Zadanie zakończone.

BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE
I OCHRONA PRZECIWPOŻAROWA

130 520,11 zł

Wydatki bieżące wyniosły 179 051,12 zł w tym m.in.

- **Ochotnicze straże pożarne** wydatkowano kwotę 142 832,46 zł, co stanowi 96,00 %. Niniejsza wartość została wydatkowana na:
 - dotacje celowe z budżetu na finansowanie zadań zleconych do realizacji jednostkom ochotniczych straży pożarnych w kwocie 119 998,26 zł;
 - zakup usług pozostałych w kwocie 15 631,20 zł;
 - różne opłaty i składki w kwocie 7 203,00 zł;

Wydatki poniesione w tym rozdziale przeznaczono na: dotacje celowe dla jednostek OSP działających na terenie gminy z przeznaczeniem na utrzymanie gotowości bojowej i zapewnienie ochrony przeciwpożarowej,

opłacenie składek za ubezpieczenie od następstw nieszczęśliwych wypadków strażaków-ochotników oraz wydatki na przeglądy i ubezpieczenie pojazdów i budynków, stanowiących własność gminy.

→ **Zarządzanie kryzysowe** wydatkowano kwotę 36 218,66 zł, co stanowi 60,36% planu rocznego wynoszącego 60 000,00 zł; Plan wydatków utworzono we wrześniu 2024 r. ze środków rezerwy celowej na zarządzanie kryzysowe, w związku z powodzią jaka wystąpiła na terenie gminy w wyżej wymienionym czasie. Tym samym wydatki poniesione w ramach tego rozdziału dotyczyły działań związanych z powyższą sytuacją kryzysową.

3.10. OCHRONA ZDROWIA

Na obszarze gminy świadczenia zdrowotne świadczą 3 placówki ochrony zdrowia: NZOZ „Czarny Bór”, Praktyka Lekarza Rodzinnego oraz Gabinet stomatologiczny. Ponadto w gminie prowadzi działalność Zakład Lecznictwa Odwykowego dla osób uzależnionych od alkoholu w Czarnym Borze. W gminie zlokalizowana jest również apteka.

Inwestycje i działania 2024

Wydatki na **ochronę zdrowia** w 2024 roku obejmowały ogółem kwotę 162 020,14 zł, a środki te przeznaczono na: przeciwdziałanie alkoholizmowi (126 907,54 zł), zwalczanie narkomanii (9 797,60 zł) i pozostałą działalność (315,00 zł).

OCHRONA ZDROWIA:
162 020,14 zł

Realizacja programów

→ Program Przeciwdziałania Alkoholizmowi i Narkomanii na terenie Gminy Czarny Bór na 2024 rok

Podstawowym celem Programu jest ograniczenie zdrowotnych i społecznych skutków wynikających z nadużywania napojów alkoholowych i używania innych środków psychoaktywnych. Zadania programu obejmują: zwiększenie dostępności pomocy prawnej, terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem; prowadzenie profilaktycznej działalności edukacyjnej i informacyjnej dla mieszkańców gmin oraz przestrzeganie zasad obrotu napojami alkoholowymi i ustawy o narkomanii. Na terenie Gminy Czarny Bór, za zadania z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii zawarte w Programie, odpowiada Wójt Gminy Czarny Bór, a realizuje je: Urząd Gminy Czarny Bór, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii, Ośrodek Pomocy Społecznej, Centrum Biblioteczno-Kulturalne oraz Placówki Oświatowe. W 2024 roku w toku realizacji programu m.in.:

Tabela 24. Realizacja Programu Przeciwdziałania Alkoholizmowi i Narkomanii w 2024 roku.

Zadanie programu	Realizacja 2024
I. ZWIĘKSZENIE DOSTĘPNOŚCI POMOCY PRAWNEJ, TERAPEUTYCZNEJ I REHABILITACYJNEJ DLA OSÓB UZALEŻNIONYCH I ZAGROŻONYCH UZALEŻNIENIEM	
Wspieranie idei reintegracji zawodowej i społecznej osób dotkniętych problemem uzależnień.	Realizacja poprzez rozmowy z osobami uzależnionymi oraz członkami ich rodzin.
Podjęcie starań o wznowienie działalności punktu konsultacyjnego oraz kontynuacja funkcjonowania telefonu zaufania m.in dla osób z rodzin zagrożonych problemami alkoholowymi oraz eksperymentujących ze środkami psychoaktywnymi.	Telefon zaufania działa niezmiennie, pozostając w dyspozycji OPS w Czarnym Borze.
Prowadzenie indywidualnych rozmów profilaktycznych, motywujących z osobami zgłoszonymi przez policję, Ośrodek Pomocy Społecznej, członków rodzin, kuratorów sądowych, pedagogów szkolnych i inne osoby - rozmowy prowadzone, w trakcie posiedzeń Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii.	Działanie prowadzone na bieżąco, na posiedzeniach komisji, odbywających się co najmniej raz w miesiącu
Podjęcie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu.	Komisja motywowała do podjęcia leczenia odwykowego, ponadto skierowała 2 sprawy do Sądu w celu ustalenia takiego obowiązku stosownym postanowieniem Sądu.
Kierowanie uzależnionych do placówek odwykowych, pomoc rodzinom osób podejmujących leczenie.	Działanie realizowane na bieżąco, wsparcie merytoryczne informacyjne dla osób kierowanych do placówek odwykowych oraz ich rodzin.
Utrzymanie współpracy z Zakładem Lecznictwa Odwykowego w Czarnym Borze, policją, kuratorami sądowymi, Ośrodkiem Pomocy Społecznej, pedagogami szkolnymi, dyrektorami szkół, Zespołem Interdyscyplinarnym ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu monitorowania zjawiska alkoholizmu i	Współpraca kontynuowana na bieżąco

Zadanie programu	Realizacja 2024
narkomanii na terenie gminy i podejmowanie stosownych działań w sytuacjach tego wymagających.	
Utrzymanie kontaktu z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Wałbrzychu i innymi komisjami Rozwiązywania Problemów Alkoholowych powiatu wałbrzyskiego w celu wymiany doświadczeń oraz integracji działań profilaktycznych.	Realizacja w razie potrzeb.
Organizowanie pomocy psychologicznej z udziałem pedagogów, psychologa, pracowników socjalnych OPS, wychowawców świetlic środowiskowych.	Dla osób dotkniętych problemem alkoholowym oraz ich rodzin możliwe było uzyskanie indywidualne porady psychologiczne po wcześniejszym umówieniu. W OPS w Czarnym Borze osoby tego potrzebujące mogły uzyskać wsparcie pracowników socjalnych.
Upowszechnianie stosowania procedury „Niebieskiej Karty” oraz koordynacja działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinach z problemem alkoholowym i narkomanii.	Realizacja poprzez stałą współpracę z zespołem interdyscyplinarnym, którego członkiem jest Koordynator.
Oddziaływania edukacyjno-korekcyjne dla osób stosujących przemoc w rodzinie.	W 2024 nie prowadzono tego typu wsparcia, udzielano informacji o placówkach na terenie Powiatu Wałbrzyskiego, gdzie takie oddziaływania są prowadzone
II. PROWADZENIE PROFILAKTYCZNEJ DZIAŁALNOŚCI EDUKACYJNEJ I INFORMACYJNEJ DLA MIESZKAŃCÓW GMINY	
Kontynuowanie tematyki profilaktyki uzależnień w świetlicach profilaktycznych, wyposażanie w sprzęt niezbędny do tego celu.	<i>Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, była otwarta na finansowanie zgodnie ze zgłaszanymi potrzebami. Pozytywnie odpowiadano na złożone wnioski.</i>
Organizowanie i finansowanie programów profilaktycznych w szkołach: przeprowadzanie spektakli o tematyce związanej ze zwalczaniem środków uzależniających na terenie szkół, jak również uwzględnianie w programach nauczania wiedzy o szkodliwości spożywania alkoholu i zażywania środków narkotycznych - prowadzenie kampanii informacyjnych i zajęć profilaktycznych.	<i>Gminna Komisja odpowiadała na zgłaszane zapotrzebowanie finansowania tego typu programów</i>
Wspomaganie alternatywnych form spędzania wolnego czasu: a) zajęcia sportowo-rekreacyjne, b) zajęcia plastyczne, teatralne i muzyczne ukazujące zalety funkcjonowania bez uzależnień, c) współfinansowanie programów profilaktycznych na koloniach i obozach.	<i>Gminna Komisja odpowiadała na zgłaszane zapotrzebowanie finansowania tego typu programów</i>

3.11. POMOC SPOŁECZNA I RODZINA

Zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Czarny Bór realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnym Borze. Jego działalność obejmuje m.in. wykonywanie zadań z zakresu świadczeń rodzinnych, pomocy osobom uprawnionym do alimentów, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Z funduszy pomocy społecznej na terenie gminy w 2024 roku korzystało 144 gospodarstw domowych (208 osób), które pobrały świadczenia na łączną kwotę 383.634,00 zł. Najczęstszą przyczyną pobierania świadczeń było bezradność - rodzina wielodzietna (27 osoby), bezrobocie (20 osoby) i niepełnosprawność (24 osoby). Szczegółowe informacje dotyczące wydatków z funduszy pomocy społecznej w 2024 roku przedstawione zostały w tabelach poniżej:

Tabela 25. Wydatki z funduszy pomocy społecznej wg powodów trudnej sytuacji życiowej w 2024 roku.

Nazwa	Liczba gospodarstw	Liczba osób	Kwota [zł]
Ogółem	144	208	383.634,00
Bezdomność	3	3	53.367,00
Potrzeba ochrony macierzyństwa	2	2	4.578,00
Bezrobocie	9	20	6.495,00
Niepełnosprawność	20	24	180.201,00
Długotrwała lub ciężka choroba	10	12	7.248,00

Nazwa	Liczba gospodarstw	Liczba osób	Kwota [zł]
Bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – rodzina wielodzietna	6	27	10.316,00
Bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – rodzina niepełna	2	6	3.673,00
Alkoholizm	1	1	300,00
Narkomania	2	4	900,00
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	1	1	388,00
Przemoc w rodzinie	0	0	0,00
Sytuacja kryzysowa	83	83	100.026,00
Trudności w integracji osób, które otrzymały w RP status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą	0	0	0,00
Ubóstwo	5	25	16.142,00
Zdarzenie losowe	0	0	0,00

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnym Borze.

Tabela 25. Wydatki z funduszy pomocy społecznej w 2024 roku.

Nazwa	Kwota [zł]
Zadania własne OPS	1.492.097,81
Zasiłki zostały wypłacone w następujących formach:	1.443.363,27
– dożywianie 55 osób w tym: 54 dzieci, 1 dorosłe,	114.060,66
– usługi opiekuńcze	6.617,84
- zasiłki celowe dla 39 rodzin oraz opł. za schroniska dla 3 osób	65.287,64
– zasiłki okresowe dla 20 rodzin	24.084,25
– składki zdrowotne opłacane za 20 podopiecznych	16.218,33
– opłata za pobyt dzieci w domu dziecka lub innej placówce za 3 dzieci	19.578,00
– zasiłki stałe dla 20 osób	180.201,38
– opłata za pobyt w DPS (2 osoby)	69.415,67
– wynagrodzenia, ZUS, FP, odpis na ZFŚS	822.583,17
– zakup materiałów, energii, usług zdrowotnych i pozostałych	116.516,33
– wynagrodzenie za sprawowanie opieki	0,00
Darowizny (organizacja wigilii)	8.800,00
Dodatki mieszkaniowe dla 15 rodzin	48.734,54
Zadania zlecone OPS	2.646.311,17
Zasiłki wypłacone w następującej formie:	2.601.670,78
– składki zdrowotne opłacane za 17 podopiecznych (świadczenia pielęgnacyjne)	49.768,35
– świadczenia rodzinne wraz z dodatkami w ilości dla 234 rodzin	2.385.160,47
– fundusz alimentacyjny dla 19 osób	91.491,96
– wynagrodzenia, ZUS, FP, odpis na ZFŚS, materiały, usługi	75.250,00
– świadczenia wychowawcze dla 0 rodzin	0,00
– wynagrodzenia, ZUS, FP, materiały, usługi	0,00
Pomoc materialna dla 19 uczniów	33.523,39
Karta dużej rodziny 47 szt.	410,00
Wydanie decyzji z zakresie ubezpiecz Zdrowotnego	315,00
Działalność zespołu interdyscyplinarnego	6.000,00
Refundacja systemu POMOC	4.392,00
Bon energetyczny dla 200 rodzin	83.680,16
Wypłata zasiłków powodziowych	1.805.128,85
Dodatki osłonowe dla 152 osób	64.469,41
Korpus Wsparcia Seniora dla 66 osób	56.619,36
Ogółem wydatki w okresie 01.01.—31.12.2024	6.148.306,76

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnym Borze.

Tabela 27. Wydatki na świadczenia rodzinne i opiekuńcze w 2024 roku.

Nazwa	Kwota [zł]
-------	------------

Zasiłki rodzinne	130.102,001
Dodatki do zasiłków rodzinnych z tytułu:	73.816,00
- urodzenia dziecka 2	2.000,00
- opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego 0	0,00
- samotnego wychowywania dziecka 40	11.966,00
- kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego 12	13.140,00
- rozpoczęcia roku szkolnego 132	6.200,00
- podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania 26	10.300,00
- wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej 42	30.210,00
Zasiłki rodzinne wraz z dodatkami ogółem	203.918,00
Zasiłki pielęgnacyjne 175	343.401,00
Świadczenie pielęgnacyjne 22	1.265.712,00
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka 7	7.000,00
Jednorazowe świadczenie „Za życiem”	0,00
Specjalny zasiłek opiekuńczy 0	0,00
Świadczenie rodzicielskie 2	49.489,00
Razem	1.869.520,00

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnym Borze.

Inwestycje i działania 2024

Na zadania z zakresu **pomocy społecznej** w 2024 roku wydatkowano ogółem 3 797 925,91 zł, a środki te przeznaczono m.in. na:

- **funkcjonowanie Ośrodka Pomocy Społecznej** (939 099,50 zł), w tym m.in. na: wynagrodzenia osobowe pracowników (632 134,51 zł),
- **zasiłki stałe** (180 201,38 zł), **zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze** oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (89 371,89 zł), **pomoc w zakresie dożywiania** (114 060,66 zł),
- **dodatki mieszkaniowe** (132 414,70 zł),
- **Dom Pomocy Społecznej** (69 415,67 zł) – wydatki obejmujące zakup usług przez jednostki samorządu terytorialnego od innych jednostek samorządu terytorialnego,
- **Usuwanie skutków klęsk żywiołowych** (2 097 728,85 zł), co stanowi 94,07% planu rocznego wynoszącego 2 230 063,80 zł, którą wykorzystano na: świadczenia społeczne w kwocie 2 081 600,00 zł;
- **pozostała działalność** (146 797,09 zł) w tym m.in. świadczenia społeczne 75 683,62 zł.

POMOC SPOŁECZNA:

3 797 925,91 zł

W 2024 roku w dziale **rodzina** wydatkowano środki w kwocie 6 199 190,99 zł, w tym wydatki bieżące 2 626 022,16 zł przeznaczeniem na: **świadczenie wychowawcze** (802,47 zł), **świadczenia rodzinne**, **świadczenie z funduszu alimentacyjnego** oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego (2 555 463,34 zł), **Karta Dużej Rodziny** (4103,00 zł), **rodziny zastępcze** (19 578,00 zł) obejmujące zakup usług przez jednostki samorządu terytorialnego od innych jednostek samorządu terytorialnego, **składki na ubezpieczenie zdrowotne** opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia rodzinne oraz za osoby pobierające zasiłki dla opiekunów (49 768,35 zł).

RODZINA:

6 199 190,99 zł

W ramach działu rodzina realizowana jest inwestycja obejmująca **budowę żłobka w Czarnym Borze (3 573 168,83 zł)**. Budowa żłobka ma na celu utworzenie miejsc opieki dla dzieci do lat 3. Przewidywana liczba utworzonych miejsc 20 – 40. **Czas realizacji zadania to lata 2019 – 2025.** Wartość zadania oszacowano na kwotę 10.565.146,79 zł. Na realizację tego przedsięwzięcia Gmina pozyskała w 2020 roku Gmina dofinansowanie z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 w ramach Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych dofinansowanie w wysokości 2.500.000 zł. Ponadto w 2022 roku uzyskano dofinansowanie w kwocie 5.100.000 zł z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych.

Realizacja programów

→ Strategia rozwiązywania problemów społecznych Gminy Czarny Bór na lata 2019-2029

Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U 2018 r. poz. 1508 ze zm.) do zadań obowiązkowych gminy należy opracowanie i realizacja strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których nadrzędnym celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Strategia jest także istotną potrzebą i wymogiem nowej sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy Czarny Bór związanej z nowymi możliwościami pozyskiwania funduszy strukturalnych na rozwój lokalny, w tym na politykę społeczną. Dokument jest również wyrazem dążenia władz do zapewnienia mieszkańcom jak najlepszych warunków życia na jej terenie. Organem koordynującym wdrażanie Strategii jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnym Borze.

Podstawową przesłanką do uzyskania przez osoby i rodziny wsparcia w ramach pomocy społecznej jest trudna sytuacja życiowa i brak możliwości jej pokonania mimo uprzedniego wykorzystania własnych środków, możliwości i uprawnień. Wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb życiowych i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka odbywa się poprzez realizację świadczeń pomocy społecznej, podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integrację ze środowiskiem poprzez realizację pracy socjalnej i poradnictwa, udzielenie pomocy w formie świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego oraz prowadzenie postępowań wobec dłużników alimentacyjnych. OPS w Czarnym Borze realizuje pomoc w formie finansowej m.in.: wypłaty świadczeń (zasiłków: celowych, stałych, okresowych) i niefinansowej m.in.: pracy socjalnej, posiłków, zapewnienie pomocy rzeczowej dla rodzin, pomoc w dożywianiu dzieci w szkole, usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych, objęcie ubezpieczeniem zdrowotnym, skierowanie do domów pomocy społecznej. Ponadto w ramach realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czarny Bór:

- OPS podejmował współpracę z Powiatowym Urzędem Pracy. Kierunkiem tych działań było upowszechnienie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, stażach oraz organizacji robót publicznych, prac interwencyjnych, prac społecznie użytecznych, które były organizowane na terenie gminy Czarny Bór;
- Pracownicy socjalni oprócz przeprowadzania wywiadów środowiskowych na potrzeby pomocy społecznej oraz innych instytucji, przyznawania pomocy w różnych formach, dodatkowo pomagali w załatwianiu spraw urzędowych, kompletowaniu dokumentów dla celów ustalenia stopnia niepełnosprawności, a także prowadzili pracę socjalną. Praca socjalna to głównie poradnictwo w zakresie poszukiwania pracy, załatwiania spraw alimentacyjnych, kierowanie na leczenie odwykowe, nadzór nad prawidłowością sprawowanej władzy rodzicielskiej, kierowanie do sądów wniosków o jej nieprawidłowym wypełnianiu. Kadra pracowników OPS niesie pomoc mieszkańcom Gminy Czarny Bór. Ośrodek poprzez wspieranie emocjonalne okazuje szacunek, akceptację, zrozumienie i troskę, pomaga odzyskać mieszkańcom zaufanie we własne możliwości i wiarę w możliwość wyjścia z sytuacji kryzysowej;
- Pracownicy socjalni współpracują z Policją, Szkołami, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Wałbrzychu, kuratorami sądowymi i społecznymi, pielęgniarkami środowiskowymi, sołtysami, a także

Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w zakresie profilaktyki i przeciwdziałania skutkom alkoholizmu i narkomanii;

- Pomoc udzielana była osobom i rodzinom w szczególności z powodu: ubóstwa, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, przemocy w rodzinie, potrzeby ochrony macierzyństwa i prowadzenia gospodarstwa domowego, sieroctwa.
- OPS w Czarnym Borze realizując zadania ustawy o pomocy społecznej w 2024 roku udzielił pomocy bez względu na rodzaj, źródło finansowania i formę dla 144 rodzin, o liczbie 208 osób w rodzinach;
- W ramach wieloletniego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” OPS przyznał pomoc dzieciom oraz osobom dorosłym, razem pomoc otrzymało 55 osób;
- W OPS asystent rodziny współpracuje z 7 rodzinami mającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych;
- Rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej udzielana jest pomoc z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych;
- Na terenie gminy Czarny Bór w 2024 roku funkcjonowały świetlice wiejskie pełniące rolę placówek wsparcia dziennego, w których dzieci i młodzież mogły uczestniczyć w grach i zabawach także drużynowych. Organizowane były bale karnawałowe, zabawy, uroczystości z okazji dnia Babci, Dziadka, Dnia Kobiet, Dnia Dziecka itp., pokazy talentów, przedstawienia teatralne, spotkania integracyjne;
- W szkołach na terenie gminy Czarny Bór realizowano programy profilaktyczne z tematyki antynikotynowej, antynarkotykowej, antyalkoholowej, przeciwdziałania przemocy, zasad bezpieczeństwa, zdrowego stylu życia. Uczniowie mieli możliwość organizowania przedstawień i występów artystycznych tematycznie związanych z różnymi uroczystościami, uczestniczenia w konkursach szkolnych i pozaszkolnych, seansach filmowych, wyjazdach do kina, na basen itp.;
- W gminie istnieje możliwość uzyskania Karty Dużej Rodziny. Karta oferuje system zniżek oraz dodatkowych uprawnień. Jej posiadacze będą mieli możliwość korzystania z katalogu oferty kulturalnej, rekreacyjnej czy transportowej na terenie całego kraju.
- Pracownicy socjalni informują osoby starsze o dostępnych formach pomocy, podejmują działania zmierzające do większego zaangażowania rodzin w sprawowanie opieki nad osobami starszymi. W ramach wsparcia seniorów i osób niepełnosprawnych w 2024 roku, zrealizowano program: Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej. Ponadto z sukcesem zrealizowano program „Korpus Wsparcia Seniora”.
- OPS kieruje osoby wymagające całodobowej opieki do domów pomocy społecznej. W 2024 roku w DPS przebywały 2 osoby z terenu gminy;
- Pracownicy socjalni podejmują współpracę z organizacjami pozarządowymi w zakresie działań na rzecz m. in. seniorów;
- OPS udziela pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym i niepełnosprawnym;
- Pracownicy OPS pozyskują wolontariuszy mogących wspierać np. osoby starsze i niepełnosprawne w życiu codziennym;
- OPS w Czarnym Borze podejmuje współpracę z PCPR, PUP, PFRON w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych m. in. przy likwidacji barier architektonicznych, zapewnieniu dostępu do rehabilitacji i sprzętu rehabilitacyjnego oraz zdobyciu i utrzymaniu zatrudnienia oraz podejmowaniu współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych oraz z kościołem.

→ Program wspierania rodziny w Gminie Czarny Bór na lata 2022-2024

Celem Programu jest wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu swoich funkcji, a związanych z opieką, wychowaniem i skuteczną ochroną dzieci, jak i również profilaktyka środowiska lokalnego w zakresie promowania społecznie pożądanego modelu rodziny. Pomoc rodzinie ma na celu w konsekwencji przywrócenie jej prawidłowego funkcjonowania poprzez umożliwienie jej odzyskania lub nabycia umiejętności prawidłowego pełnienia ról opiekuńczo-wychowawczych i społecznych, aby dziecko pozostało w naturalnej rodzinie i tam zostało przygotowane do prawidłowego funkcjonowania w swoim życiu i społeczeństwie. Adresatami programu są rodziny wychowujące dzieci na terenie Gminy Czarny Bór, dotknięte przemocą, problemem uzależnień, zagrożone ubóstwem, przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. W budowę lokalnego systemu opieki nad dziećmi i rodzinami wymagającymi wielokierunkowej pomocy do jej realizacji, a terenie gminy, zaangażowane są: placówki oświatowe i kulturalne, Komisariat Policji w Boguszu-Gorcach, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Czarnym Borze, Powiatowy Urząd Pracy w Wałbrzychu, niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej, organizacje pozarządowe oraz parafie. Koordynowanie i organizowanie działań w ramach Programu oraz inicjowanie nowych rozwiązań należy do zadań Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarnym Borze. Program jest finansowany ze środków budżetu Gminy Czarny Bór oraz budżetu państwa (programy rządowe). W toku realizacji programu w 2024 roku:

Tabela 29. Wsparcie rodziny w 2024 roku.

Lp.	Nazwa	2024
1.	Liczba zatrudnionych asystentów	1
2.	Liczba rodzin objętych opieką asystenta	7
3.	Istniejące rodziny zastępcze*	-
4.	Utworzone rodziny zastępcze	-
5.	Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach spokrewnionych	-
6.	Liczba dzieci, które wróciły do rodzin naturalnych	-
7.	Liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo wychowawczych*	-

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnym Borze.

Tabela 30. Realizacja Programu wspierania rodziny w Gminie Czarny Bór na lata 2022-2024 w 2024 roku.

Lp.	Cele szczegółowe	Realizacja 2024
1.	Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny.	
a)	objęcie dożywianiem wszystkich tego wymagających dzieci, uczniów szkół podstawowych i gimnazjów w formie ciepłego posiłku, na terenie placówek oświatowych, oraz w punktach żywieniowych.	Na terenie Gminy zapewniony jest dostęp do ciepłego posiłku w placówkach oświatowych (szkoła, przedszkole). W razie konieczności udzielane są także świadczenia pieniężne na żywność.
a)	dofinansowanie wydatków, związanych z dożywianiem dzieci i młodzieży, podopiecznych placówek wsparcia dziennego,	Nie występuje
b)	monitorowanie sytuacji zdrowotnej dzieci z rodzin poprzez kontakt i współpracę z podmiotami świadczącymi usługi medyczne na terenie Gminy Czarny Bór,	OPS jest w stałym kontakcie z placówkami opieki medycznej
c)	zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej ubogim rodzinom w ramach ustawy o pomocy społecznej	Przyznawane są zasiłki stałe, okresowe i celowe oraz inne świadczenia wymienione w ustawie o pomocy społecznej w miarę zgłaszanych potrzeb
2.	Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	
a)	Podejmowanie działań mających na celu poprawę sytuacji rodzin zagrożonych zjawiskiem przemocy w rodzinie, poprzez: – zwiększenie świadomości społecznej dotyczącej zagrożeń płynących z przemocy w rodzinie; – poszerzenie wiedzy na temat skutków przemocy w rodzinie; – zapobieganie powielaniu złych wzorców rodzinnych i środowiskowych	W ramach posiedzeń zespołu interdyscyplinarnego na bieżąco przekazywane są informacje na powyższe tematy. Prowadzona jest praca ze Specjalistycznym Ośrodkiem Wsparcia w Wałbrzychu w kontekście wsparcia pomocy osobom zagrożonym przemocą.
a)	Podejmowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez: – rozwój działalności zespołu interdyscyplinarnego; – rozwój poradnictwa specjalistycznego dla różnych kategorii ofiar;	Zarówno członkowie zespołu interdyscyplinarnego jak i pracownicy socjalni przekazują informacje o możliwości uzyskania wsparcia specjalistycznego na terenie powiatu.
b)	Dostosowanie istniejącej infrastruktury instytucjonalnej do potrzeb osób dotkniętych przemocą w rodzinie, poprzez: – dostępność do usług świadczonych przez placówki pomocowe osobom dotkniętym przemocą w rodzinie	Zespół interdyscyplinarny i Ośrodek Pomocy Społecznej jest w stałym kontakcie z instytucjami świadczącymi specjalistyczną pomoc ofiarom przemocy. W razie potrzeby istnieje możliwość skierowania tam osób potrzebujących pomocy.
c)	Udzielanie pomocy dzieciom i młodzieży z rodzin zagrożonych i dotkniętych przemocą w rodzinie, poprzez: – rozwój nowych metod wsparcia środowiskowego dla dzieci i młodzieży zagrożonej lub dotkniętej przemocą w rodzinie	Nie prowadzono wsparcia.
a)	oferty środowiskowych form działania związane z poradnictwem i doradztwem edukacyjno-zawodowym	
3.	Zapobieganie powstaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących, w szczególności poprzez:	

Lp.	Cele szczegółowe	Realizacja 2024
a)	systematyczne monitorowanie rodzin zagrożonych kryzysem przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych oraz przedstawicieli innych zawodów kontaktujących się z rodziną, w tym lekarzy i pielęgniarek świadczących usługi medyczne mieszkańcom.	Rodziny z kategorii wskazanej podlegają stałemu monitorowaniu. Służby takie jak pracownicy socjalni, policja, pedagodzy, w ramach zespołu interdyscyplinarnego wymieniają się na bieżąco informacjami na temat zagrożonych osób i rodzin, tworzone są plany pomocy i wsparcia.
a)	podejmowanie działań podnoszących kompetencje wychowawcze rodziców, poprzez organizowanie i finansowanie ze środków gminy spotkań z fachowcami i terapeutami różnych specjalności	Nie były podejmowane.
b)	organizowanie narad, szkoleń, konferencji i spotkań informacyjnych służących doskonaleniu systemu współpracy pomiędzy Ośrodkiem Pomocy Społecznej i instytucjami oraz organizacjami zajmującymi się organizowaniem pomocy rodzinom,	Narada z pracownikami PCPR w Wałbrzychu
c)	umożliwienie i wspieranie ustawicznego doskonalenia umiejętności zawodowych pracowników socjalnych, asystentów poprzez udział w warsztatach i innych formach edukacyjnych,	Udział w szkoleniach z zakresu pomocy społecznej, szkolenie członków Zespołu Interdyscyplinarnego.
d)	pomoc osobom i rodzinom będącym w kryzysie.	Rodzynom znajdującym się w kryzysie proponowano zarówno wsparcie finansowe w ramach ustawy o pomocy społecznej, jak i wsparcie specjalistyczne poprzez wskazanie odpowiedniej placówki. W zakresie wsparcia specjalistycznego prawnego osoby takie mogły skorzystać ze wsparcia Koordynatora Gminnego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii, który posiada wykształcenie prawnicze i wieloletnie doświadczenie w udzielaniu tego typu wsparcia.
4.	Zapobieganie niedostosowaniu społecznemu dzieci i młodzieży, w szczególności poprzez	
a)	monitorowanie rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym przez pracowników socjalnych	Pracownicy socjalni mają stały kontakt z takimi rodzinami, prowadząc z nimi pracę socjalną.
a)	zachęcanie dzieci z rodzin wieloprogemowych do uczestnictwa w zajęciach organizowanych przez placówki wsparcia dziennego.	Nie dotyczy
b)	wspieranie i promocja inicjatyw lokalnych w zakresie wsparcia rodziny i dzieci	Nie realizowano.
5.	Zapobieganie uzależnieniom od środków psychoaktywnych, w szczególności poprzez:	
a)	profilaktykę, edukację oraz wczesną interwencję w rodzinach zagrożonych uzależnieniami.	Pracownicy socjalni w ramach prowadzonej pracy socjalnej w rodzinach zagrożonych prowadzili działania w zakresie wczesnej interwencji oraz edukacji.
6.	Wsparcie interdyscyplinarne dzieci i rodzin naturalnych, w szczególności:	
a)	koordynacja działań przez Ośrodek Pomocy Społecznej, w tym bieżąca współpraca podmiotów podejmujących różnorodne działania na rzecz dzieci i młodzieży,	Ośrodek Pomocy Społecznej jest w stałym kontakcie z organizacjami i instytucjami prowadzącymi wsparcie dla dzieci i młodzieży zarówno na terenie gminy jak i powiatu.
a)	wspieranie i finansowanie edukacji służb społecznych w zakresie wykorzystania metody pracy interdyscyplinarnej w rozwiązywaniu problemów dziecka i rodziny,	Nie dotyczy.
b)	dobór działań naprawczych na rzecz dziecka i rodziny w oparciu o działania interdyscyplinarne.	Pracownicy socjalni po rozpoznaniu problemów i koordynacji dostosowywali zakres działań naprawczych do indywidualnych

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnym Borze.

→ Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie w Gminie Czarny Bór na lata 2023-2026

Program zakłada działania profilaktyczne, ochronne i doskonalące dotychczasowe działania jednostek i instytucji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Nadrzędnym celem programu jest dobro i bezpieczeństwo rodziny, w szczególności ochrona osób doznających przemocy, w tym dzieci. Cel ten można osiągnąć jedynie przez interdyscyplinarne działania służb i podmiotów realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy i ochroną ofiar przemocy w rodzinie. Źródłem finansowania zadań Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie są środki własne gminy oraz środki pozabudżetowe pozyskane z innych źródeł jak również środki Gminnej Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

CEL GŁÓWNY PROGRAMU: Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie poprzez spójne działanie wszystkich służb oraz zminimalizowanie prawdopodobieństwa wystąpienia aktów przemocy przez wzrost świadomości społecznej.

CELE SZCZEGÓŁOWE:

1. Zwiększenie skuteczności i dostępności pomocy (psychologicznej, prawnej, terapeutycznej, socjalnej) dla ofiar przemocy w rodzinie.
2. Zwiększenie skuteczności działań wobec sprawców przemocy.
3. Podniesienie poziomu wiedzy, świadomości lokalnej dotyczącej przemocy domowej oraz zmiana nastawienia świadków przemocy do wystąpienia o pomoc dla osób pokrzywdzonych.
4. Podniesienie poziomu wiedzy i umiejętności osób realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, poprawa skuteczności podejmowanych działań.

Na terenie Gminy Czarny Bór pomocą w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień oraz przemocy domowej zajmuje się: Ośrodek Pomocy Społecznej, Komisariat Policji w Boguszowie-Gorcach, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Szkolno-Przedszkolny w Czarnym Borze oraz Zespół Interdyscyplinarny. Za realizację Programu odpowiada Zespół Interdyscyplinarny do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie przy udziale Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarnym Borze. W 2024 roku procedurą Niebieskiej Karty objętych zostało 2 rodziny.

Tabela 31. Niebieskie karty w 2024 roku.

Lp.	Nazwa	2024
1.	Liczba rodzin wobec których wszczęto procedurę Niebieskiej Karty	2
2.	Liczba rodzin objętych procedurą Niebieskiej Karty	2
3.	Liczba zakończonych procedur Niebieskiej Karty	0

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnym Borze.

Tabela 32. Realizacja Programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie w Gminie Czarny Bór na lata 2023-2026 w 2024 roku.

Lp.	Nazwa działania	Realizacja 2024
1.	Przeprowadzanie dodatkowych specjalistycznych szkoleń dla: pracowników socjalnych, pracowników służby zdrowia, członków gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, funkcjonariuszy Policji w zakresie świadczenia pomocy ofiarom przemocy domowej.	Nie podejmowano
2.	Systematyczna edukacja społeczności Gminy Czarny Bór poprzez lokalne środki przekazu, mająca na celu zwalczanie stereotypów utrudniających pomoc, a także uwrażliwienie na sytuację ofiar przemocy /ulotki, broszury, plakaty, zamieszczanie w lokalnej prasie i gablotach stałych informacji, kampanie informacyjne i edukacyjne, itp./.	Kampania ulotkowa w zakresie promocji procedury Niebieskiej Karty poprzez rozpowszechnianie zakupionych w latach poprzednich materiałów informacyjnych
3.	Funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie z następującym zakresem działań:	
	a) przyjmowanie wniosków dotyczących przemocy domowej i uruchamianie procedur mających na celu powstrzymanie przemocy	Przyjmowano na bieżąco
	b) występowanie z wnioskami do Prokuratury o wszczęcie postępowania przygotowawczego w sprawie o znęcanie się nad rodziną	Nie występowano
	c) występowanie do odpowiednich jednostek organizacyjnych i służb z wnioskami o podjęcie działań interwencyjnych lub prewencyjnych, w sprawach, gdzie ujawniono zagrożenie przemocą w rodzinie	Nie występowano
	d) motywowanie i kierowanie sprawców przemocy do wzięcia udziału w kompleksowym programie korekcyjnym dla sprawców przemocy domowej	Przekazywano informacje, gdzie na terenie powiatu odbywają się zajęcia korekcyjno-edukacyjne.
	e) inicjowanie podejmowania natychmiastowych interwencji powstrzymujących przemoc	W sytuacjach tego wymagających podejmowane są natychmiastowe działania.
	f) monitorowanie prowadzonych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Na bieżąco
	g) prowadzenie całości dokumentacji w sprawach przemocy domowej	Na bieżąco
	h) powoływanie i rozwiązywanie grup roboczych w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach, w składzie ustalonym w zależności od potrzeb	Grupy robocze powoływane były w sprawach tego wymagających.
	i) kontynuowanie istnienia alarmowego telefonu zaufania w Ośrodku Pomocy Społecznej	Telefon alarmowy niezmiennie funkcjonuje od lat i jest wykorzystywany.
4.	Stosowanie procedury „Niebieska Karta”.	Prowadzone było postępowanie w zakresie 2 Kart
5.	Udzielanie bezpłatnych porad prawnych ofiarom przemocy domowej.	Na bieżąco
6.	Współpraca z instytucjami prowadzącymi ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie.	Współpracowano na bieżąco ze Specjalistycznym Ośrodkiem Wsparcia w Wałbrzychu.
7.	Prowadzenie poradnictwa i interwencji /działania opiekuńcze i terapeutyczne skierowane do ofiar przemocy, pouczające i izolujące oraz korekcyjno- edukacyjne kierowane do sprawców przemocy/.	Na bieżąco
8.	Pomoc psychologiczna dla dzieci, które są ofiarami przemocy w rodzinie.	Nie stwierdzono zapotrzebowania na tego rodzaju wsparcia

Lp.	Nazwa działania	Realizacja 2024
9.	Ochrona osób w podeszłym wieku oraz osób niepełnosprawnych przed przemocą domową i zapewnienie im pomocy psychologicznej.	Nie stwierdzono potrzeby
10.	Realizowanie programów i przedsięwzięć profilaktycznych dotyczących przeciwdziałania agresji w szkołach podstawowych i gimnazjum oraz świetlicach środowiskowych.	Nie prowadzono
11.	Wszelkie inne poczynania mogące przyczynić się do powstrzymania przemocy w rodzinie, a nieuwjęte w niniejszym programie.	
	a) Udzielanie pomocy rodzinom dotkniętym przemocą.	W sytuacjach tego wymagających zapewnienie osobą dotkniętą przemocą w rodzinie bezpiecznego schronienia w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, poradnictwo socjalne, prawne, psychologiczne.
	b) Monitorowanie sytuacji w rodzinach dotkniętych przemocą, uruchamianie współpracy.	Prowadzono monitoring na bieżąco
	c) Współpraca z Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Wałbrzychu.	Prowadzono współpracę z innymi służbami poprzez wymianę doświadczeń oraz zgłaszanie ewentualnych potrzeb w zakresie interwencji.
	d) Kontynuacja współpracy z przedstawicielami poszczególnych służb i instytucji- ułatwi to przepływ informacji, co pomoże w określeniu potrzeb rodziny i umożliwi opracowanie spójnego planu pomocy.	Ośrodek Pomocy Społecznej na bieżąco współpracuje zarówno ze służbami (policja, służba zdrowia) jak i jednostkami edukacyjnymi, zespołami powołanymi w gminie (Komisja alkoholowa, zespół interdyscyplinarny). Uzyskane informacje wykorzystywane są do organizacji odpowiedniej, dla danego środowiska, pomocy.

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnym Borze.

→ **Wieloletni program osłonowy Gminy Czarny Bór w zakresie dożywiania dzieci i młodzieży na lata 2024–2028.**

Wieloletni program osłonowy Gminy Czarny Bór w zakresie dożywiania dzieci i młodzieży na rok 2024 opiera się na rządowym programie „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024–2028. Jego głównym celem jest zapewnienie pomocy żywnościowej dzieciom i młodzieży z rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej.

Cel programu

Program ma na celu ograniczenie zjawiska niedożywienia wśród dzieci i młodzieży poprzez zapewnienie im ciepłych posiłków w szkołach i przedszkolach. Dodatkowo, wspiera on osoby dorosłe, w szczególności samotne, chore lub niepełnosprawne, które nie są w stanie samodzielnie przygotować posiłków.

Zakres wsparcia

W ramach programu przewidziano:

- **Dofinansowanie posiłków** dla uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych.

- **Pomoc w formie świadczeń pieniężnych lub rzeczowych** na zakup żywności dla rodzin spełniających kryteria dochodowe.
- **Wsparcie dla osób dorosłych** w trudnej sytuacji życiowej, które nie są w stanie samodzielnie przygotować posiłków.

Realizacja programu

Program jest realizowany przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnym Borze we współpracy z placówkami oświatowymi. Środki na jego realizację pochodzą z budżetu gminy oraz dotacji celowych z budżetu państwa.

Podstawy prawne

Program opiera się na:

- **Ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej** (Dz. U. z 2023 r. poz. 901 i 1693).
- **Uchwała Nr 149 Rady Ministrów z dnia 23 sierpnia 2023 r.** w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024–2028 (M.P. z 2023 r., poz. 881)

Program wpisuje się również w realizację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czarny Bór.

Wieloletni program ośłonowy Gminy Czarny Bór w zakresie dożywiania dzieci i młodzieży 2024

3.12. WSPÓŁPRACA WEWNĘTRZNA I ZEWNĘTRZNA

Współpraca wewnętrzna

Organizacje pozarządowe działają na rzecz wybranego interesu nie kierując się osiągnięciem zysku i stanowią znaczny potencjał społeczny. Tworzone są przez ludzi autentycznie zaangażowanych w problemy społeczne i zainteresowanych działaniami na rzecz mieszkańców Gminy Czarny Bór. Priorytetem gminy jest jak najlepsze zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty, którą tworzą jej mieszkańcy, a aktywna współpraca z organizacjami pozarządowymi i liderami środowisk lokalnych, jest jednym z elementów efektywnego kierowania jej rozwojem. Czarnoborski samorząd podejmuje działania na kilku polach przy współpracy wewnętrznej i zewnętrznej. W połowie 2023 r. została utworzona Spółdzielnia Energetyczna Sudecka Energia, której członkami zostali Gmina Czarny Bór, Gmina Kamienna Góra oraz Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej SANIKOM. Powołanie tego typu podmiotu jako pierwszego w kraju ma na celu aplikowanie o środki zewnętrzne w celu uniezależnienia energetycznego. To w przyszłości będzie generowało korzyści w postaci samowystarczalności energetycznej, a także oszczędności znacznych wydatków z budżetu gmin na energię, które będzie można przeznaczyć na inne cele, m.in. na realizację inwestycji.

Gmina Czarny Bór dołączyła także wraz z ościennymi samorządami i Powiatem Wałbrzyskim do Wałbrzyskiego Klastra Energii i Wodoru. Celem utworzenia tego podmiotu jest równoważenie zapotrzebowania na energię na obszarze działalności Klastra poprzez działania związane z wytwarzaniem, dystrybucją oraz obrotem energią, pobudzanie innowacyjności w dziedzinie rozwiązań w zakresie wytwarzania, dystrybucji, bilansowania, magazynowania energii, rozwoju technologii wodorowych oraz zarządzania popytem na energię elektryczną, ciepłą, chłod oraz wodór, poprawa lokalnego środowiska naturalnego, w tym jakości powietrza. Porozumienie na poziomie samorządów pozwoli aplikować o fundusze z nowej unijnej perspektywy finansowej.

Gmina Czarny Bór jest również członkiem Lokalnej Grupy Działania Kwiat Lnu z siedzibą w Czadrowie.

Organizacja zrzesza 9 gmin położonych w granicach administracyjnych dwóch powiatów: kamiennogórskiego i wałbrzyskiego. Współpraca w ramach LGD pozwala na realizację wielu inicjatyw i przedsięwzięć infrastrukturalno-społecznych. W 2024 r. gmina aplikowała o środki za pośrednictwem LGD do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego na realizację projektu pn. „Modernizacja miejsca przyjaznego turystyce”. W ramach zadania Skwer Olimpijczyków w Czarnym Borze zyskał nowy, odświeżony wygląd. W miejscu rekreacji i wypoczynku mieszkańców gminy i turystów wymieniono urządzenia i infrastrukturę parkową.

Gmina w zakresie współpracy w ramach gospodarki wodno-kanalizacyjnej jest członkiem Wałbrzyskiego Związku Wodociągów i Kanalizacji. Do WZWiK należą również ościennie gminy: Boguszów - Gorce, Stare Bogaczowice oraz Głuszycza, Jedlina Zdrój, Szczawno Zdrój, Walim i Wałbrzych. Wałbrzyski Związek Wodociągów i Kanalizacji jest największym związkiem międzygminnym na Dolnym Śląsku i jednym z większych związków w kraju.

W zakresie gospodarki odpadami gmina jest członkiem Spółki Sanikom. Udziałowcami Spółki w sumie jest 29 dolnośląskich samorządów: gmina Lubawka, gmina miejska Kamienna Góra, gmina Stare Bogaczowice, gmina Mioszów, gmina Kamienna Góra, gmina Bolków, gmina Marciszów, miasto Boguszków-Gorce, gmina Jawor, gmina Wojciszów, gmina Mściwojów, gmina Męcinka, gmina Pielgrzymka, gmina Paszowice, gmina Świerzawa, gmina Wądroże Wielkie, gmina i miasto Lwówek Śląski, gmina miejska Złotoryja, gmina Zagrodno, gmina Złotoryja, gmina Wleń, gmina Mirsk, gmina Stara Kamienica, gmina Lubomierz, Miasto Szczawno Zdrój, Miasto Świeradów Zdrój, gmina Głuszyca i gmina Jedlina-Zdrój. Główne dziedziny działalności spółki to: przetwarzanie odpadów komunalnych, odbiór i transport odpadów. Podmiot rocznie przetwarza ponad 70 tysięcy ton odpadów i pracuje dla 210 tysięcy mieszkańców.

Czarnoborski samorząd jest także członkiem Aglomeracji Wałbrzyskiej. Organizacja, która powstała w 2014 r. zrzesza dolnośląskie samorządy i integruje je w celu pozyskiwania środków w ramach europejskiej perspektywy finansowej. Grono członków AW wynosi obecnie 28 gmin i poza Czarnym Borem są to: Boguszków-Gorce, Dobromierz, Głuszyca, Jaworzyna Śląska, Jedlina-Zdrój, Miasto Kamienna Góra, Gmina Kamienna Góra, Lubawka, Marcinowice, Mioszów, Miasto Nowa Ruda, Gmina Nowa Ruda, Stare Bogaczowice, Strzegom, Szczawno-Zdrój, Świebodzice, Gmina Miasto Świdnica, Gmina Świdnica, Walim, Wałbrzych, Żarów, Miasto Jawor, Mściwojów, Męcinka, Paszowice, Wądroże Wielkie i Radków.

Na terenie gminy działa 9 klubów sportowych, stowarzyszenia seniora oraz Uniwersytet III Wieku. W 5 jednostkach Ochotniczych Straży Pożarnych zrzeszonych jest ponad 100 strażaków, a Mieszkańcy gminy wykazują się aktywnością na wielu polach, angażując się w lokalne przedsięwzięcia.

Realizacja programów

→ Program współpracy Gminy Czarny Bór z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na 2024 rok

Program współpracy Gminy Czarny Bór z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na 2024 rok stanowi dokument określający w perspektywie rocznej cele, zasady, przedmiot i formy współpracy, a także priorytetowe zadania publiczne, realizowane w ramach współpracy Gminy Czarny Bór z organizacjami pozarządowymi, prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rzecz jego mieszkańców. Program jest istotnym elementem lokalnej polityki społecznej i finansowej Gminy oraz wyrazem zaangażowania samorządu i organizacji pozarządowych w tworzenie planu współdziałania na zasadach uczciwej konkurencji i jawności. Jest on również dokumentem określającym ramy wzajemnej współpracy dla dobra i rozwoju lokalnej społeczności. Głównym celem Programu jest lepsze zaspokajanie potrzeb społecznych oraz podnoszenie poziomu życia mieszkańców gminy. W 2024 roku współpraca z podmiotami dotyczyła realizacji zadań z zakresu: wspierania i upowszechniania kultury fizycznej, kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego, działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym, wypoczynku dzieci i młodzieży, działalności na rzecz organizacji pozarządowych. Niefinansowe formy współpracy z organizacjami pozarządowymi obejmowały udostępnianie sal, wsparcie merytoryczne oraz informowanie o innych źródłach finansowania.

Tabela 33. Realizacja Programu współpracy Gminy Czarny Bór z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na 2024 rok.

Lp.	Nazwa obszaru	Rodzaj zadania	Nazwa organizacji	Nazwa zadania publicznego	Kwota przyznanej dotacji [zł]	Kwota wykorzystanej dotacji [zł]
1.	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej	Upowszechnianie kultury fizycznej i sportu wśród dzieci i młodzieży, obejmujące prowadzenie zajęć treningowych, udział w obozach szkoleniowych oraz całoroczne szkolenie sportowe w różnych dyscyplinach sportu	UKN Melafir Czarny Bór	Organizacja szkolenia sportowego i upowszechnianie współzawodnictwa sportowego w zakresie narciarstwa biegowego i biathlonu na terenie Gminy Czarny Bór	80.000,00	80.000,00
2.	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej	Upowszechnianie kultury fizycznej poprzez szkolenie sportowe i organizowanie współzawodnictwa sportowego	Klub Sportowy Ludowe Zespoły Sportowe Iskra Witków	Organizacja zajęć w zakresie piłki nożnej oraz udział w rozgrywkach ligowych	25.000,00	25.000,00

3.	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej	Upowszechnianie kultury fizycznej poprzez szkolenie sportowe i organizowanie współzawodnictwa sportowego	Stowarzyszenie Ludowy Zespół Sportowy „Skalnik” Czarny Bór	Organizacja przygotowań i uczestnictwo zorganizowanych grup dzieci i młodzieży w regionalnych i ponadregionalnych imprezach sportowych w piłce nożnej wraz z bieżącym utrzymaniem bazy sportowej na terenie miejscowości Witków	25.000,00	25.000,00
4.	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej	Upowszechnianie sportu wśród osób niepełnosprawnych poprzez prowadzenie zajęć treningowych, udział w rozgrywkach i turniejach sportowych	Dolnośląskie Stowarzyszenie Sportowców Niepełnosprawnych „Aktywni” Wrocław	Upowszechnianie sportu wśród osób niepełnosprawnych poprzez prowadzenie zajęć treningowych, udział w rywalizacji sportowej na poziomie lokalnym, wojewódzkim, ogólnopolskim	3.500,00	3.500,00
5.	Działalność na rzecz osób w wieku emerytalnym	Działania związane z aktywizacją seniorów poprzez uczestnictwo w różnych formach działalności kulturalno – edukacyjnej, sportowej i rekreacyjnej.	Stowarzyszenie „Atrakcyjni”	Seniorów powroty sentymtalne- część 2	5.000,00	5.000,00
6.	Działalność na rzecz osób w wieku emerytalnym	Działania związane z aktywizacją seniorów poprzez uczestnictwo w różnych formach działalności kulturalno – edukacyjnej, sportowej i rekreacyjnej.	Stowarzyszenie „Klub Seniorów”	Stawiamy na aktywność seniorów	5.000,00	5.000,00
7.	Kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego	Realizacja przedsięwzięć z zakresu edukacji kulturalnej, wychowania przez sztukę oraz upowszechniania wiedzy o kulturze wśród mieszkańców gminy poprzez organizację festiwalu, przeglądów, konkursów, koncertów, festynów i innych inicjatyw kulturalnych	Stowarzyszenie Górali Czarnoborskich	25 lat Rodzinnej Kapeli Janicki	20.000,00	20.000,00
8.	Kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego	Realizacja przedsięwzięć z zakresu edukacji kulturalnej, wychowania przez sztukę oraz upowszechniania wiedzy o kulturze wśród mieszkańców gminy poprzez organizację festiwalu, przeglądów, konkursów,	Koło Gospodyń Wiejskich w Czarnym Borze	Rozwój kompetencji kulturalnych mieszkańców Gminy Czarny Bór poprzez wizyty w instytucjach kultury	3.500,00	3.500,00

		koncertów, festynów i innych inicjatyw kulturalnych				
	Kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego	Realizacja przedsięwzięć z zakresu edukacji kulturalnej, wychowania przez sztukę oraz upowszechniania wiedzy o kulturze wśród mieszkańców gminy poprzez organizację festiwali, przeglądów, konkursów, koncertów, festynów i innych inicjatyw kulturalnych	Koło Gospodyń Wiejskich w Grzędach	Zakup strojów ludowych na potrzeby działalności koła gospodyń wiejskich	3.500,00	3.500,00
9.	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej	Art. 19a	Stowarzyszenie Ludowy Zespół Sportowy „Skalnik” Czarny Bór	„Prowadzenie zajęć piłkarskich w okresie letnio-jesiennym”	3.000,00	3.000,00
10.	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej	Art.19a	Stowarzyszenie Cyklistów Ziemi Wałbrzyskiej	Liga MTB Aglomeracji Wałbrzyskiej 2024 Wyścig nr 3–Grzędy gm. Czarny Bór”	9.900	9.900
11.	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej	Propagowanie kultury fizycznej poprzez organizację imprez sportowych o charakterze regionalnym, ponadregionalnym, ogólnopolskim i międzynarodowym.	UKN Melafir Czarny Bór	Organizacja Mistrzostw w Biathlonie letnim	12.000	12.000
12.	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej	Propagowanie kultury fizycznej poprzez organizację imprez sportowych o charakterze regionalnym, ponadregionalnym, ogólnopolskim i międzynarodowym.	UKN Melafir Czarny Bór	Organizacja XXVI Pucharu Melafiru	12.000,00	12.000
13.	„Działalność na rzecz dzieci i młodzieży, w tym wypoczynek dzieci i młodzieży”	Organizowanie i bezpiecznych form wypoczynku dla dzieci i młodzieży w okresie wolnym od nauki szkolnej, mających na celu zapobieganie patologiom społecznym.	UKN Melafir Czarny Bór	Sportowe wakacje	30.000,00	30.000,
14.	Razem					237.400,00

Źródło: Sprawozdanie z wykonania budżetu gminy Czarny Bór za 2024 rok, Załącznik Nr 1 do Zarządzenia Nr 31/2025 Wójta Gminy Czarny Bór z dnia 31.03.2025 r.

Realizacja Programu Współpracy Gminy Czarny Bór z Organizacjami Pożytku Publicznego na 2024 rok daje podstawę do wniosku, iż przyczynia się on do większej aktywności społecznej organizacji pozarządowych oraz bardziej racjonalnego i gospodarnego wykorzystania środków publicznych. Wspierając zadania publiczne Gmina może w pełni wykorzystać potencjał Organizacji, aby efektywnie wpływać na zapotrzebowanie lokalnych społeczności. Dzięki kontynuowanej współpracy z organizacjami i dofinansowywaniu przez Gminę

realizowanych przez organizacje zadań publicznych, budowane jest na wysokim poziomie aktywne partnerstwo pomiędzy administracją publiczną a organizacjami pożytku publicznego.

3.13. ADMINISTRACJA PUBLICZNA I PROMOCJA

Inwestycje i działania 2024

ADMINISTRACJA PUBLICZNA:

6 011 038,49 zł

W 2024 roku na **administrację publiczną** wydatkowano kwotę 6 011 038,49 zł, w tym kwotę 4 837 643,58 zł w ramach wydatków bieżących obejmującą m.in.: **funkcjonowanie Urzędu Gminy** (4 228 704,22 zł), w tym na wynagrodzenia osobowe pracowników (2 674 389,75 zł), **promocję jednostki samorządu terytorialnego** (338 688,04 zł), **Radę Gminy** (224 027,31 zł), pozostałą działalność (24 178,01 zł) i Urzędy wojewódzkie (22 046,00 zł). W ramach wydatków majątkowych **wydatkowano** kwotę 1 173 394,91zł.

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik 1. Realizacja Uchwał Rady Gminy Czarny Bór z 2024 roku

Tabela 21. Wykaz uchwał Rady Gminy Czarny Bór z 2024 roku.

Lp.	Nazwa dokumentu	Stan realizacji
1.	Uchwała Nr LXXX/413/2024 w sprawie nadania nazwy ulicy położonej w miejscowości Czarny Bór	Zrealizowana
2.	Uchwała Nr LXXX/414/2024 w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla wsi Czarny Bór i Borówno ? obszar "A"- edycja 2023 nr 1	Zrealizowana
3.	Uchwała Nr LXXX/415/2024 w sprawie zmian w budżecie gminy Czarny Bór na 2024 rok	Zrealizowana
4.	Uchwała Nr LXXX/416/2024 w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Czarny Bór	Zrealizowana
5.	Uchwała Nr LXXXI/417/2024 w sprawie wyrażenia zgody na przedłużenie dzierżawy w drodze bezprzetargowej nieruchomości gruntowej położonej w granicach działki nr 363 o pow. 200 m2 obręb Borówno	Zrealizowana
6.	Uchwała Nr LXXXI/418/2024 uchylająca uchwałę Rady Gminy Czarny Bór w sprawie nadania nazwy ulicy położonej w miejscowości Czarny Bór	Zrealizowana
7.	Uchwała Nr LXXXI/419/2024 w sprawie zmiany przebiegu ulicy Jaśminowej w miejscowości Czarny Bór	Zrealizowana
8.	Uchwała Nr LXXXI/420/2024 w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla wsi Czarny Bór i Borówno - obszar "A"- edycja 2023 nr 2	Zrealizowana
9.	Uchwała Nr LXXXI/421/2024 w sprawie ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności przez osoby bezdomne za pobyt w schronisku dla osób bezdomnych lub w schronisku dla bezdomnych z usługami opiekuńczymi	Zrealizowana
10.	Uchwała Nr LXXXI/422/2024 w sprawie programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Czarny Bór w 2024 roku	Zrealizowana
11.	Uchwała Nr LXXXI/423/2024 w sprawie zmian w budżecie gminy Czarny Bór na 2024 rok	Zrealizowana
12.	Uchwała Nr LXXXI/424/2024 w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Czarny Bór	Zrealizowana
13.	Uchwała Nr LXXXII/425/2024 w sprawie przyznania dotacji dla Parafii Rzymskokatolickiej pw. Świętej Rodziny w Gostkowie na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków lub znajdującym się w ewidencji zabytków	Zrealizowana
14.	Uchwała Nr LXXXII/426/2024 w sprawie uchwalenia statutu Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarnym Borze	Zrealizowana
15.	Uchwała Nr LXXXII/427/2024 w sprawie zmian w budżecie gminy Czarny Bór na 2024 rok	Zrealizowana
16.	Uchwała Nr LXXXII/428/2024 w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Czarny Bór	Zrealizowana
17.	Uchwała Nr I/1/2024 w sprawie wyboru Przewodniczącego Rady Gminy Czarny Bór	Zrealizowana
18.	Uchwała Nr I/2/2024 w sprawie wyboru Wiceprzewodniczącego Rady Gminy Czarny Bór	Zrealizowana
19.	Uchwała Nr I/3/2024 w sprawie powołania Komisji Rewizyjnej Rady Gminy Czarny Bór	Zrealizowana
20.	Uchwała Nr I/4/2024 w sprawie powołania Komisji Skarg, Wniosków i Petycji	Zrealizowana
21.	Uchwała Nr I/5/2024 w sprawie powołania stałych Komisji Rady Gminy Czarny Bór, ustalenia zakresów ich działania i składów osobowych	Zrealizowana
22.	Uchwała Nr II/6/2024 w sprawie zarządzenia wyborów sołtysów i rad sołeckich na terenie Gminy Czarny Bór	Zrealizowana
23.	Uchwała Nr II/7/2024 w sprawie ustalenia wysokości ekwiwalentu pieniężnego dla strażaków ratowników Ochotniczych Straży Pożarnych z terenu gminy Czarny Bór	Zrealizowana
24.	Uchwała Nr II/8/2024 w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla wsi Czarny Bór i Borówno - obszar "A" - edycja 2024 nr 1	Zrealizowana
25.	Uchwała Nr II/9/2024 w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Ośłonowego "Korpus Wsparcia Seniorów" na rok 2024 w Gminie Czarny Bór	Zrealizowana
26.	Uchwała Nr II/10/2024 w sprawie ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności przez osoby bezdomne za pobyt w schronisku dla osób bezdomnych lub w schronisku dla bezdomnych z usługami opiekuńczymi	Zrealizowana
27.	Uchwała Nr II/11/2024 w sprawie zmian w budżecie gminy Czarny Bór na 2024 rok	Zrealizowana
28.	Uchwała Nr II/12/2024 w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Czarny Bór	Zrealizowana
29.	Uchwała Nr III/13/2024 w sprawie udzielenia Wójtowi Gminy Czarny Bór wotum zaufania	Zrealizowana
30.	Uchwała Nr III/14/2024 w sprawie rozpatrzenia i zatwierdzenia sprawozdania finansowego wraz ze sprawozdaniem z wykonania budżetu Gminy Czarny Bór za 2023 rok	Zrealizowana

31.	Uchwała Nr III/15/2024 w sprawie udzielenia Wójtowi Gminy Czarny Bór absolutorium z tytułu wykonania budżetu za 2023 rok	Zrealizowana
32.	Uchwała Nr III/16/2024 w sprawie ustalenia wysokości diet dla radnych Gminy Czarny Bór	Zrealizowana
33.	Uchwała Nr III/17/2024 w sprawie ustanowienia herbu, flagi, banneru, flagi stolikowej, pieczęci gminy, pieczęci wójta, pieczęci rady gminy, łańcucha wójta gminy, łańcucha przewodniczącego rady gminy, sztandaru Gminy Czarny Bór oraz zasad ich używania	Zrealizowana
34.	Uchwała Nr III/18/2024 w sprawie ustanowienia Odznaki Honorowej Gminy Czarny Bór ustalenia jej wzoru oraz zasad i trybu nadawania i noszenia	Zrealizowana
35.	Uchwała Nr III/19/2024 w sprawie wprowadzenia Regulaminu amatorskiego połowu ryb na obszarze Zalewu w Grzędach będącego własnością Gminy Czarny Bór	Zrealizowana
36.	Uchwała Nr III/20/2024 w sprawie przyjęcia "Planu Zrównoważonej Mobilności Miejskiej dla Wałbrzyskiego Obszaru Funkcjonalnego" (SUMP)	Zrealizowana
37.	Uchwała Nr III/21/2024 w sprawie zmian w budżecie gminy Czarny Bór na 2024 rok	Zrealizowana
38.	Uchwała Nr III/22/2024 w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Czarny Bór	Zrealizowana
39.	Uchwała Nr IV/23/2024 zmieniająca uchwałę w sprawie ustalenia wysokości opłat za korzystanie z wychowania przedszkolnego uczniów objętych wychowaniem przedszkolnym do końca roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym kończą 6 lat	Zrealizowana
40.	Uchwała Nr IV/24/2024 w sprawie zmian w budżecie gminy Czarny Bór na 2024 rok	Zrealizowana
41.	Uchwała Nr IV/25/2024 w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Czarny Bór	Zrealizowana
42.	Uchwała Nr V/26/2024 w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Czarny Bór dla obszaru nr 6 w granicy ewidencyjnej obrębu Grzędy Górne.	Zrealizowana
43.	Uchwała Nr V/27/2024 w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Czarny Bór dla obszaru nr 1 w granicy ewidencyjnej obrębu Jaczków.	Zrealizowana
44.	Uchwała Nr V/28/2024 zmieniająca uchwałę Nr III/19/2024 Rady Gminy Czarny Bór z dnia 25 czerwca 2024 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu amatorskiego połowu ryb na obszarze Zalewu w Grzędach będącego własnością Gminy Czarny Bór.	Zrealizowana
45.	Uchwała Nr V/29/2024 w sprawie zmiany uchwały Nr XLV/230/2021 Rady Gminy Czarny Bór z dnia 5 listopada 2021 r. w sprawie regulaminów określających zasady i tryb korzystania z gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej.	Zrealizowana
46.	Uchwała Nr V/30/2024 w sprawie zmian w budżecie gminy Czarny Bór na 2024 rok	Zrealizowana
47.	Uchwała Nr V/31/2024 w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Czarny Bór.	Zrealizowana
48.	Uchwała Nr VI/32/2024 w sprawie udzielenia pomocy finansowej dla Województwa Dolnośląskiego	Zrealizowana
49.	Uchwała Nr VI/33/2024 w sprawie zmian w budżecie gminy Czarny Bór na 2024 rok	Zrealizowana
50.	Uchwała Nr VI/34/2024 w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Czarny Bór	Zrealizowana
51.	Uchwała Nr VII/35/2024 w sprawie zmiany Uchwały Nr VI/32/2024 Rady Gminy Czarny Bór z dnia 24 września 2024 roku w sprawie udzielenia pomocy finansowej dla Województwa Dolnośląskiego	Zrealizowana
52.	Uchwała Nr VII/36/2024 w sprawie poboru podatków i opłat w drodze inkasa	Zrealizowana
53.	Uchwała Nr VII/37/2024 w sprawie zmian w budżecie gminy Czarny Bór na 2024 rok	Zrealizowana
54.	Uchwała Nr VII/38/2024 w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Czarny Bór	Zrealizowana
55.	Uchwała Nr VIII/39/2024 w sprawie udzielenia pomocy rzeczowej gminie Lądek Zdrój	Zrealizowana
56.	Uchwała Nr VIII/40/2024 w sprawie uchwalenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Czarny Bór	Zrealizowana
57.	Uchwała Nr VIII/41/2024 w sprawie udzielenia pomocy finansowej Powiatowi Kamiennogórskiemu	Zrealizowana
58.	Uchwała Nr VIII/42/2024 w sprawie zmian w budżecie gminy Czarny Bór na 2024 rok	Zrealizowana
59.	Uchwała Nr VIII/43/2024 w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Czarny Bór	Zrealizowana
60.	Uchwała Nr X/44/2024 w sprawie wyrażenia zgody na przedłużenie dzierżawy w drodze bezprzetargowej nieruchomości gruntowej położonej w granicach działki nr 363 o pow. około 300 m2 obręb Borówno	Zrealizowana
61.	Uchwała Nr X/45/2024 w sprawie przyjęcia Programu Współpracy Gminy Czarny Bór z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2025	Zrealizowana
62.	Uchwała Nr X/46/2024 w sprawie wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, określenia stawki opłaty podwyższonej oraz zwolnienia z części opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi	Zrealizowana
63.	Uchwała Nr X/47/2024 w sprawie przyjęcia programu wspierania rodziny w Gminie Czarny Bór na lata 2025-2027	Zrealizowana
64.	Uchwała Nr X/48/2024 w sprawie pokrycia w 2024 roku części kosztów gospodarowania odpadami komunalnymi z dochodów własnych niepochodzących z pobranej opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi	Zrealizowana
65.	Uchwała Nr X/49/2024 w sprawie ustalenia stawek podatków i opłat lokalnych na 2025 rok	Zrealizowana
66.	Uchwała Nr X/50/2024 w sprawie zmian w budżecie gminy Czarny Bór na 2024 rok	Zrealizowana

67.	Uchwała Nr X/51/2024 w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Czarny Bór	Zrealizowana
68.	Uchwała Nr XI/52/2024 w sprawie uchwalenia "Gminnego Programu Przeciwdziałania Alkoholizmowi oraz Narkomanii na terenie Gminy Czarny Bór na 2025 rok"	Zrealizowana
69.	Uchwała Nr XI/53/2024 zmieniająca uchwałę Nr II/10/2024 Rady Gminy Czarny Bór z dnia 24 maja 2024 r. w sprawie ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności przez osoby bezdomne za pobyt w schronisku dla osób bezdomnych lub w schronisku dla bezdomnych z usługami opiekuńczymi	Zrealizowana
70.	Uchwała Nr XI/54/2024 w sprawie zatwierdzenia planu pracy Rady Gminy Czarny Bór oraz planów pracy Stałych Komisji Rady Gminy Czarny Bór na 2025 rok	Zrealizowana
71.	Uchwała Nr XI/55/2024 w sprawie zatwierdzenia planu pracy Komisji Rewizyjnej na 2025 rok	Zrealizowana
72.	Uchwała Nr XI/56/2024 w sprawie zatwierdzenia planu pracy Komisji Skarg, Wniosków i Petycji na 2025 rok	Zrealizowana
73.	Uchwała Nr XI/57/2024 zmieniająca Uchwałę Nr X/48/2024 Rady Gminy Czarny Bór z dnia 26.11.2024 r. w sprawie pokrycia w 2024 roku części kosztów gospodarowania odpadami komunalnymi z dochodów własnych niepochodzących z pobranej opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi	Zrealizowana
74.	Uchwała Nr XI/58/2024 - UCHWAŁA BUDŻETOWA NA 2025 ROK	Zrealizowana
75.	Uchwała Nr XI/59/2024 w sprawie przyjęcia Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Czarny Bór	Zrealizowana
76.	Uchwała Nr XI/60/2024 w sprawie zmian w budżecie gminy Czarny Bór na 2024 rok	Zrealizowana
77.	Uchwała Nr XI/61/2024 w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Czarny Bór	Zrealizowana

Załącznik 2. Realizacja Strategii Rozwoju Aglomeracji Wałbrzyskiej

CEL STRATEGICZNY 1 Trwały i odpowiedzialny rozwój gospodarczy.	CEL STRATEGICZNY 2 Rewitalizacja	CEL STRATEGICZNY 3 Współpraca i integracja	Realizacja 2024
PRIORYTET 1.1. Dynamiczna gospodarka i innowacyjna przedsiębiorczość	PRIORYTET 2.1. Atrakcyjne i bezpieczne środowisko zamieszkania	PRIORYTET 3.1. Promowanie i wzmocnienie pozytywnego wizerunku miejsca	✓
PRIORYTET 2. Atrakcyjna i konkurencyjna oferta turystyczna	PRIORYTET 2. Sprawna i efektywna infrastruktura	PRIORYTET 2. Trwałe partnerstwo	✓
	PRIORYTET 3. Aktywna zdrowa społeczność		✓

Załącznik 3. Realizacja Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego południowej i zachodniej części Dolnego Śląska

Cele strategiczne	Realizacja 2024
1. Bardziej inteligentne terytorium	✓
2. Terytorium bliżej obywateli	✓
3. Lepiej skomunikowane terytorium	✓
4. Terytorium przyjazne dla środowiska, wykorzystujące swój potencjał	✓

Załącznik 4. Realizacja Strategia Rozwoju Gminy Czarny Bór na lata 2020-2027

Tabela 35. Realizacja Strategii rozwoju Gminy Czarny Bór 2020-2027 w 2024 roku.

CEL STRATEGICZNY 1. ROZWÓJ I MODERNIZACJA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ DLA POPRAWY WARUNKÓW ŻYCIA MIESZKAŃCÓW GMINY I OCHRONY ŚRODOWISKA			Realizacja 2024
CEL PRIORYTETOWY	KIERUNKI DZIAŁANIA	NAZWA	
Cel 1.	Transport i komunikacja		
	Działanie 1.1	Budowa i modernizacja dróg gminnych	→ Remont ul. Krótkiej w Czarnym Borze. W ramach inwestycji drogowej została wyremontowana droga o długości 0,135 km. Zakres prac drogowych polegał na: położeniu nowej nawierzchni jezdni z nawierzchni bitumicznej, odwodnienie drogi. Zadanie zakończone. → Przebudowa drogi na dz. nr 465 – ul. Jasna w Czarnym Borze. → W ramach inwestycji drogowej została przebudowana droga o długości 77m. Zakres prac drogowych polegał na: położeniu nowej nawierzchni jezdni z kostki betonowej, odwodnienie drogi. Zadanie zakończone. → Przebudowa drogi gminnej nr 114751D – ul. Cmentarna w Czarnym Borze. → W ramach inwestycji drogowej została przebudowana droga o długości 0,271 km. Zakres prac drogowych polegał na: położeniu nowej nawierzchni jezdni z nawierzchni bitumicznej, ułożenie chodnika, odwodnienie drogi, utworzenie miejsc postojowych przy cmentarzu. → Przebudowa ul. Nadrzecznej w Czarnym Borze. W ramach inwestycji drogowej została przebudowana droga o długości 0,6 km. Zakres prac drogowych polegał na: położeniu nowej nawierzchni jezdni z nawierzchni bitumicznej, ułożenie chodnika, odwodnienie drogi. Zadanie zakończone. → Przebudowa (modernizacja) infrastruktury drogowej w gminie Czarny Bór przy ul. Skalników oraz Głównej”. → W ramach inwestycji wykonano przebudowę placów, parkingów przy ul. Głównej (szkoła) i ul. Skalników (przedszkole). Na przedmiotowych placach wykonano nasadzenia drzewek, roślin, montaż urządzeń zabawowych. W ramach przebudowy placów wykonano ułożenie kostki betonowej, remont schodów, montaż balustrad. → Przebudowa drogi na dz. nr 568 w Witkowie. → Zakończyła się inwestycja w miejscowości Witków przy posesjach 6-8, gdzie przebudowywany został odcinek o długości 0,126 km. W ramach robót budowlanych wykonano przebudowę nawierzchni drogi. Przebudowa drogi dojazdowej do gruntów rolnych na dz. nr 126 w Jaczkowie. → W ramach inwestycji drogowej została przebudowana droga o długości 0,920km. → Modernizacja infrastruktury oświetleniowej na terenie Gminy Czarny Bór. → W ramach inwestycji wykonano modernizację starej energochłonnej infrastruktury oświetleniowej na terenie → Remont drogi na dz. nr 55 w Grzędach. → Gmina Czarny Bór w ramach otrzymanej pomocy finansowej w formie dotacji celowej na usuwanie skutków powodzi od Marszałka Województwa Dolnośląskiego, wyremontowała odcinek drogi gminnej w miejscowości Grzędy od nr posesji 48 do 56 na długości blisko 200 m. → inne
	Działanie 1.2	Budowa i modernizacja chodników, przystanków i innych obiektów drogowych oraz urządzeń poprawiających	→ Budowa ciągu pieszo-rowerowego, integracja z systemem transportu zbiorowego → inne

CEL STRATEGICZNY 1. ROZWÓJ I MODERNIZACJA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ DLA POPRAWY WARUNKÓW ŻYCIA MIESZKAŃCÓW GMINY I OCHRONY ŚRODOWISKA			Realizacja 2024
CEL PRIORYTETOWY	KIERUNKI DZIAŁANIA	NAZWA	
		bezpieczeństwo uczestników ruchu wzdłuż ciągów komunikacyjnych	
	Działanie 1.3	Budowa i modernizacja oświetlenia ulicznego, w tym wymiana na energooszczędne	→ Budowa energooszczędnego oświetlenia ulicznego na terenie Gminy Czarny Bór → Doświetlenie miejsc użyteczności publicznej w Grzędach Górnych → inne
Cel 2.	Ochrona środowiska i gospodarka wodna		
	Działanie 2.3	Ochrona i poprawa jakości powietrza	→ Program "Ciepłe Mieszkanie", → Prowadzenie punkt konsultacyjnego Programu Czyste Powietrze W ramach realizacji planu na wymianę ogrzewania w ramach naboru z Gminnego Programu Wymiany Pieców zostały przyznane dotacje na ekologiczne źródło ciepła. Wszystkie wnioski zostały ocenione pozytywnie, a w ramach złożonych wniosków zostanie zamontowywanych 10 kotłów na pelet, 5 kotłów gazowych oraz 2 pompy ciepła. → inne
	Działanie 2.4	Wspieranie przedsięwzięć ograniczających zużycie energii	→ Budowa energooszczędnego oświetlenia ulicznego na terenie Gminy Czarny Bór → inne
	Działanie 2.5	Rozwój i promocja odnawialnych źródeł energii	→ Budowa energooszczędnego oświetlenia ulicznego na terenie Gminy Czarny Bór → W ramach realizacji planu na wymianę ogrzewania w ramach naboru z Gminnego Programu Wymiany Pieców zostały przyznane dotacje na ekologiczne źródło ciepła. Wszystkie wnioski zostały ocenione pozytywnie, a w ramach złożonych wniosków zostanie zamontowywanych 10 kotłów na pelet, 5 kotłów gazowych oraz 2 pompy ciepła.inne
	Działanie 2.10	Edukacja proekologiczna	→ Budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych → Prowadzenie punkt konsultacyjnego Programu Czyste Powietrze → Publikacje w zakresie edukacji ekologicznej na stronie www Gminy → inne
Cel 3.	Kształtowanie funkcjonalnej i estetycznej przestrzeni publicznej		
	Działanie 3.1	Podnoszenie jakości przestrzeni publicznych pod względem atrakcyjności wyposażenia w różnorodne udogodnienia i przyjaznych wszystkim grupom mieszkańców	→ Remont ul. Krótkiej w Czarnym Borze.W ramach inwestycji drogowej została wyremontowana droga o długości 0,135 km. Zakres prac drogowych polegał na: położeniu nowej nawierzchni jezdni z nawierzchni bitumicznej, odwodnienie drogi. Zadanie zakończone. → Przebudowa drogi na dz. nr 465 – ul. Jasna w Czarnym Borze. → W ramach inwestycji drogowej została przebudowana droga o długości 77m. Zakres prac drogowych polegał na: położeniu nowej nawierzchni jezdni z kostki betonowej, odwodnienie drogi. Zadanie zakończone. → Przebudowa drogi gminnej nr 114751D – ul. Cmentarna w Czarnym Borze. → W ramach inwestycji drogowej została przebudowana droga o długości 0,271 km. Zakres prac drogowych polegał na: położeniu nowej nawierzchni jezdni z nawierzchni bitumicznej, ułożenie chodnika, odwodnienie drogi, utworzenie miejsc postojowych przy cmentarzu. → Przebudowa ul. Nadrzecznej w Czarnym Borze. W ramach inwestycji drogowej została przebudowana droga o długości 0,6 km. Zakres prac drogowych polegał na: położeniu nowej nawierzchni jezdni z nawierzchni bitumicznej, ułożenie chodnika, odwodnienie drogi. Zadanie zakończone. → Przebudowa (modernizacja) infrastruktury drogowej w gminie Czarny Bór przy ul. Skalników oraz Głównej”.

CEL STRATEGICZNY 1. ROZWÓJ I MODERNIZACJA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ DLA POPRAWY WARUNKÓW ŻYCIA MIESZKAŃCÓW GMINY I OCHRONY ŚRODOWISKA			Realizacja 2024
CEL PRIORYTETOWY	KIERUNKI DZIAŁANIA	NAZWA	
			→ W ramach inwestycji wykonano przebudowę placów, parkingów przy ul. Głównej (szkoła) i ul. Skalników (przedszkole). Na przedmiotowych placach wykonano nasadzenia drzewek, roślin, montaż urządzeń zabawowych. W ramach przebudowy placów wykonano ułożenie kostki betonowej, remont schodów, montaż balustrad. → Przebudowa drogi na dz. nr 568 w Witkowie. → Zakończyła się inwestycja w miejscowości Witków przy posesjach 6-8, gdzie przebudowywany został odcinek o długości 0,126 km. W ramach robót budowlanych wykonano przebudowę nawierzchni drogi. Przebudowa drogi dojazdowej do gruntów rolnych na dz. nr 126 w Jaczkowie. → W ramach inwestycji drogowej została przebudowana droga o długości 0,920km. → Modernizacja infrastruktury oświetleniowej na terenie Gminy Czarny Bór. → W ramach inwestycji wykonano modernizację starej energochłonnej infrastruktury oświetleniowej na terenie → Remont drogi na dz. nr 55 w Grzędach. → Gmina Czarny Bór w ramach otrzymanej pomocy finansowej w formie dotacji celowej na usuwanie skutków powodzi od Marszałka Województwa Dolnośląskiego, wyremontowała odcinek drogi gminnej w miejscowości Grzędy od nr posesji 48 do 56 na długości blisko 200 m. → inne
	Działanie 3.2	Zakładanie i utrzymywanie terenów zieleni oraz zadrzewień	→ Bieżące utrzymanie zieleni → Realizacja zadań własnych gminy w zakresie gospodarowania i utrzymania terenów leśnych
Cel 4.	Łączność i sprawna przestrzeń cyfrowa		
	Działanie 4.4	Promowanie umiejętności cyfrowych, w tym podnoszenia kwalifikacji mieszkańców i urzędników w zakresie udoskonalania technik informatycznych	→ Realizacja projektu „Cyfrowa Gmina” → inne
Cel 5.	Rozwój mieszkalnictwa		
	Działanie 5.2	Poprawa dostępności do mieszkań komunalnych oraz ich stanu technicznego	→ Wykonanie instalacji gazowej w komunalnych lokalach mieszkalnych w Czarnym Borze → inne
CEL STRATEGICZNY 2. ZASPOKOJENIE POTRZEB MIESZKAŃCÓW GMINY W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH			Realizacja 2024
CEL PRIORYTETOWY	KIERUNKI DZIAŁANIA	NAZWA	
Cel 1.	Efektywny system edukacji i wychowania		
	Działanie 1.1	Modernizacja i doposażenie obiektów oświaty i wychowania	→ Remont instalacji elektrycznej i wymiana lamp ewakuacyjnych, wymiana oświetlenia w Szkole Podstawowej w salach lekcyjnych, świetlicy, pokoju naucz., sekretariacie, gab. dyrektora
	Działanie 1.2	Zapewnienie dzieciom i młodzieży szerokiego dostępu do wszechstronnej edukacji	→ Koła zainteresowań, wycieczki edukacyjne, wyjazdy na zawody sportowe, dostęp do bezpiecznego Internetu, dostęp do nowoczesnie wyposażonych pracowni: m.in. technicznej, informatycznej, dostęp do 4 sal sportowych,
	Działanie 1.4	Promowanie osiągnięć naukowych uczniów	→ Informacje o osiągnięciach: Strona www szkoły, media społecznościowe, zebrania z rodzicami, apele szkolne. Program stypendialny: stypendia sportowe i naukowe
	Działanie 1.5	Stałe podnoszenie kwalifikacji kadry pedagogicznej	→ Doksztalcanie nauczycieli w zakresie: Edukacja, rewalidacja i wspomaganie osób z autyzmem i zespołem Aspergera, Tyflopädagogika (studia podyplomowe, doraźne szkolenia, rady

CEL STRATEGICZNY 2. ZASPOKOJENIE POTRZEB MIESZKAŃCOW GMINY W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH			Realizacja 2024
CEL PRIORYTETOWY	KIERUNKI DZIAŁANIA	NAZWA	
			szkoleniowe np. w zakresie: tworzenie WOPFU, "Dziecko z dysfunkcjami", „Rola i zadania nauczyciela współorganizującego kształcenie”, „Budowanie poczucia własnej wartości, terapia śmiechem”
	Działanie 1.6	Kształtowanie bezpieczeństwa i przyjaznej atmosfery w placówkach oświatowych i wychowawczych	→ np. : -kształtowanie umiejętności społecznych i emocjonalnych uczniów, m.in. poprzez wsparcie psychologa, pedagoga, pedagoga specjalnego dostępnego dla każdego ucznia
Cel 2.	Ochrona i upowszechnianie dziedzictwa kulturowego		
	Działanie 2.1	Budowa, modernizacja i doposażenie obiektów ośrodków kultury, bibliotek i świetlic wiejskich	→ Budowa świetlicy wiejskiej w Borównie → Doposażenie Biblioteka+ Centrum Kultury w Czarnym Borze oraz świetlic wiejskich → inne
	Działanie 2.2	Rozwój oferty kulturalnej na potrzeby mieszkańców i turystów	→ Działalność Biblioteka+ Centrum Kultury w Czarnym Borze oraz świetlic wiejskich → Dofinansowanie zadań zleconych do realizacji organizacjom prowadzącym działalność pożytku publicznego w zakresie kultury dla Stowarzyszenia Górali Czarnoborskich, Borówno i Stowarzyszenia Klub Seniorów, Witków → inne
	Działanie 2.3	Ochrona i opieka nad zabytkami	→ Dotacje celowe z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie prac remontowych i konserwatorskich obiektów zabytkowych → Zakład Lecznictwa Odwykowego Dla Osób Uzależnionych Od Alkoholu w Czarnym Borze
	Działanie 2.4	Utrzymanie wizerunku aktywnej gminy poprzez organizację imprez kulturalnych o randze regionalnej i ogólnopolskiej	→ Organizacja i współpraca przy organizacji imprez kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych o zasięgu lokalnym i ponadlokalnym → inne
Cel 3.	Aktywna integracja społeczna		
	Działanie 3.1	Aktywizacja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem	→ Bieżąca działalność OPS w Czarnym Borze i realizacja strategii i programów obowiązujących na terenie Gminy → inne
	Działanie 3.2	Wsparcie rodzin, osób starszych, niepełnosprawnych i terminalnie chorych	→ Bieżąca działalność OPS w Czarnym Borze i realizacja strategii i programów obowiązujących na terenie Gminy → Zapewnienie opieki w Domu Pomocy Społecznej → Dofinansowanie zadań zleconych do realizacji organizacjom prowadzącym działalność pożytku publicznego dla Stowarzyszenia Klub Seniorów, Witków → inne
	Działanie 3.3	Wspieranie działań umożliwiających aktywność i integrację społeczną wszystkich grup społecznych, w tym w szczególności seniorów	→ Bieżąca działalność OPS w Czarnym Borze i realizacja strategii i programów obowiązujących na terenie Gminy → Dofinansowanie zadań zleconych do realizacji organizacjom prowadzącym działalność pożytku publicznego dla Stowarzyszenia Klub Seniorów, Witków → inne
Cel 4.	Wzmocnienie potencjału zdrowia mieszkańców		
	Działanie 4.1	Udział i promocja zdrowotnych akcji profilaktycznych	→ Organizacja imprez i wydarzeń sportowo-rekreacyjnych → Realizacja Programu Przeciwdziałania Alkoholizmowi i Narkomanii na terenie Gminy → inne
	Działanie 4.2	Rozwój świadczeń zdrowotnych w ośrodkach zdrowia, w tym specjalistycznych	
	Działanie 4.3	Przeciwdziałanie powstawaniu uzależnień	→ Realizacja Programu Przeciwdziałania Alkoholizmowi i Narkomanii na terenie Gminy
Cel 5.	Bezpieczeństwo i przeciwdziałanie zagrożeniom		

CEL STRATEGICZNY 2. ZASPOKOJENIE POTRZEB MIESZKAŃCOW GMINY W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH			Realizacja 2024
CEL PRIORYTETOWY	KIERUNKI DZIAŁANIA	NAZWA	
	Działanie 5.1	Zwiększenie poziomu zabezpieczenia przeciwpożarowego, w tym ratownictwa	→ Dotacje na bieżące utrzymania OSP na terenie Gminy → Dofinansowanie zakupu radiowozu policyjnego → inne
Cel 6.	Aktywność obywatelska		
	Działanie 6.1	Zapewnienie udziału społecznego w zarządzaniu i podejmowaniu decyzji w sprawach publicznych	→ Realizacja Funduszu Sołeckiego → inne
	Działanie 6.2	Rozwój współpracy z organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami i klubami sportowymi w zakresie tworzenia polityk publicznych i realizacji zadań publicznych	→ Realizacja Programu współpracy Gminy Czarny Bór z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego → Bieżąca współpraca z NGO → inne
	Działanie 6.3	Zapewnienie wsparcia dla oddolnych inicjatyw mieszkańców	→ Realizacja Funduszu Sołeckiego → inne
CEL STRATEGICZNY 3. ROZWÓJ GMINY JAKO CENTRUM TURYSTYCZNO-REKREACYJNEGO I SPORTOWEGO			Realizacja 2024
CEL PRIORYTETOWY	KIERUNKI DZIAŁANIA	NAZWA	
Cel 1.	Wzmocnienie potencjału turystycznego gminy		
	Działanie 1.1	Budowa jednolitego systemu informacji turystycznej, w tym o atrakcjach turystycznych, wydarzeniach i imprezach organizowanych na terenie gminy	→ Udostępnienie turystyczne ruin zamku Lubno w Czarnym Borze → inne
	Działanie 1.2	Rozwój zróżnicowanej, całorocznej oferty turystycznej i sportowo-rekreacyjnej, dostosowanej do wszystkich grup wiekowych	→ Rozbudowa obiektów rekreacyjnych i sportowych wraz z zapleczem → inne
	Działanie 1.3	Utrzymanie i rozwój spójnej sieci szlaków turystycznych pieszych, rowerowych i konnych	→ Realizacji tras rowerowych w celu połączenie sąsiadujących ze sobą gmin ziemi wałbrzyskiej i kamiennogórskiej → inne
Cel 2.	Rozwój działalności sportowej		
	Działanie 2.1	Budowa, rozbudowa i modernizacja obiektów infrastruktury sportowej i rekreacyjnej	→ Rozbudowa obiektów rekreacyjnych i sportowych wraz z zapleczem → inne
	Działanie 2.2	Utrzymanie wizerunku aktywnej gminy poprzez organizację imprez sportowych, w tym o randze regionalnej i ogólnopolskiej	→ Organizacja i współpraca przy organizacji imprez sportowych i rekreacyjnych → Udział w konkursach → inne
	Działanie 2.3	Tworzenie warunków do uprawiania sportu	→ Rozwój i doposażenie bazy sportowej i rekreacyjnej → Dotacje celowe na zadania z zakresu upowszechniania kultury fizycznej i sportu dla organizacji pozarządowych → inne
	Działanie 2.4	Promowanie osiągnięć sportowych dzieci i młodzieży	→ Stypendia sportowe → inne

CEL STRATEGICZNY 4. ROZWÓJ GOSPODARCZY I WSPARCIE LOKALNEJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI			Realizacja 2024
CEL PRIORYTETOWY	KIERUNKI DZIAŁANIA	NAZWA	
Cel 1.	Promocja lokalnych zasobów gminy		
	Działanie 1.1	Promocja walorów przyrodniczych, turystycznych i sportowo-rekreacyjnych gminy	→ Bieżąca promocja Gminy → Udział w konkursach → inne
	Działanie 1.2	Promocja gminnych organizacji pozarządowych, grup nieformalnych i lokalnych twórców	→ Dotacje celowe na zadania z zakresu upowszechniania kultury, kultury fizycznej i sportu itd. dla organizacji pozarządowych → inne
Cel 2.	Wspieranie lokalnej przedsiębiorczości		
	Działanie 2.1	Aktywizacja mieszkańców gminy do podejmowania działalności gospodarczej	→ Budowa strefy aktywności gospodarczej w Czarnym Borze → inne
	Działanie 2.2	Rozwój doradztwa i szkoleń w zakresie podejmowania i prowadzenia działalności gospodarczej	→ Publikacja informacji na stronach internetowych gminy nt. szkoleń, konferencji i możliwości pozyskania dofinansowania przez przedsiębiorców i rolników → inne
	Działanie 2.3	Inicjowanie oraz prowadzenie kampanii informacyjnej o dostępnych programach pomocowych z UE oraz środkach krajowych	
Cel 3.	Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy		
	Działanie 3.2	Kompleksowe przygotowanie planistyczne i infrastrukturalne terenów inwestycyjnych	→ Budowa strefy aktywności gospodarczej w Czarnym Borze → inne
	Działanie 3.3	Efektywna promocja terenów inwestycyjnych	
Cel 4.	Rozwój produkcji rolnej i przetwórstwa rolno-spożywczego		
	Działanie 4.5	Rozwój szkoleń i doradztwa rolniczego	→ Publikacja informacji na stronach internetowych gminy nt. szkoleń, konferencji i możliwości pozyskania dofinansowania przez przedsiębiorców i rolników → inne
Cel 5.	Zwiększenie zdolności instytucjonalnej i skuteczności administracji publicznej		
	Działanie 5.1	Zwiększenie dostępności wysokiej jakości nowoczesnych usług publicznych, w tym zapewnienie powszechnej dostępności e-usług i e-komunikacji	→ Realizacja projektu Cyfrowa Gmina → inne

SPIS TABEL

Tabela 1. Liczba ludności (zameldowanych na pobyt stały i czasowy) wg stanu na 31.12.2024.	6
Tabela 2. Dokumenty strategiczne i programowe obowiązujące na terenie Gminy Czarny Bór w 2024 roku.	8
Tabela 3. Podstawowe dane budżetowe Gminy Czarny Bór za 2024 rok.	9
Tabela 4. Realizacja planu dochodów w 2024 roku w Gminie Czarny Bór.	10
Tabela 5. Realizacja dochodów w 2024 roku w Gminie Czarny Bór według działów klasyfikacji budżetowej.	10
Tabela 6. Podstawowe źródła dochodów budżetu Gminy Czarny Bór w 2024 roku.	10
Tabela 7. Wykonanie dochodów własnych Gminy Czarny Bór w 2024 roku według źródeł.	11
Tabela 8. Należności wymagalne Gminy Czarny Bór na dzień 31.12.2024 roku.	11
Tabela 9. Zobowiązania długoterminowe Gminy Czarny Bór na koniec 2024 roku.	12
Tabela 10. Wykonanie planu przychodów budżetu gminy Czarny Bór w 2024 roku.	13
Tabela 11. Rozchody budżetu Gminy Czarny Bór wg stanu na dzień 31.12.2024 r.	13
Tabela 12. Realizacja planu wydatków w Gminie Czarny Bór w 2024 roku.	13
Tabela 13. Realizacja wydatków ogółem w Gminie Czarny Bór w 2024 roku według działów klasyfikacji budżetowej.	14
Tabela 14. Realizacja planu wydatków majątkowych w Gminie Czarny Bór w 2024 roku wg działów klasyfikacji budżetowej.	15
Tabela 15. Realizacja planu zadań inwestycyjnych w 2024 roku w Gminie Czarny Bór.	15
Tabela 16. Wydatki w ramach funduszu sołeckiego Gminy Czarny Bór w 2024 roku.	22
Tabela 17. Informacja o stanie mienia komunalnego Gminy Czarny Bór na dzień 31.12.2024 r.	23
Tabela 18. Realizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Czarny Bór na lata 2014-2032 w 2024 roku.	27
Źródło: Dane Gminy Czarny Bór.	27
Tabela 19. Realizacja Programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Czarny Bór w 2024 roku.	27
Źródło: Dane Gminy Czarny Bór.	28
Tabela 20. Średnie wyniki szkół z egzaminu ósmoklasisty w 2024 roku.	28
Tabela 22. Wykaz imprez kulturalnych i rekreacyjnych zorganizowanych na terenie Gminy Czarny Bór w 2024 roku.	30
Źródło: Dane Gminy Czarny Bór.	33
Tabela 23. Wykaz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obowiązujących w 2024 roku.	39
Tabela 24. Realizacja Programu Przeciwdziałania Alkoholizmowi i Narkomanii w 2024 roku.	41
Tabela 25. Wydatki z funduszy pomocy społecznej wg powodów trudnej sytuacji życiowej w 2024 roku.	42
Tabela 25. Wydatki z funduszy pomocy społecznej w 2024 roku.	43
Tabela 27. Wydatki na świadczenia rodzinne i opiekuńcze w 2024 roku.	43
Tabela 29. Wspieranie rodziny w 2024 roku.	47
Tabela 30. Realizacja Programu wspierania rodziny w Gminie Czarny Bór na lata 2022-2024 w 2024 roku.	47
Tabela 31. Niebieskie karty w 2024 roku.	49
Tabela 32. Realizacja Programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie w Gminie Czarny Bór na lata 2023-2026 w 2024 roku.	49
Tabela 33. Realizacja Programu współpracy Gminy Czarny Bór z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na 2024 rok.	52
Tabela 21. Wykaz uchwał Rady Gminy Czarny Bór z 2023 roku.	57
Tabela 35. Realizacja Strategii rozwoju Gminy Czarny Bór 2020-2027 w 2024 roku.	60